

2020

**ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО
РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА
СЕВЛИЕВО ЗА ПЕРИОДА 2021
– 2027**

Съдържание

1	Въведение.....	5
2	Част I: Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на община Севлиево	6
2.1	Обща характеристика/профил на общината:	6
2.1.1	Местоположение, граници и място в административно-териториалната и регионалната структура.....	6
2.1.2	Природни ресурси – релеф, климат, води, почви, природни изкопаеми.....	7
2.2	Териториална структура и баланс на териториите	7
2.3	Състояние на икономиката на община Севлиево	8
2.3.1	Структура на икономическите субекти в община Севлиево.....	10
2.3.2	Основни икономически показатели	13
2.3.3	Състояние на основни икономически сектори в община Севлиево	22
2.3.4	Пазар на труда.....	28
2.3.5	Обобщение на състоянието на икономиката и пазара на труда.....	33
2.4	Развитие на социалната сфера и човешките ресурси.....	33
2.4.1	Демографска структура и тенденции	33
2.4.2	Здравеопазване	37
2.4.3	Образование	41
2.4.4	Социални услуги	47
2.4.5	Дейности в областта на културата	50
2.4.6	Спорт и младежки дейности	52
2.5	Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията.....	53
2.5.1	Транспортна инфраструктура.....	54
2.5.2	Водоснабдителна и канализационна мрежа.....	56
2.5.3	Енергийна мрежа.....	59
2.5.4	Пощи и телекомуникации	61
2.6	Екологично състояние и рискове	63
2.6.1	Компоненти на околната среда.....	63
2.6.2	Рискове и природни бедствия.....	67
2.6.3	Пречистване на отпадните води	68
2.6.4	Битови отпадъци.....	69
2.6.5	Защитени територии.....	70
2.7	Енергийна ефективност	73
2.8	Административен капацитет	75

2.9	Културно историческо наследство и елементи на градското културно наследство	79
2.10	Селищна мрежа и жилищен сектор, връзки със съседни територии.....	81
2.10.1	Селищна система и урбанизация.....	81
2.10.2	Състояние на малките населени места.....	84
2.10.3	Състояние на жилищния сектор.....	86
2.11	Мнение на гражданите за ключовите фактори за развитие и проблеми, които трябва да бъдат преодоляване	87
2.12	Връзка на общината със съседни територии.....	87
2.13	Влияние на инфраструктурни проекти с регионално и национално значение.....	87
2.14	SWOT-анализ	88
2.15	Взаимовръзки на анализа с резултатите от проведения хоризонтален социално-икономически анализ на районите на национално ниво, изготвен от „Национален център за териториално развитие“ ЕАД.....	91
3	Част II: Цели и приоритети за развитие за периода 2021-2027 г.....	92
3.1	Визия за развитие за периода 2021-2027 г.....	92
3.2	Приоритети и цели на Плана за интегрирано развитие на община Севлиево 2021-2027 г.....	93
3.2.1	Приоритет 1: Подкрепа за устойчив икономически растеж, развитие на иновации и технологично развитие.....	93
3.2.2	Приоритет 2: Развитие на човешкия потенциал и добро управление	97
3.2.3	Приоритет 3: Устойчиво териториално развитие и свързаност	100
4	Част III. Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност	111
4.1	Идентифициране на всички заинтересовани страни и участници в процеса по определяне на политиката за интегрирано устойчиво развитие на общината.....	111
4.2	Резюме на проведените обсъждания и приноса на партньорите при разработването на ПИРО.....	112
4.3	Комуникационен механизъм за осигуряване на информация, отчетност и прозрачност относно постигнатите резултати.....	112
5	Част IV. Определяне на зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за сътрудничество с други общини.....	113
5.1	Приоритетни зони за въздействие в рамките на общината.....	113
5.2	Проекти за прилагане на интегриран подход и на възможностите за сътрудничество с други общини	117

5.2.1	Потенциални проекти за прилагане на интегриран териториален подход при сътрудничество с други общини	117
5.2.2	Визуализация на потенциални и примерни проекти за прилагане на ИТИ	118
6	Част V. Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие	120
6.1	Прилаган интегриран подход и предвидените мерки и дейности за реализация на плана	120
6.2	Индикативен списък на важни за общината проекти, които ще се разработват и изпълняват в рамките на програмата (Приложение №1А)	122
6.3	Програма за развитие на туризма и дейности, свързани с нейната реализация (в съответствие с чл.11 от Закона за туризма).....	122
6.4	Индикативна финансова таблица (Приложение № 2)	124
7	Част VI. Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия	124
8	Част VII. Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО	125
8.1	Общи положения	125
8.2	Индикатори за наблюдение и оценка.....	128

1 Въведение

Планът за интегрирано развитие на община Севлиево за периода 2021 – 2027 г. [ПИРО] е средносрочен рамков документ, определящ целите и приоритетите на регионалната политика за община Севлиево.

ПИРО е изготвен във връзка с разпоредбите на чл. 8 и чл.13 на Закона за регионалното развитие [ЗРР (13.03.2020)], както и на Глава първа, Раздел трети и Глава четвърта на Правилника за прилагане на Закона за регионално развитие [ППЗРР].

При изготвянето на ПИРО са следвани изискванията на Утвърдените през март 2020 г. от министъра на благоустройството и регионалното развитие Методически указания за разработване и прилагане на Планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г.

Времевият хоризонт на ПИРО е седем годишен – от 2021 до 2027 г., като съвпада с периода на действие на стратегическите документи от по-високо ниво в системата на регионалното развитие.

Планът за интегрирано развитие на община Севлиево за периода 2021 – 2027 г. е изготвен в съответствие с изводите на изготвения анализ на социално-икономическото развитие на общината. Стратегическата част на плана е съобразена с предвижданията на съответните документи от по-висок порядък от системата за стратегическо планиране на регионалното развитие:

- Проект на Интегрирана териториална стратегия за развитие (ИТСР) на Северен централен регион за планиране от ниво 2;
- Актуализацията на Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013–2025 г.

Планът отчита и целите и приоритетите на Националната програма за развитие „България 2030“, както и предвижданията на Общия устройствен план на община Севлиево до 2035 г., приет през 2017 г. В процеса на разработване са отчетени и хоризонталните приоритети на регионалната политика – устойчиво развитие, равни възможности и социално включване. Специфичен фокус е поставен върху възможностите за осъществяване на интегрирани териториални инвестиции и партньорство със съседните общини и заинтересовани страни с оглед оптимално използване на наличните ресурси за постигане целите на развитието.

При разработването на плана са отчетени нормативната и институционална среда за неговото прилагане, изпълнение, наблюдение и оценка.

Планът за интегрирано развитие на община Севлиево за периода 2021 – 2027 г. включва:

- анализ на икономическото и социалното развитие на община Севлиево;
- приоритети и цели за развитие на община Севлиево за периода 2021 – 2027 г.;
- програма за реализация на плана, с която се конкретизират проектите за неговото изпълнение, съответните финансови ресурси и звената за изпълнение на проектите;

- индикативна финансова таблица, обобщаваща необходимите ресурси за реализация на плана;
- рамка за наблюдението, оценката и актуализацията на плана, ведно с индикаторите за наблюдението и оценката на плана;
- действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност.

Съгласно предвижданията на Закона за туризма¹ в Програмата за реализация на ПИРО следва да бъде включен самостоятелен раздел, който съдържа общинска програма за развитие на туризма. Тя следва да е в съответствие с приоритетите на областната стратегия за развитие на туризма и Националната стратегия за устойчиво развитие на туризма и стратегиите за развитие на отделните видове туризъм. Към момента на изготвяне на ПИРО, все още не е прието стратегия за развитие на туризъм в област Габрово. В ПИРО са включени мерки и проекти, които подкрепят развитието на туристически дейности в общината, в съответствие с местните специфики.

Планът за интегрирано развитие на община Севлиево за периода 2021 – 2027 г. е интегриран документ, който отчита предвижданията на останалите секторни документи, действащи на общинско ниво, предвижда взаимодействието с факторите, условията и потенциала за специфичното пространствено развитие на общината, мрежата от населени места и отделните сектори (селско стопанство, индустрия, транспорт, екологична инфраструктура, здравни и социални услуги, туризъм и др.), залегнали в устройствените планове и схеми за развитие на територията. При необходимост документът може да бъде актуализиран съгласно разпоредбите на ЗРР.

2 Част I: Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на община Севлиево

2.1 Обща характеристика/профил на общината:

2.1.1 Местоположение, граници и място в административно-териториалната и регионалната структура

Община Севлиево е разположена в Централна Северна България, като територията ѝ обхваща част от северните склонове на Централна Стара планина и части от билото на Севлиевския дял на планината до Предбалкана и части на Дунавската равнина. Разположена е на площ от 968,3 кв. км. и е най-голямата от четирите общини в област Габрово.

Община Севлиево граничи с 11 общини и 4 административни области. На север общината граничи с общините Ловеч, Летница, Сухиндол и Павликени. На изток община Севлиево граничи с общините Велико Търново, Дряново и Габрово. Западната административна граница отделя община Севлиево от общините Ловеч, Троян и Априлци. Южната граница на община Севлиево преминава по билото на Стара планина, като я отделя от община

¹ Изменения ДВ, бр.17 2020 г.

Павел Баня и община Казанлък (Южен централен район за планиране). Границата се пресича от два старопланински проходи - Химитлийски /пътека/ и Русалийски. В тези граници община Севлиево съставлява 47.72% от територията на Габровска област и 5.3% от територията на Северния Централен район за планиране.

2.1.2 Природни ресурси – релеф, климат, води, почви, природни изкопаеми

Северната част на общината е разположена върху Севлиевските (583 м – вр. Гюнето), Микренските височини (802 м – вр. Кръста) и южните склонове на Деветашкото плато, а най-южната част на Община Севлиево е разположена по стръмните склонове на Централна Стара планина до кота 1 970,8 м (връх Росоватец-най-висока надморска височина). В природно отношение се открояват две зони, северна – равнинна и южна – полупланинска и планинска. Централната част на общината е разположена в Севлиевското котловинно поле, което има площ около 400 км² и надморска височина 200 – 220 м.

По-голямата част от територията на община Севлиево попада в умерено континенталната климатична област. Само южната по-висока част от територията се отнася към планинската климатична област.

Основна водна артерия на община Севлиево е река Росица, която протича с горното и част от средното си течение през нея от юг на север. Реката извира от Калоферска планина, източно от хижа „Мазалат“. Тече на север в дълбока и залесена долина и при село Стоките излиза от планината. В Севлиевското поле река Росица протича от юг на север, минава през източната част на град Севлиево и при село Кормянско напуска равното поле. Тук тя получава три притока. От запад, малко преди град Севлиево в нея се влива най-големият ѝ приток река Видима, която тече в широка около 4 км и дълга около 20 км долина, която представлява западно продължение на Севлиевското поле. След като напусне Севлиевското поле река Росица проломява и Севлиевските височини, след което напуска пределите на община Севлиево. Тази част от течението на реката е заето от водите на язовир „Александър Стамболийски“, като на територията на общината е горната му част.

На територията на общината няма наличие на изкопаеми течни или твърди горива и цветни и черни метали. Има наличие на находища на нерудни полезни изкопаеми (огнеупорни глинни/меркели).

2.2 Териториална структура и баланс на териториите

С намалението на населението, **гъстотата на населението** в община Севлиево спада. През 2019 г. стойността на показателя е 32,8 души на кв.км, като общината е два пъти под средното за страната -63,8 души/ кв.км.

Данните показват отсъствие на значителни промени във вида на ползване на териториите в общината². В периода 2011-2018 се регистрира намаление от 156 дка на обработваемата земя в общината. Най-голямо е намалението на нивите – 373 дка и ливадите – 82 дка, но е налице увеличение с 299 дка на трайните насаждения в общината. Горският фонд също е намалал с 480 дка, като това е за сметка на частните гори. Държавният горски фонд е нараснал с 1 146 дка.

² По данни от Доклад за дейността на ОД „Земеделие“ – Габрово за периода януари – декември 2011 г. и Отчет за дейността на ОД „Земеделие“ – Габрово за 2018 г.

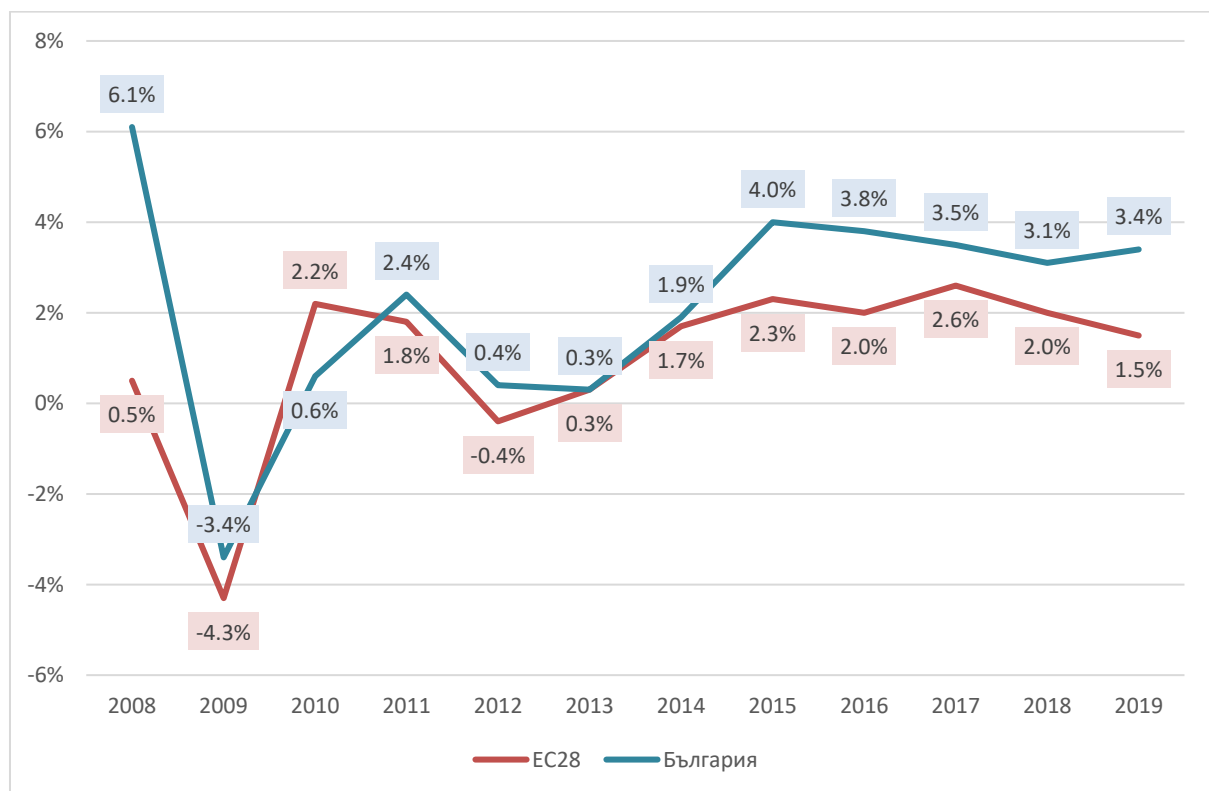
Приетият през 2017 г. Общ устройствен план на община Севлиево предвижда промени на съотношенията в **баланса на териториите**. Предвидено е нарастване на урбанизираните територии (фонд Населени места) от 4,72 на 5,39% от територията, като територията в регулация, вкл. улици и площади нараства от 4,38 на 4,95% от територията. Това нарастване са формира в най-голяма степен от увеличаване на териториите за производствени дейности (с 0,3%), с жилищни функции (с 0,26%). В регулация са включени и нови територии за вилни зони – селищни образувания (с 0,53 ха). ОУПО отразява и очакваната рехабилитация на съществуващи депа за отпадъци, като предвижда нарастване на териториите за възстановяване и рекултивация с 530,15 ха.

2.3 Състояние на икономиката на община Севлиево

Икономиката на община Севлиево е част от регионалната и съответно от националната икономика. Тенденциите на по-високите нива оказват пряко влияние върху развитието и на местната икономика.

Социалното и икономическото развитие на България след 2013 г. се характеризира с положителна промяна на ключовите макроикономически индикатори. Положителната тенденция се изразява в нарастване на БВП с темпове по-бързи от средните за ЕС, които, макар и частично, възстановяват в известна степен растежа преди 2009 г.

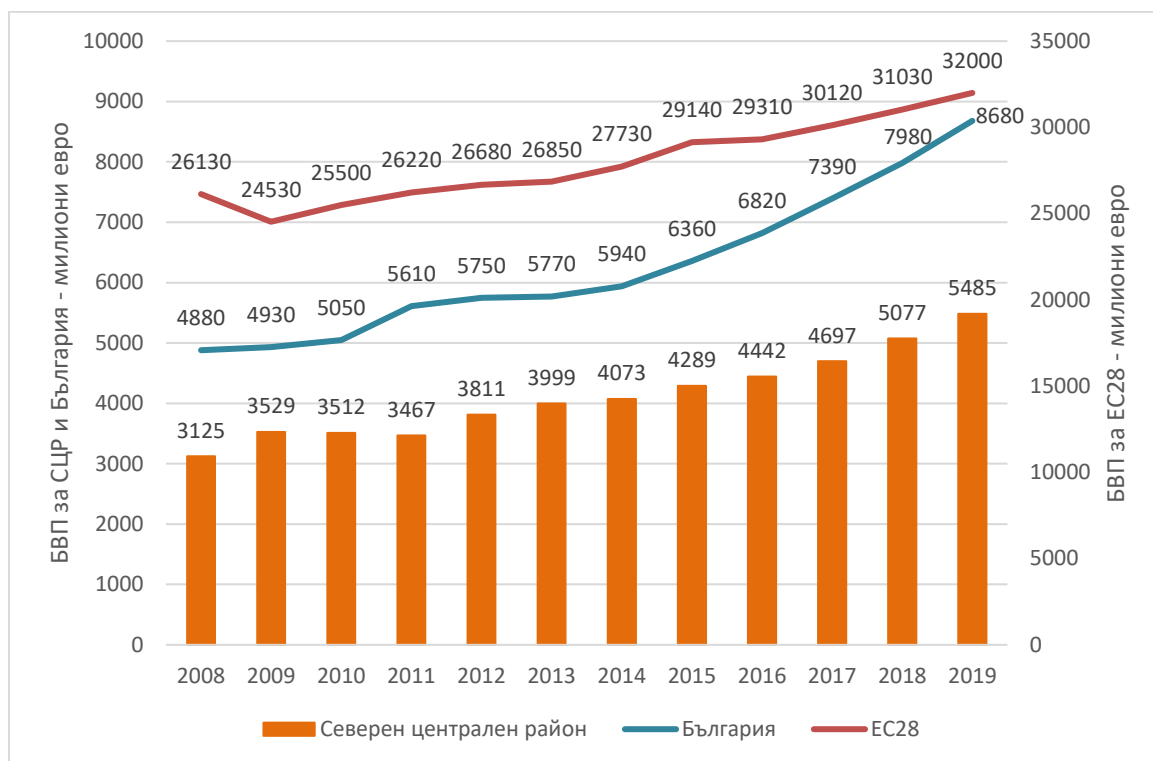
Графика 1. **Динамика на растежа на БВП за периода 2008-2019 г.**

Източници: НСИ, ЕВРОСТАТ

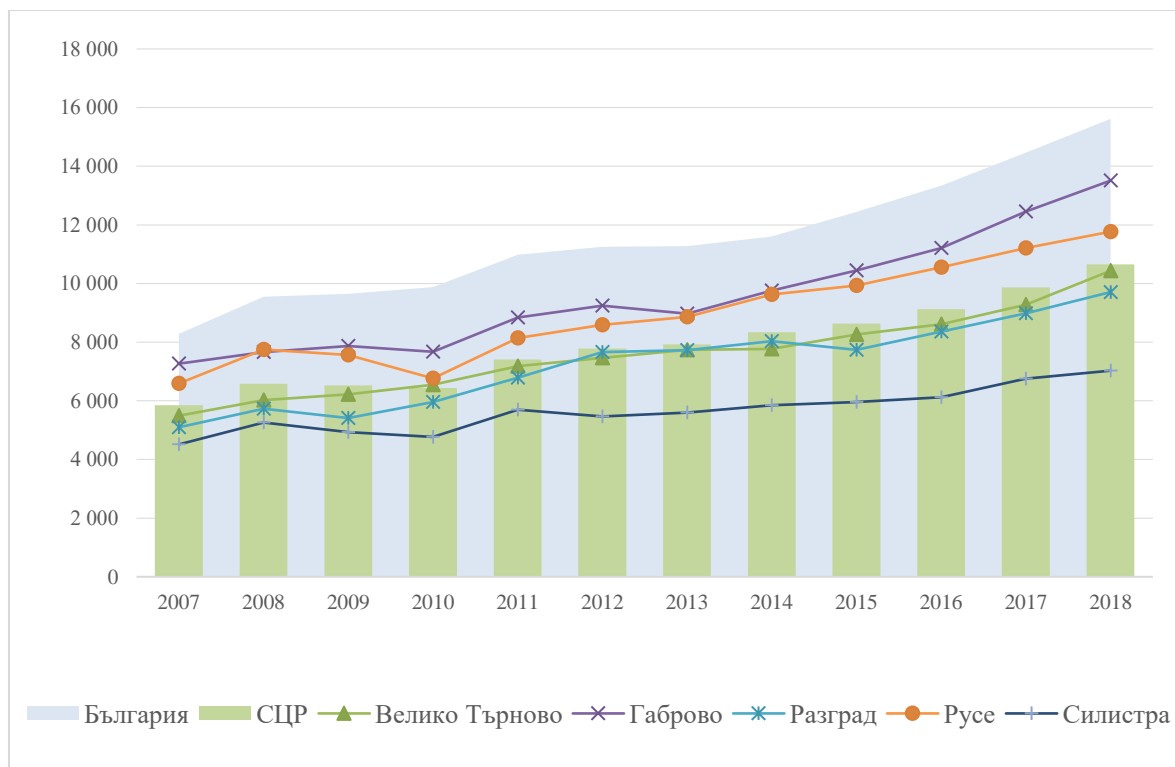
Като част от област Габрово и СЦР с цел релевантна оценка на икономиката на община Севлиево е необходима оценка на социално-икономическото състояние на региона по отношение на останалите райони от ниво 2 в страната, както и на ниво област.

Графика 2. БВП на глава от населението за СЦР, България и ЕС 27, 2008-2018 г., [в милиони евро]

Източници: НСИ, ЕВРОСТАТ

Графика 3. БВП на глава от населението за България, СЦР и области, 2007-2018 г., [в лева]

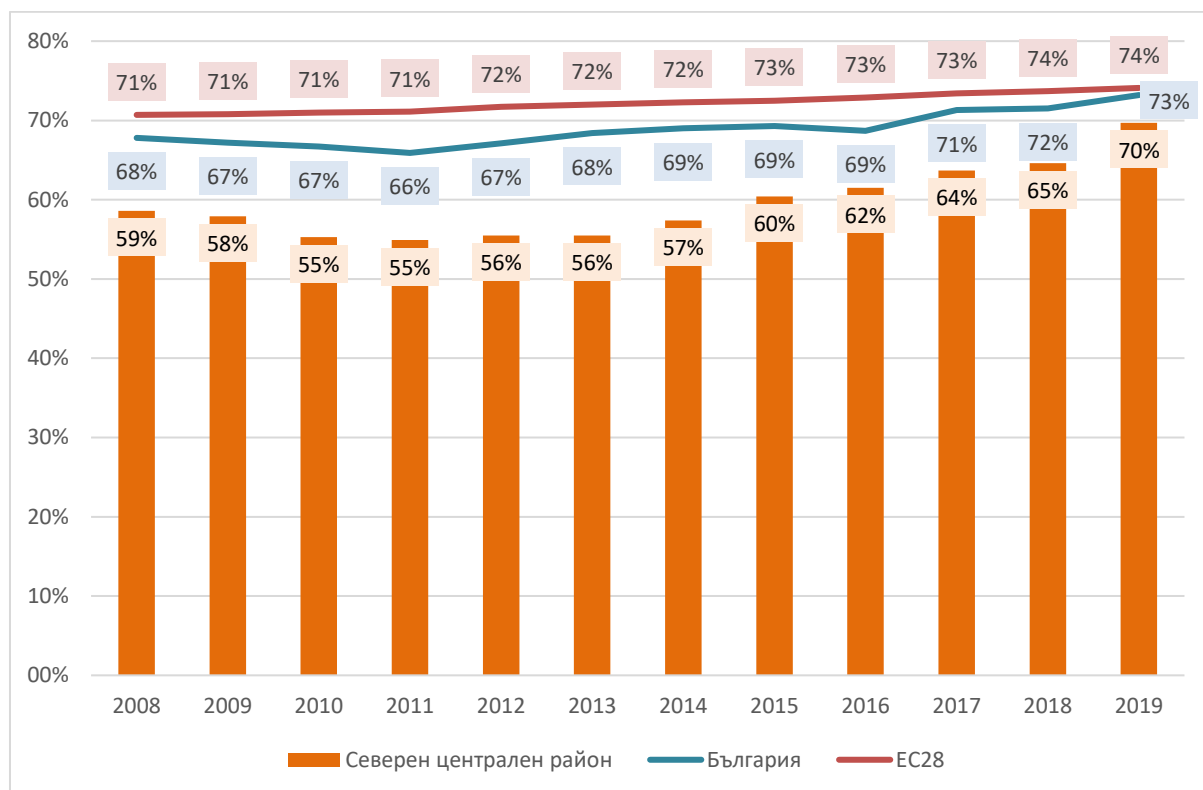

Източник: НСИ

В периода 2013-2018 г. БВП на човек от населението в страната нараства с 38%, като най-значимо е нарастването в СЗР – 45.6%, следван от ЮИР и ЮЗР – 38.4% и 38.2%. В останалите три района, вкл. СЦР, показателят нараства със сходни стойности – 34.2-34.4%. На ниво област показателят **откроява развитието на област Габрово, в която нарастването на БВП на човек от населението след 2014 г. е с изпреварващ темп спрямо останалите области в района за планиране** – с над 50% при средно 34% нарастване за СЦР и 32-34% нарастване за периода на област Русе и област Велико Търново.

Нивата на заетост на населението в трудоспособна възраст в СЦР все още остават по-ниски от средните за страната, но разликата намалява както спрямо следкризисния период, така и спрямо 2008 г.

Графика 4. Коефициент на заетост на населението на 15-64 за СЦР, България и ЕС 27, 2008-2019 г.

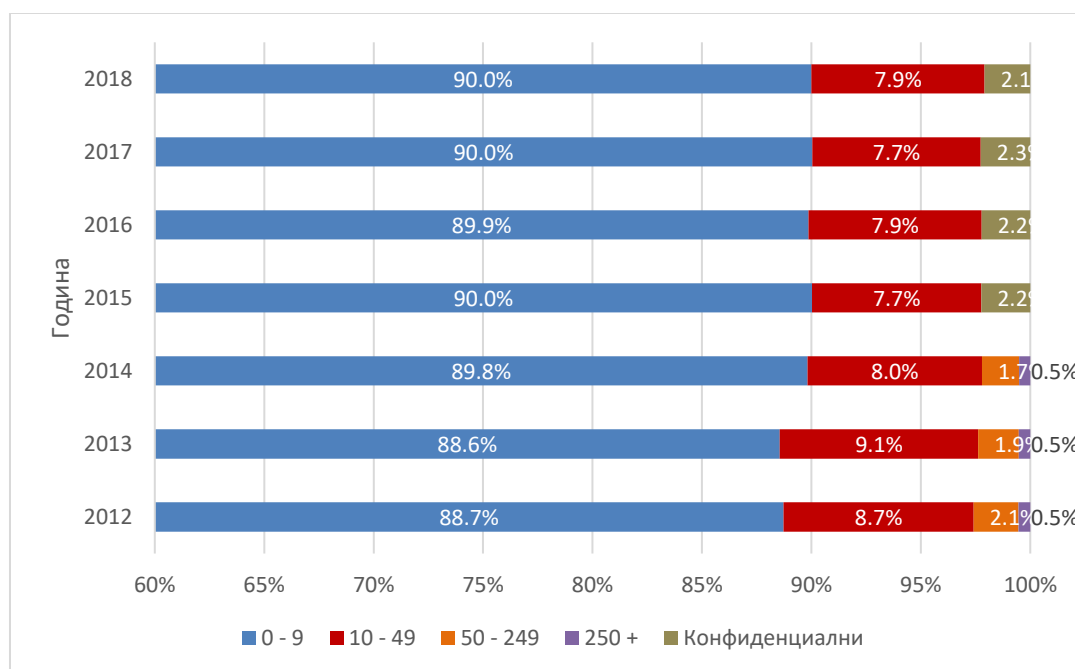

Източници: НСИ, ЕВРОСТАТ

2.3.1 Структура на икономическите субекти в община Севлиево

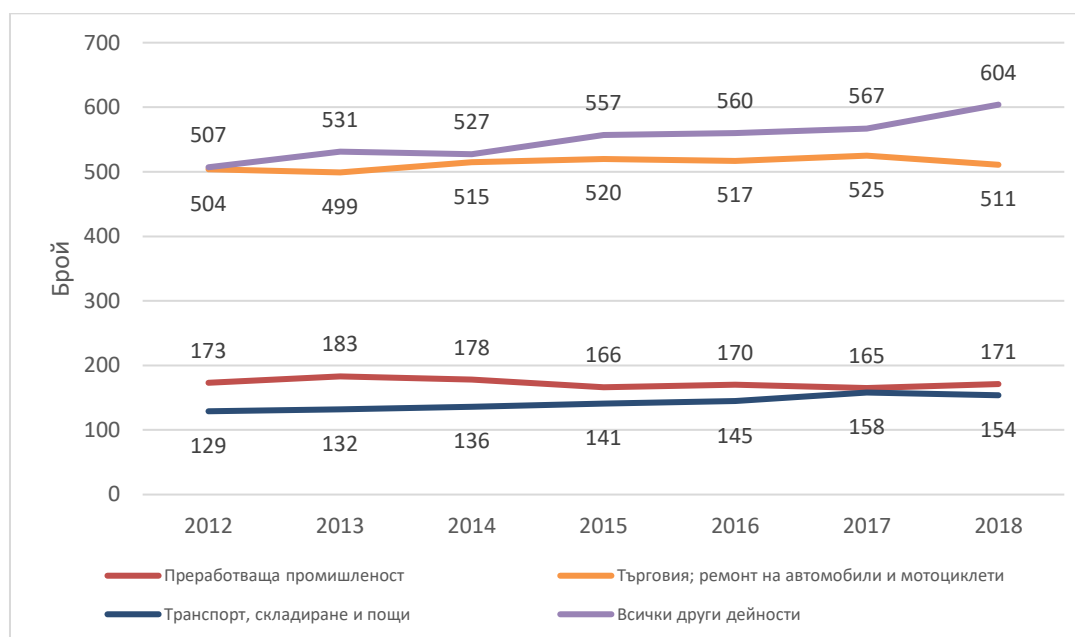
Разпределението на предприятията по големина в общината показва, че очаквано в структурата преобладават микропредприятията, които от 2007 г. насам са увеличили броя си с близо 53%, за сметка на малките предприятия (намаление от 9,7% през 2007 г. до 7,9% през 2018 г.) и вероятно на средните предприятия (спад от 2,6% през 2007 г. до 1,7% през 2014 г.). Конфиденциалността на данните след 2015 г. за дела на средните и големи предприятия и сравнително устойчивата структура на големите, чийто дял в общинската икономика остава 0,5%, предполага намаляване на дела на средните предприятия и ограничаване на броя им до две или три предприятия в рамките на общината.

Графика 5. **Разпределение на предприятията в Община Севлиево по големина за периода 2012 – 2018 г., брой**

Източник: НСИ

Графика 6. **Разпределение на предприятията в Община Севлиево по икономически дейности – топ 3, за периода 2012 – 2018 г., брой**

Източник: НСИ

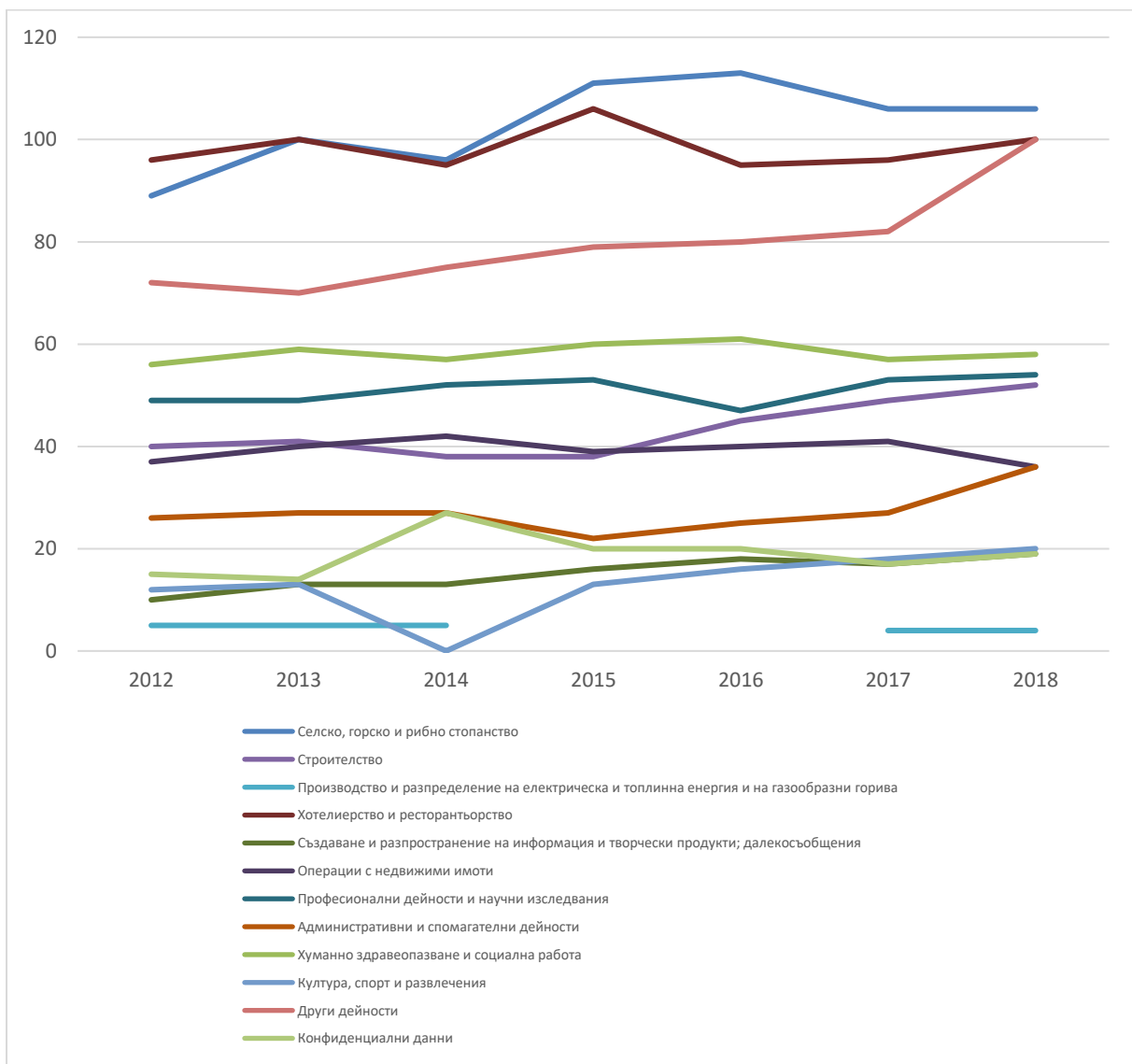
Разпределението на броя фирми по сектори от икономически дейности в община Севлиево показва относително сходни стойности за периода 2012 г. – 2018 г.

Най-голям дял в броя фирми заема сектор *Търговия (услуги)* с дял от 35,5% за 2018 г., следван от сектор *Преработваща промишленост* с дял 11,9% за 2018 г. и сектор *Транспорт,*

складирание и пощи – 10,7% през 2018 г. Така, фирмите в трите сектора формират над 58% от общинската икономика. Следва да се отбележи намалението на дела на производствения сектор (1,3%) и сектор Търговия (2,9%), както и нарастването на дела на сектор Транспорт, складирание и пощи – близо 1% за периода. Нараснал е дела на всички други дейности – от 38,6% през 2012 на 41,9% през 2018 г.

Сред всички останали дейности най-голям брой фирми оперират в сектори Селско стопанство, Хотелиерство и ресторантьорство и Други дейности (некласифицирани никъде), като тенденцията е към увеличение. Нарастване, макар и с по-нисък темп, се наблюдава в броя на фирмите, опериращи в секторите Строителство; Създаване и разпространение на информация, далекосъобщения; Административни и спомагателни дейности; Култура, спорт и развлечения.

Графика 7. **Разпределение на предприятията в Община Севлиево по икономически дейности – всички останали, за периода 2012 – 2018 г., брой**

Източник: НСИ

2.3.2 Основни икономически показатели

За анализа на промените в социално-икономическото развитие на община Севлиево са разгледани следните индикатори, като е направено сравнение на развитието на общината с нивата по отделните показатели на национално ниво и за област Габрово.

- Произведена продукция;
- Нетните приходи от продажби (НПП);
- Нетните приходи от продажби (НПП) на човек от населението, като заместващ индикатор на индикатора БВП на човек от населението, с оглед актуалност на данните на ниво община;
- Нетните приходи от продажби на предприятията, разпределени по сектори от икономически дейности;
- Преки чуждестранни инвестиции;
- Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи;
- Средна годишна работна заплата;
- Равнище на безработица.

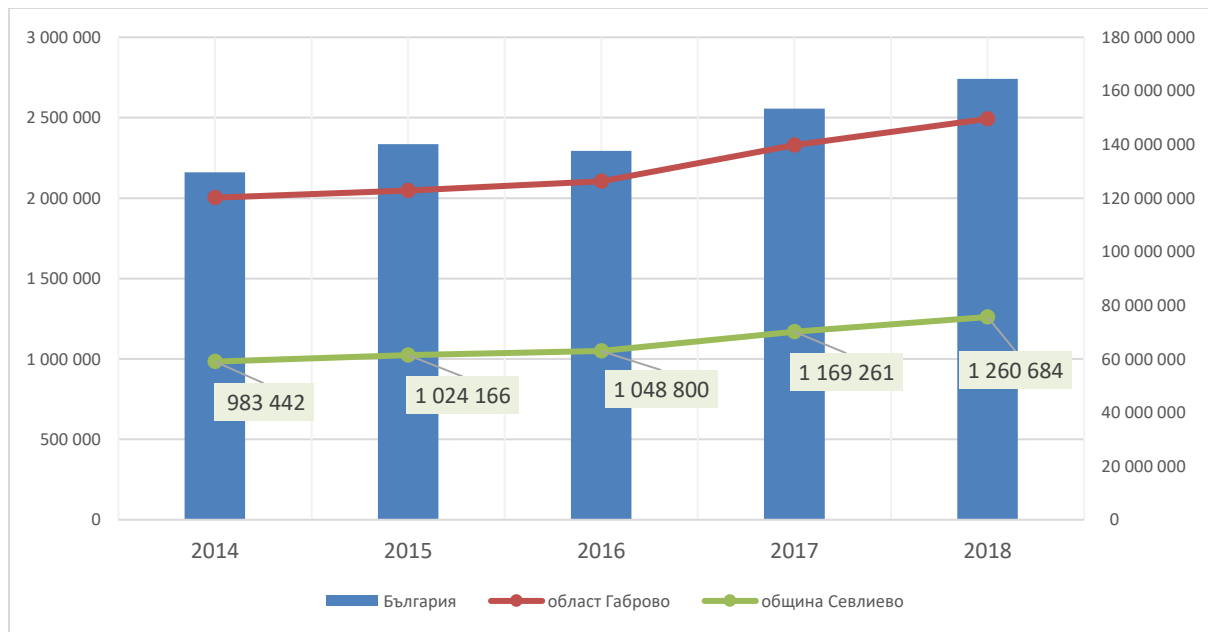
Подбраните индикатори позволяват да бъде анализирано развитие на община Севлиево, в контекста на общото развитие на СЦР. Данните за всички индикатори са с надеждно качество, тъй като са базирани на официални статистически данни от НСИ, съответно от ЕВРОСТАТ. Данните за нивото на безработица са с източник Агенция по заетостта.

Микропредприятията преобладават по брой в местната икономика, като демонстрират и устойчивост и известен растеж по отношение на основните икономически показатели. Те генерират нарастващ обем произведена продукция и увеличават дела си в нетните приходи от продажби в общината. Основният обем произведена продукция и НПП в общината обаче се генерират от големите и средните предприятия.

2.3.2.1 Произведена продукция

В периода 2014-2018 г. община Севлиево продължава да генерира $\frac{1}{2}$ от произведената в област Габрово продукция, като увеличава леко дела си - от 49,1% през 2014 г. до 50,6% през 2018 г. Делът на общината в произведената продукция на национално ниво също нараства, макар и в минимална степен – от 0,76% през 2014 г. до 0,77% през 2018 г. За разглеждания период произведената продукция в община Севлиево нараства с 28%, при растеж от 24,5% за област Габрово и 27% на национално ниво.

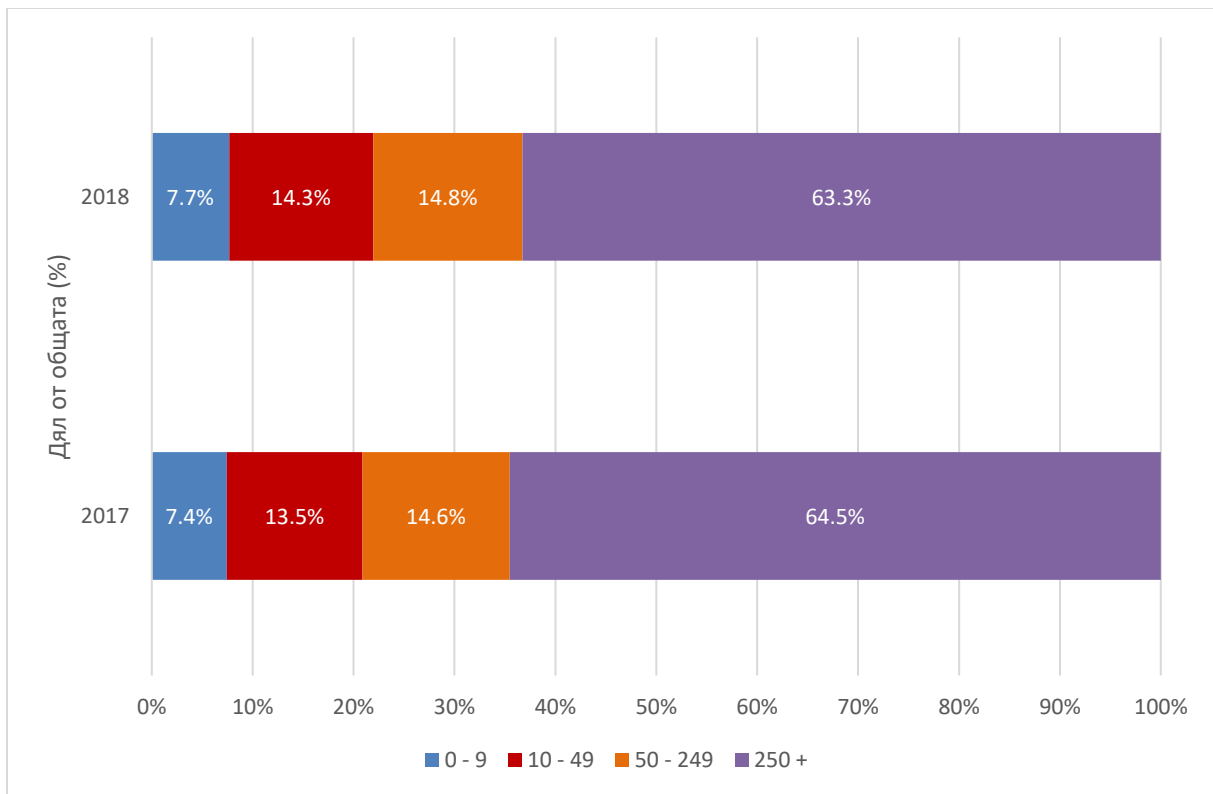
Графика 8. Произведената продукция в община Севлиево, област Габрово и България за периода 2014 – 2018 г., хил. лв.

Източник: НСИ

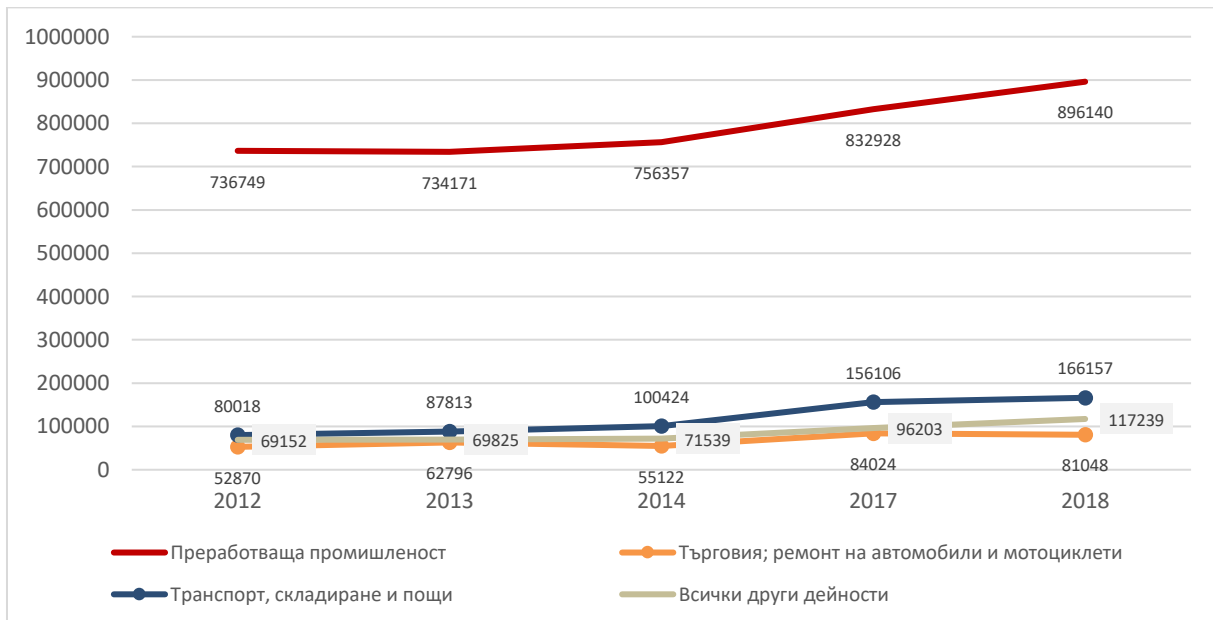
Съществена част от растежа на показателя „Произведена продукция“ на общинско ниво е генериран през 2017 и 2018 г., като най-голям дял е формиран от големите предприятия – 64,5% през 2017 г. и 63,3% през 2018 г. Приносът на средните предприятия също е съществен, като нараства минимално от 14,6 до 14,8%. Следва да се отбележи, че микро и малките предприятия също успяват да генерират общ растеж от 1,1% за 2018 спрямо 2017 г.

Графика 9. Разпределение на произведената продукция в община Севлиево по големина на предприятието за периода 2017 – 2018 г., дял от общата (%)

Източник: НСИ

Графика 10. Разпределение на произведената продукция в община Севлиево по сектори от икономически дейности – топ 3, за периода 2012-2014 и 2017-2018 г., хил. лв.

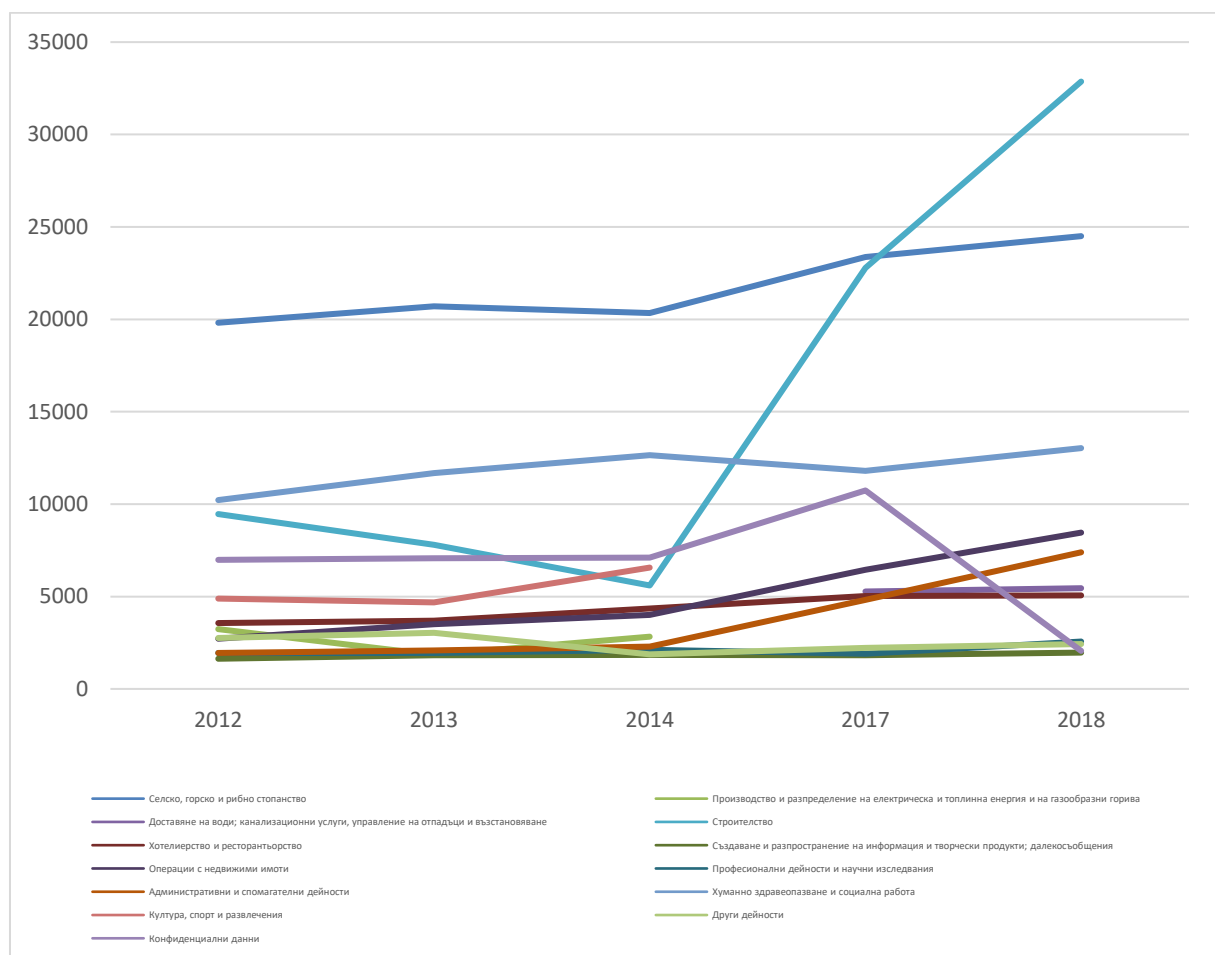
Източник: НСИ

Най-голям дял в произведената продукция в общинската икономика заема *сектор Преработваща промишленост*. Високите обеми, генерирани в него се подкрепят от

положителен тренд на нарастване в абсолютна стойност, изразен особено през 2017 и 2018 г. Въпреки това, делът на сектор Преработваща промишленост през 2018 г. намалява до 71,1% от общия обем произведена продукция в общината, спрямо 78,5% през 2012 г. Вторият по принос сектор *Транспорт, складиране и пощи* увеличава дела си през последните две години, като стойността на произведената продукция в него **през 2018 г. е повече от два пъти по-голяма от тази през 2012 г.**, съответно делът му в общата продукция на общината през 2018 г. нараства до 13,2% при 8,5% през 2012 г. Сектор *Търговия и услуги* запазва тенденцията на слабо нарастване през годините на произведената продукция с дял между 5,6 и 7,2%.

От останалите икономически сектори с най-висок принос в произведената продукция в общината са *Селско стопанство, Строителство и Хуманитарно здравеопазване и социални услуги*. Особено силно е развитието в сектор Строителство, който увеличава дела си в произведената продукция над 3,5 пъти в периода 2012-2018 г. Съществено нарастване се наблюдава и в сектор *Селско стопанство*, както и в *Операции с недвижими имоти и Административни и спомагателни дейности*.

Графика 11. **Разпределение на произведената продукция в община Севлиево по сектори от икономически дейности без топ 3, за периода 2012-2014 и 2017-2018 г., хил. лв.**

Източник: НСИ

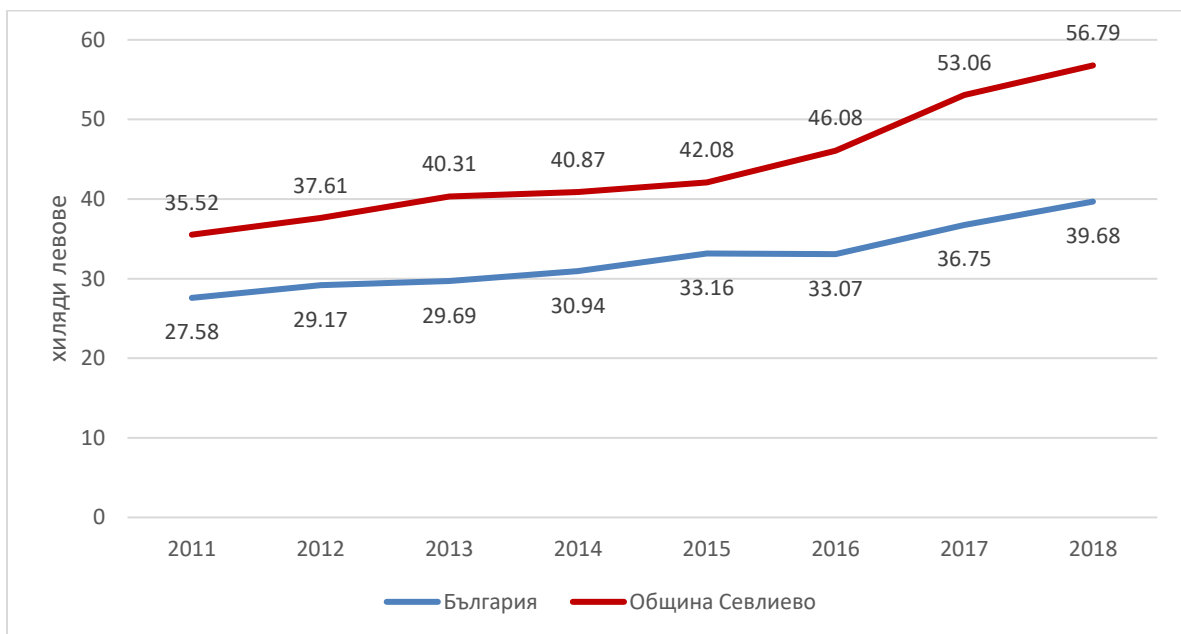
Въпреки спадът от 6,4% в периода 2012-2018 г., делът на **сектор Преработващата промишленост остава доминиращ в местната икономика. Транспортът и**

логистиката, Търговията, Строителството и Селското стопанство са секторите, които **допълват** облика на икономическите дейности в общината. Въпреки ниските обеми, следва да се отбележи **сериозното нарастване на дела на произведената продукция в секторите Операции с недвижими имоти** – от 0,27% пред 2012 г. до 0,6% през 2018 г. и сектор **Административни и спомагателни дейности** със сходни стойности на приноса.

2.3.2.2 Нетни приходи от продажби

Нетните приходи от продажби на човек от населението за община Севлиево за периода от 2011 – 2015 г. следват общата тенденция на национално ниво. След 2015 г. стойностите на показателят нарастват значително по-бързо от средното за страната, като през 2018 г. той е 43% над, докато през 2014 г. е бил 32% от средното за страната. И този индикатор отбелязва засилено развитие на местната икономика, като за седем годишен период стойността му е нараснала с близо 60%.

Графика 12. **Нетни приходи за продажби на човек от населението за периода 2011-2018 г., хил. лв.**

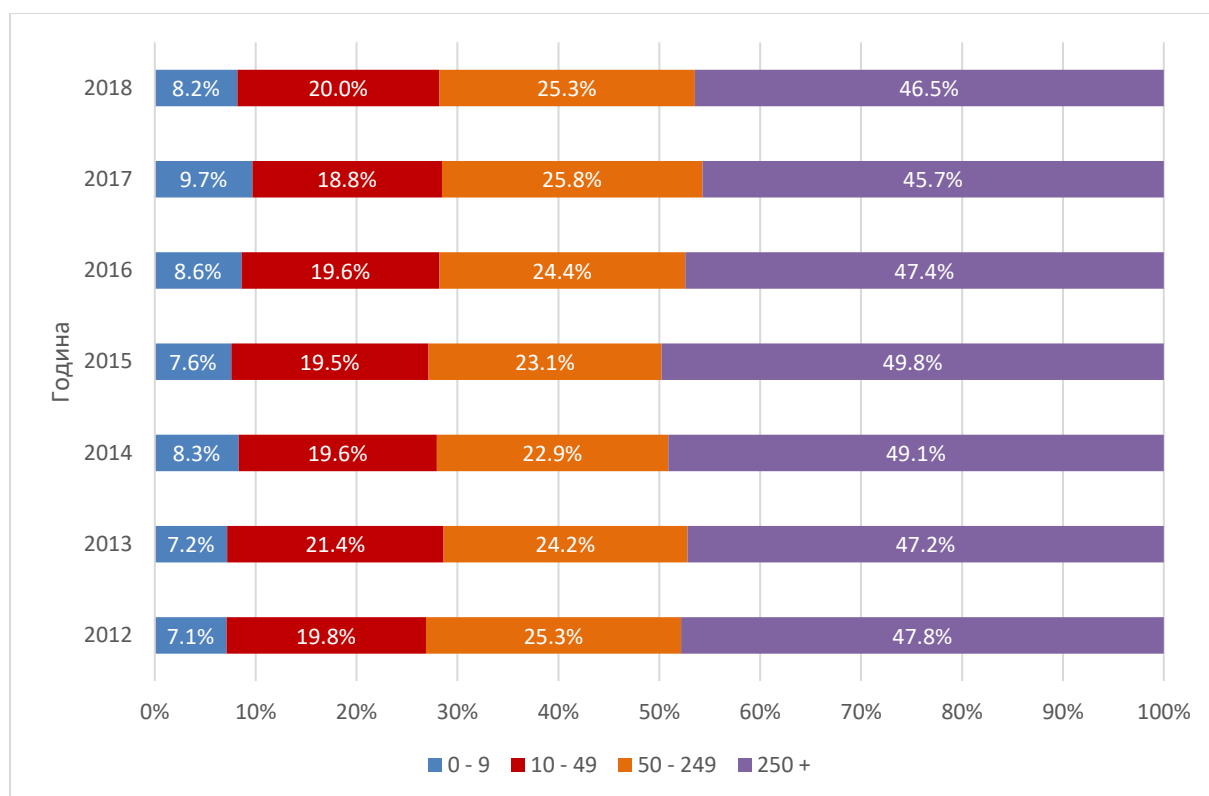

Източник: НСИ

В периода 2012 - 2018 г. големите предприятия генерират близо половината (между 45,7 и 49,8%) от нетните приходи от продажби, следвани от средните предприятия с дял от около 1/4. Делът на големите предприятия в НПП през 2017 и 2018 г. е най-ниския през разглеждания период, като в същото време делът на микропредприятията през 2017 г. достига до 9,7% от НПП на общината. Тези данни показват жизненост на микро и малките предприятия.

Данните потвърждават тенденцията, че големите и средните предприятия носят основните приходи и добавена стойност в икономиката на община Севлиево. Следва да се отчита и стабилното развитие на микро- и малките предприятия.

Графика 13. **Разпределение на нетните приходи от продажби по големина на предприятието в хил. лв. за периода 2012-2018 г.**

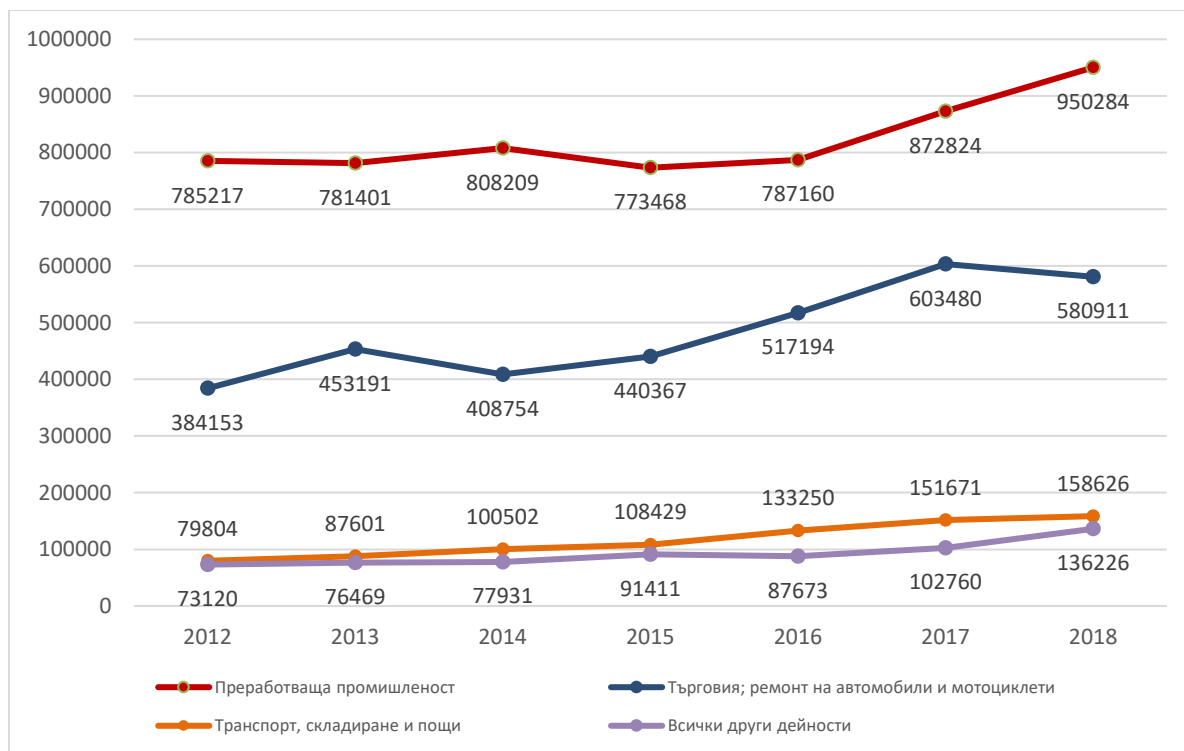

Източник: НСИ

Разпределението на НПП по сектори от икономически дейности за периода 2012 – 2018 г. показва, че най-голям дял от НПП, реализира сектор *Преработваща промишленост*, следван от сектори *Търговия и услуги* и *Транспорт, складиране, пощи*.

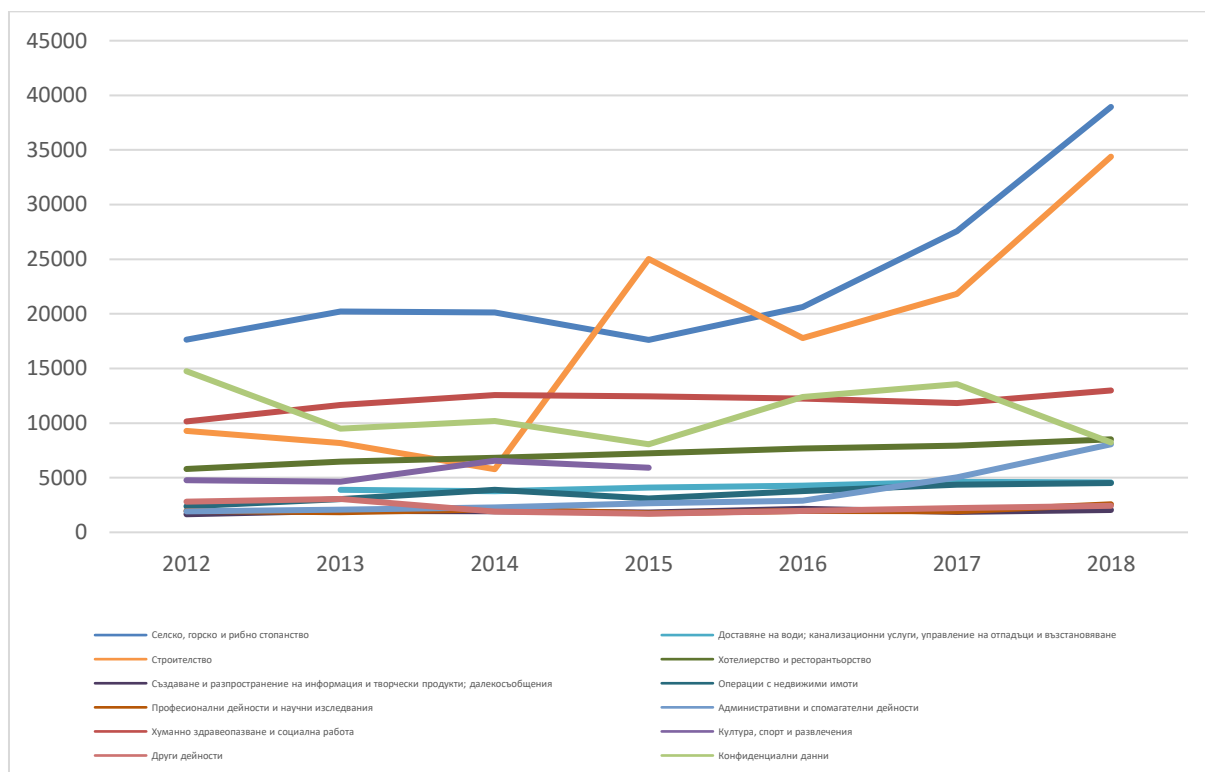
Въпреки значителното увеличение след 2016 г. на стойностите от НПП, делът на сектор *Преработваща промишленост* запазва тенденция за намаление в общинската икономика, като от 59,4% през 2012 г. достига до 50,4% през 2017 и 52% през 2018 г. Нараства делът на сектор *Търговия и услуги* – от 29% през 2012 г. до почти 35% през 2017 г., както и делът на сектор *Транспорт, складиране и пощи*, при който се наблюдава устойчива тенденция на увеличение.

Графика 14. **Разпределение на нетните приходи от продажби по икономически дейности в хил. лв. - топ 3 + всички други дейности за периода 2012-2018 г.**

Източник: НСИ

Графика 15. **Разпределение на нетните приходи от продажби по икономически дейности в хил. лв. - останалите дейности за периода 2012-2018 г.**

Източник: НСИ

От останалите икономически дейности дял над 1% в икономиката на общината имат секторите Селско стопанство и Строителство. Селското стопанство формира между 1,4 и 1,6% от НПП през целия период, като през 2018 г. достига до 2,1% от НПП. Сектор Строителство регистрира нива от 1,8% през 2015 г., които спадат до 1,2 – 1,3 % през следващите две години и отново достигат до 1,9% през 2018 г.

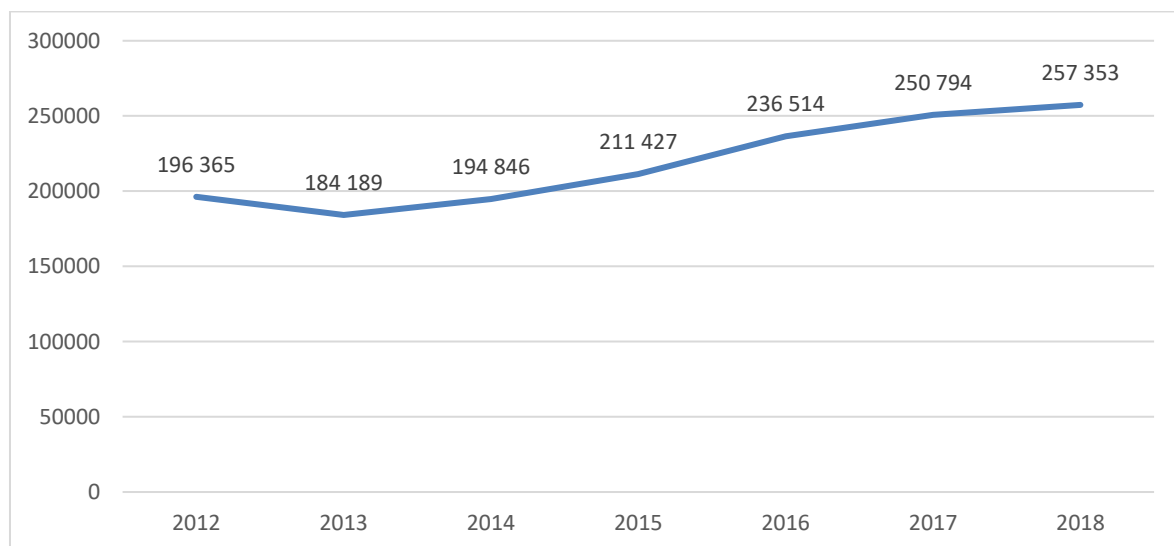
Обобщението на анализа на структурата на икономическите субекти в общината и на основните икономически показатели по големина на предприятията и икономически сектори, извежда следните тенденции:

- Запазва се основния принос на сектор Преработваща промишленост, въпреки регистрираната тенденция за намалението му в дела на произведената продукция и нетните приходи от продажби в общината;
- Устойчив принос на микро предприятията в дела на произведената продукция и нетните приходи от продажби в общината, въпреки доминиращите големи и средни предприятия;
- Устойчива тенденция на нарастване на приноса на сектор Транспорт, складиране и пощи в общинската икономика
- Нарастване на дела на сектори Селско стопанство и Строителство.

2.3.2.3 Преки чуждестранни инвестиции

Стойността на преките чуждестранни инвестиции е нараснала с над 30% за периода 2012-2018 г.

Графика 16. Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор - хиляди евро за периода 2012-2018 г.

Източник: НСИ

В сравнителен план, показателят преки чуждестранни инвестиции с натрупване, претеглени спрямо населението (ПЧИ на човек от населението) нарежда община Севлиево на осмо място в страната сред малки общини със силна индустрия, големите икономически

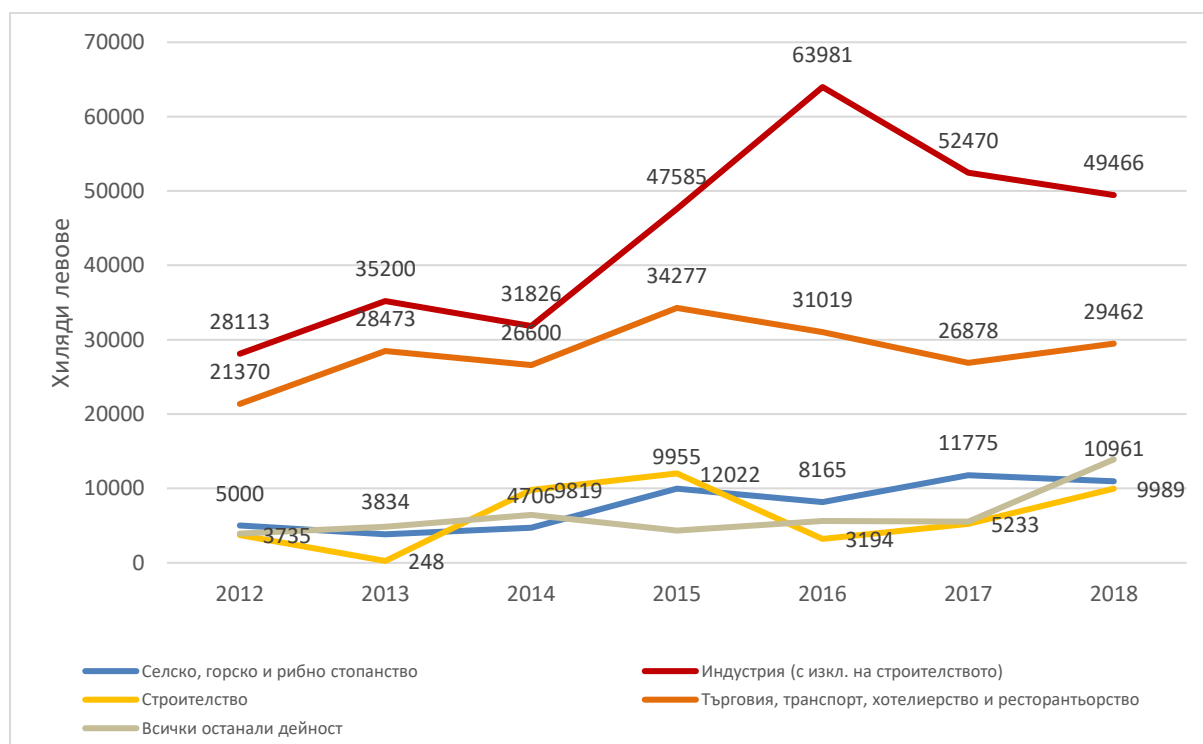
центрове и някои туристически общини. Над 80% от чуждестранните инвестиции са насочени в индустрията, което отговаря на профила на икономиката на община Севлиево³.

2.3.2.4 Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА)

Разходите за придобиване на ДМА в общината нарастват близо два пъти за периода 2012 - 2018 г. Разходите, направени в Индустрията (с изключение на сектор Строителство) са най-високи, като отбелязват значителен ръст след 2015 г. и достигат връхната си точка през 2016 г., когато са над два пъти повече от разходите в сектора през 2012 г. Разходите за ДМА в индустрията са между 40 и 57% от всички разходи за ДМА в общинската икономика. Разходите за ДМА в търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство също нарастват след 2015 г. Положителни са тенденциите и в селското стопанство и строителството, както и във всички останали икономически дейности.

Инвестиционната активност в общината нараства, като основния принос за това е на сектор Индустрия, както и на инвестициите в търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство.

Графика 17. Разходи за придобиване на ДМА - Топ 4 и всички останали дейности, хиляди лева за периода 2012-2018 г.

Източник: НСИ

В сравнителен план в периода 2014-2018 г. разходите за ДМА в общината остават с почти непроменени нива на принос в тези на областно и национално ниво – около 12,2 – 12,5% от областните разходи за ДМА и 0,22% дял от национално ниво.

³ По данни на Института за пазарни изследвания, Инициатива „265 истории за икономика“, <https://265obshtini.bg/map/35>

2.3.2.5 Мнение на гражданите и бизнеса за икономическото състояние на общината

Анкетно проучване сред гражданите в община Севлиево⁴ показва, че оценките за състоянието на икономиката в общината са преобладаващо позитивни – 24,3% от отговорилите определят състоянието като „положително“, а 46,6% като „задоволително“. Отговори в негативната част на скалата са дали общи 29% от отговорилите (3,4% „изключително лошо“ и 6,8% „лошо“).

51,3% от гражданите оценяват тенденцията на икономическото развитие на общината като „положителна“ и „задоволителна“. Като „задоволителна“ е оценена тенденцията от 15,2% , а като „положителна“ от 8,9% от отговорилите. Като „застой“ е оценена тенденцията от 38,5% от отговорилите, а само 6,7% я оценяват като „негативна“.

Анализът на представените по-горе данни по отношение на основни икономически показатели потвърждава към 2020 г. в голяма степен регистрираното възприятие на жителите на община Севлиево по отношение на състоянието и най-вече на тенденциите за икономическото ѝ развитие. В най-голяма степен това възприятие се определя от възходящите тенденции на основните икономически показатели. В допълнение с положителна тенденция остават данните за средната годишна работна заплата в общината, която е 99,3% (2018) от средната заплата. Делът ѝ за 2011 е бил съответно 17,4% по-висока от средната заплата в област Габрово, и 97,4% от средната за страната.

При оценката на качеството на живот в общината обаче тези показатели се балансират със сравнително ниските оценки за състоянието на предоставяните основни публични услуги и като цяло формират и високи оценки на качеството на живот, които интервюираните жители на общината посочват. Близко 42% от анкетираните оценяват качеството си на живот като средно и добро (оценка 3 скала от 1 до 5), 39% го оценяват като „високо“ (оценки 4 и 5 скала от 1 до 5).

Сравнително негативни са резултатите от проведеното проучване по отношение на възможностите за намиране на нова работа. Над 54% от тези, които са загубили работата си, декларират, че са срещнали трудности при намирането на нова. Като основна трудност те посочват **ниското заплащане на предлаганите работни места, както и несъответствие на квалификацията и образованието на търсещия с изискванията на предлаганите работни места.** Трябва да се отчетат основните фактори, посочени като причина за загубата на работното място през последните две години. За 36% от останалите без работа това се е дължало на намаляване на обема на работа в съответното предприятие. Значителен дял от безработните (24%) са посочили като причина кризата с Ковид19, развила се през 2020 г.

2.3.3 Състояние на основни икономически сектори в община Севлиево

Сектор Преработваща промишленост има водещ дял във всички основни икономически показатели. Броят на предприятията, работещи в сектор Промислено производство

⁴ Проведено в периода – септември-октомври 2020 г. чрез онлайн въпросник

намалява след 2013 г., като през 2017 г. достига най-ниското ниво от 165 фирми, а през 2018 г. в сектора работят 171 фирми при 183 през 2013 г. Тенденциите в абсолютните стойности на нетни приходи от продажби и произведена продукция са идентични, като и НПП намалява в периода 2015 г. и отново започва да нараства след 2016 г., след което следва значително повишаване на неговите стойности, както и на тези на ПП. Тенденцията в броя на заетите в сектора следва същия ход – нарастване през 2012-2014 г., намаляване и задържане през 2015-2016 г. и отново нарастване в периода 2017-2018 г. Заетите в сектора през 2012 г. са били 62,1% от всички заети в общината, през 2014 г. – 63,2%, а през 2018 г. – 59,5%. Въпреки намалението, индустрията продължава да осигурява основния дял работни места в общинската икономика.

Графика 18. **Сектор Преработваща промишленост в община Севлиево, основни икономически показатели за периода 2012-2018 г.**

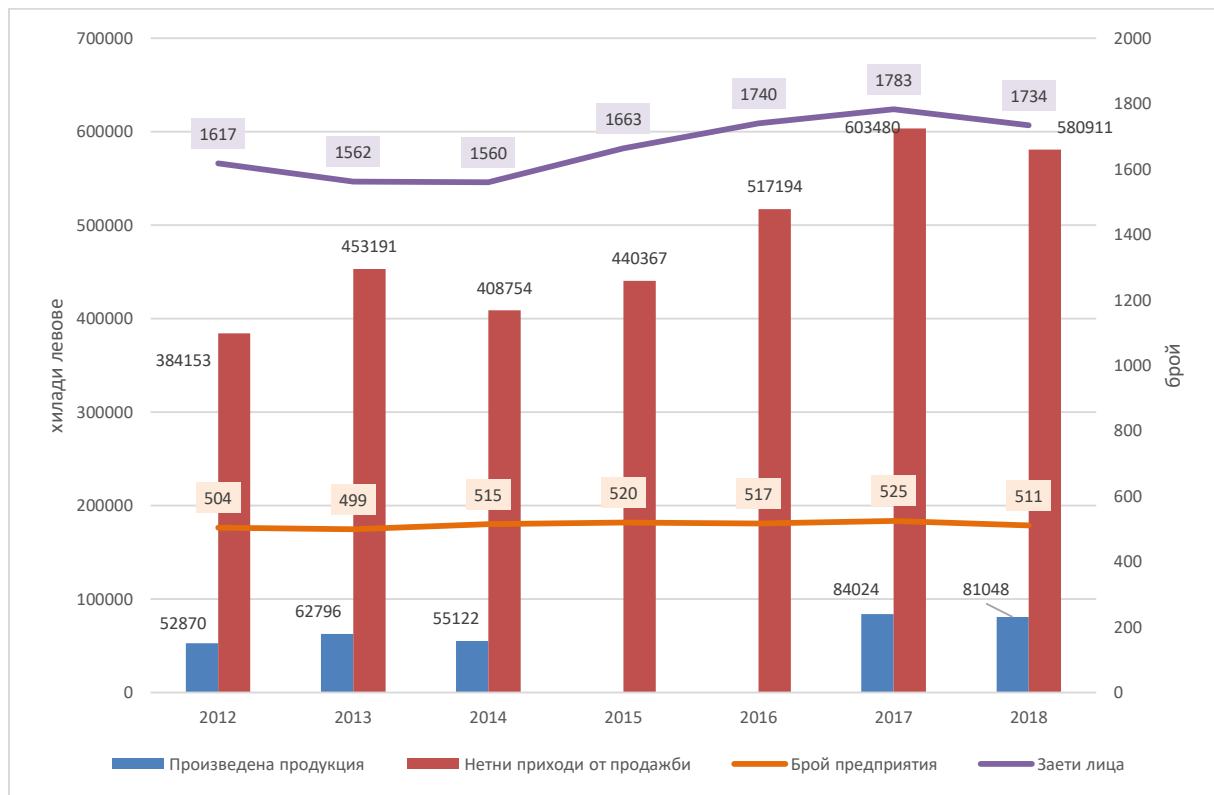
Източник: НСИ

Сектор Търговия и услуги заема второ място по формирани НПП и трето по Произведена продукция в общината. Броят на работещи в него предприятия остава сравнително постоянен след намаление на нивото след 2013 г.

Оборотите в сектора следват тенденцията на всички показатели в местната икономика и нарастват неравномерно – след спад през 2014, периода 2015 – 2018 г. абсолютната стойност на НПП нараства 1,5 пъти спрямо стойностите през 2012 г. Нивата на произведена продукция следват сходна тенденция, но ПП през 2018 е ниска от стойностите през 2017 г. Нарастването на произведената продукция през 2018 г. спрямо началото на периода също е 1,5 пъти. Броят предприятия в сектора остава сравнително устойчив, въпреки наблюдаваното леко намаление през отделните години. Нивата на заети лица следват тенденцията на НПП, са най-малко през 2015 г. и достигат максимум през 2017 г. с

последващо намаление през 2018 г. През 2018 г. увеличението на заетите лица в сектора е с 7,2% спрямо 2012 г.

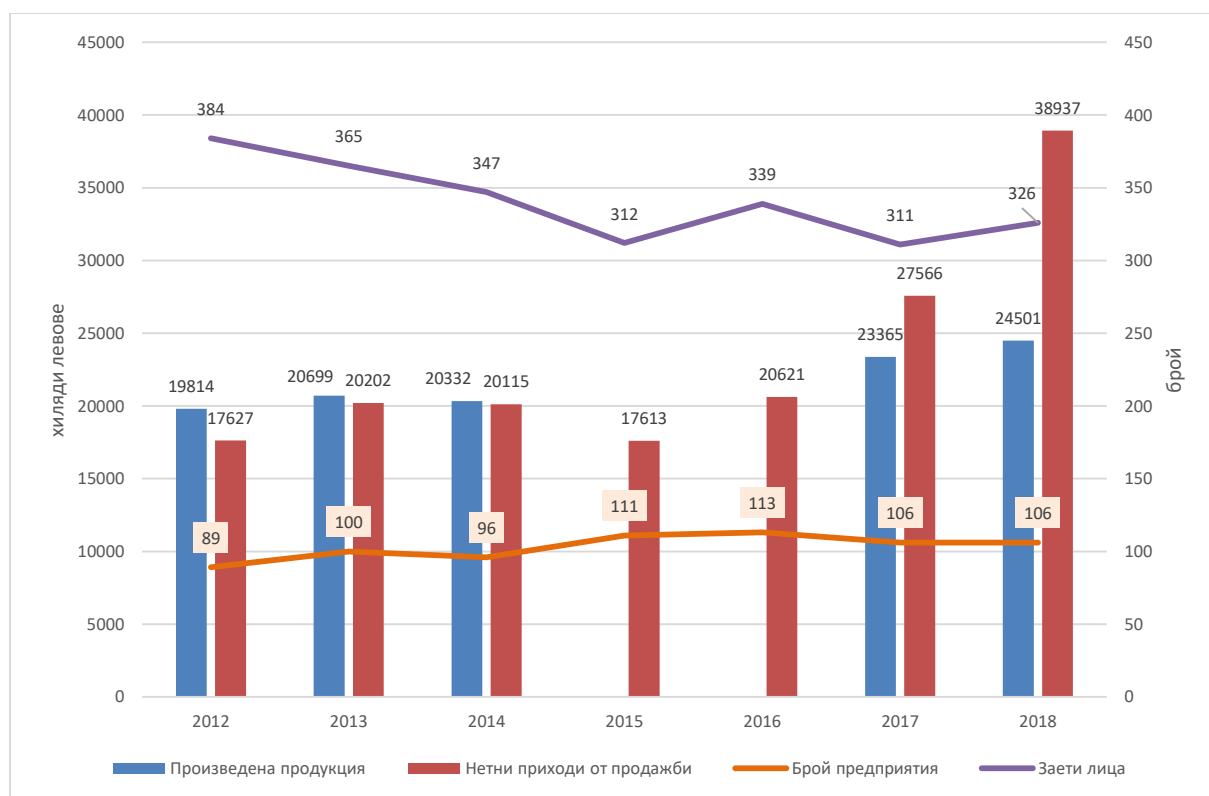
Графика 19. Сектор Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети в община Севлиево, основни икономически показатели за периода 2012-2018 г.

Източник: НСИ

Сектор **Селско стопанство** заема трето място както в дела на произведената продукция, така и във формираните НПП в общината. Тенденциите в развитието му са сходни с другите основни икономически сектори – неравномерно нарастване на произведената продукция и НПП по абсолютни стойности. Въпреки това, през 2018 г. произведената продукция е нараснала с близо 23,6%, а НПП с 22 пъти спрямо 2012 г. Броят на фирмите е увеличен спрямо 2012 г. По-изразена е негативната тенденция за намаление на заетите в сектора, като намалението през 2018 г. достига 15% спрямо 2012 г.

Графика 20. Сектор Селско, горско и рибно стопанство в община Севлиево, основни икономически показатели за периода 2012-2018 г.

Източник: НСИ

По данни на Годишния доклад за дейността на ОД "Земеделие" – Габрово⁵, през 2018 г. селскостопанският фонд на община Севлиево възлиза на 526 578 дка, от които обработваеми са 393 285 дка. Общият горски фонд е 332 426 дка, от които 119 420 дка частна собственост.

Земеделският и горският фонд, както и обработваемата земя на територията на община Севлиево съставляват основната част от фондовете на област Габрово. Това се дължи на наличието на значителна равнинна част от територията на общината, за разлика от останалите четири общини, чийто релеф е изразено планински.

Селското стопанство на общината е ориентирано в две основни направления - животновъдство и растениевъдство. Наличието на големи площи с ливади и пасища позволява развитието на говедовъдство и овцевъдство, а обезпечаването им с фуражи се допълва от значителните площи, засявани с пшеница, слънчоглед и царевица. Структурата на растениевъдната продукция е насочена главно за задоволяване на нуждите на животновъдството. Характеризира се със сравнително малко произведена продукция от единица площ, слаба заетост на трудовите ресурси и екстензивно производство.

Земеделските култури в района се отглеждат предимно на неполивни площи. Общата поливна площ за Габровска област е около 300 дка, като напояваните площи са в община

⁵ Отчет за дейността на ОД "Земеделие" – Габрово за 2018 г., <https://www.mzh.government.bg/ODZ-Gabrovo/Documents/programs.aspx>

Севлиево, където се напоява от язовири и част от останалата функционираща хидромелиоративна система. Проблемите са свързани с разрушената хидромелиоративна инфраструктура и големите разходи по поддържането. Към 2018 г. в област Габрово са регистрирани три сдружения за напояване, като и трите са на територията на община Севлиево – две в с. Душево и едно в с. Батошево и към 2018 са заявили площ за напояване общо от 15 ха. Сдружението в с. Батошево не извършва водоподаване към поливните площи, а извършва дейности по развитие на аквакултури.

Към 2018 г. на територията на общината функционират 9 големи ферми за млечни крави, 9 големи ферми с овце-майки, от които 4 са с над 400 глави. „Грийн Булс“ ЕООД - най-голямата биволовдна ферма в с. Горна Росица, преустанови дейността си, а стадото е преместено в с. Драгановци, община Габрово. В селата от община Севлиево - Петко Славейков и Ряховците - се отглеждат единични биволи, а в малки семейни ферми от по 3 до 5 животни.

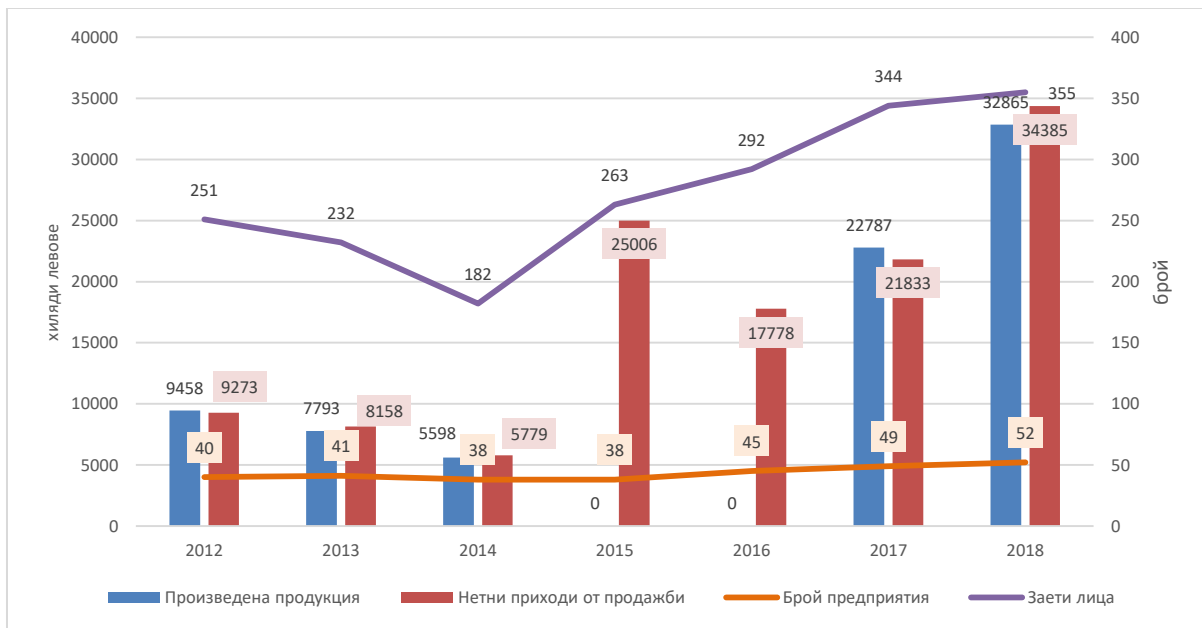
В общината се намират и най-голямата свинеферма в областта - “Айви БГ” ООД, в която се отглеждат около 2 200 общ брой свине и 170 племенни свине-майки, както и най-големите фирми, отглеждаща бройлери - „Гълъбови Вет” ООД с 125 000 бр. птици и ЕТ „Хараланови-Д. Хараланов”, отглеждащ 16 000 бр. птици. Яйценосното направление се развива успешно в последно време. Съществуват три по-големи фирми, с капацитет 5 000-15 000 кокошки носачки. Едно от най-големите стопанства е яйценосна ферма в село Крамолин - “Еко Инвест-2008” ЕООД отглежда 65 000 кокошки-носачки.

Пчеларството е един от перспективните отрасли за област Габрово и е широко разпространено във всички общини. В община Севлиево се намират две от големите пчелни стопанства в областта – с. Кастел със 150 пчелни семейства и с. Столът - 120 пчелни семейства.

На територията на общината осъществяват дейност кланица за червени меса – в гр. Севлиево, както и две кланици за бели меса – в гр. Севлиево и в с. Сенник. В гр. Севлиево е и единственото в общината млекопреработвателно предприятие.

Сектор **Строителство** заема четвърто място както в дела на произведената продукция, така и във формираните НПП в общината. Развитието му в периода показва силна неравномерност, след 2016 г. тенденциите са възходящи. Броят на предприятията нараства с 30% спрямо 2012 г., а броят на заетите с над 41%.

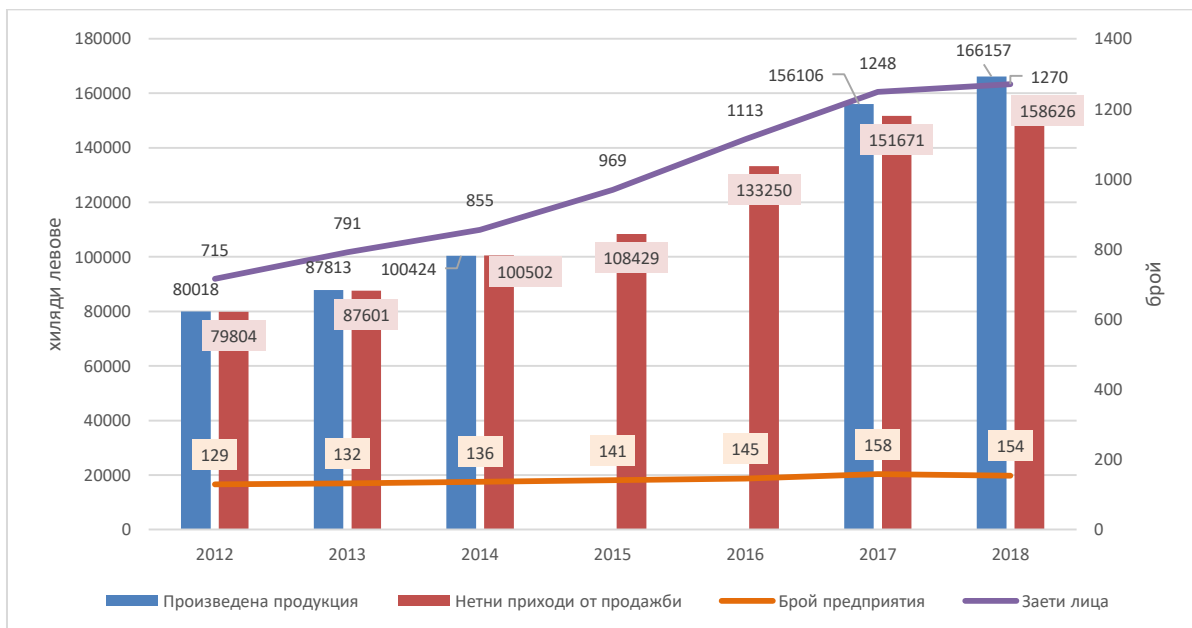
Графика 21. Сектор Строителство в община Севлиево, основни икономически показатели за периода 2012-2018 г.

Източник: НСИ

Въпреки по-ниския обем от Произведената продукция, който сектор Транспорт, складиране и пощи генерира, делът му нараства значително през разглеждания период – от 8,5% през 2012 г. до 13,2% от Произведената продукция през 2018 г. Данните показват, че секторът се развива бурно. Броят предприятия в сектора е нараснал с близо 20% спрямо 2012 г., а НПП- от 6 на 8,7% пъти. Това води до 77,6,7% ръст на зетите в сектора, който увеличава дела си в заетостта в местната икономика от 5,8 до 9,2%.

Графика 22. Сектор Транспорт, складиране и пощи в община Севлиево, основни икономически показатели за периода 2012-2018 г.

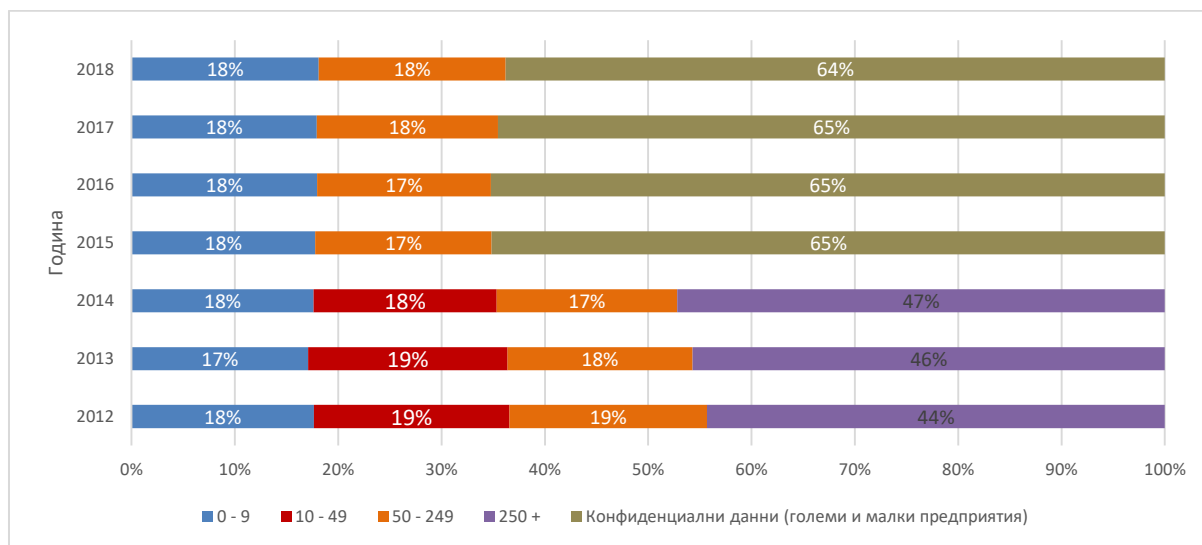

Източник: НСИ

2.3.4 Пазар на труда

2.3.4.1 Заети лица

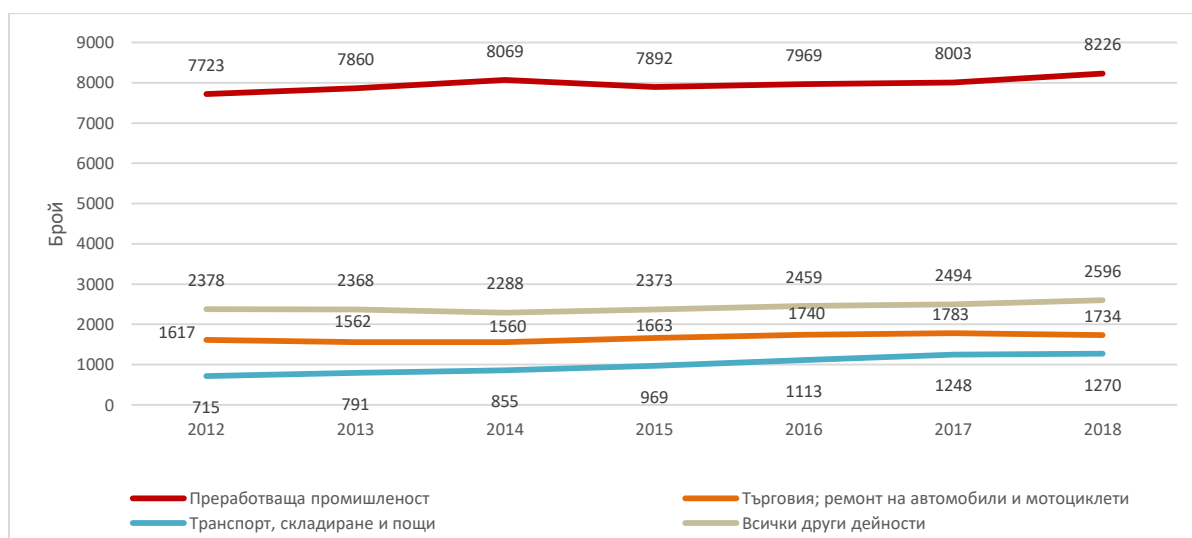
Графика 23. Разпределение на броя на заетите лица в община Севлиево по големина на предприятието за периода 2012-2018 г.

Източник: НСИ

Структурата на заетите лица в община Севлиево, разпределени по големина на предприятията за периода 2012 – 2018 г. показва, че най-много жители на общината са заети в големите предприятия. Въпреки конфиденциалните данни за периода 2015-2018 г., е видима устойчивата тенденция – около 65% от заетите общината са заети в големи и средни предприятия. Устойчива през целия период остава заетостта, осигурявана от микропредприятията и малките предприятия.

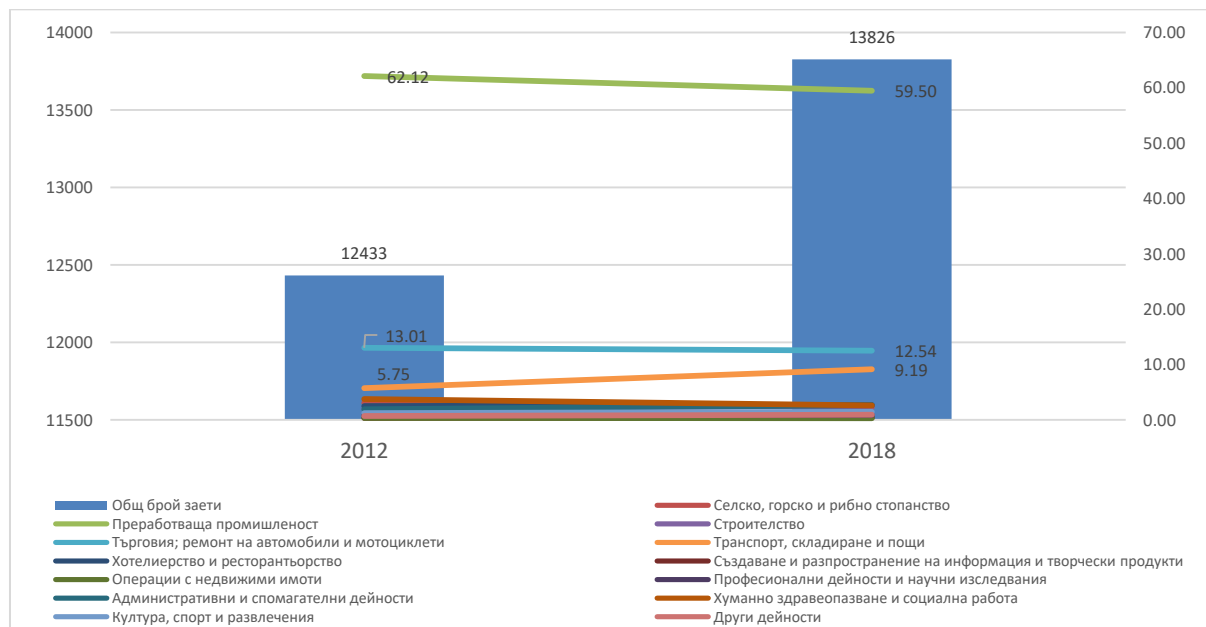
Графика 24. Разпределение на броя на заетите лица в община Севлиево по сектори от икономически дейности – топ3 + всички други дейности за периода 2012-2018 г.

Източник: НСИ

Разпределението по икономически сектори за периода 2012 – 2018 г. показва **задържане и леко нарастване на заетостта в сектор Преработваща промишленост** – с 6,5% спрямо 2012 г.

Графика 25. **Общ брой на заетите лица в община Севлиево и разпределение на дела на заетите лица в % по сектори от икономически дейности през 2012 и 2018 г.**

Източник: НСИ

Таблица 1. **Икономически сектори с основен принос в заетостта в община Севлиево, в % от общия брой заети лица по трудово и служебно правоотношение, 2012 и 2018 г.**

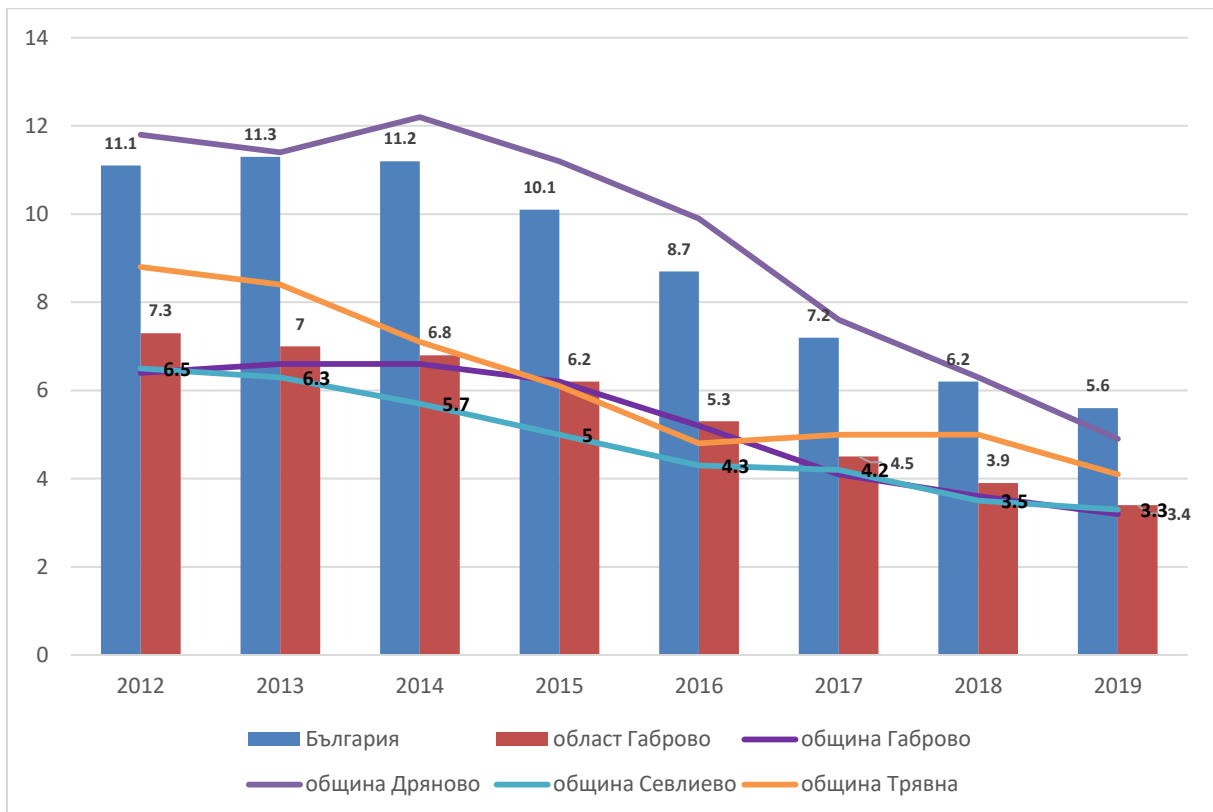
Икономически сектор, дял от общо заети	2012	2018
Преработваща промишленост	62,12	59,50
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	13,01	12,54
Транспорт, складиране и пощи	5,75	9,19
Хуманно здравеопазване и социална работа	3,78	2,65
Селско, горско и рибно стопанство	3,09	2,36
Хотелиерство и ресторантьорство	2,53	2,68
Строителство	2,02	2,57
Административни и спомагателни дейности	1,95	2,70

Източник: НСИ

При останалите сектори тенденциите са относително постоянни. Въпреки спада на дела на заетите лица в сектор Преработваща промишленост, това продължава да е секторът с най-много заети лица на територията на община Севлиево, следван от сектор Търговия, сектор Транспорт, складиране и пощи, сектор Хуманно здравеопазване и социална работа, сектор Селско стопанство. Както показва и анализирана по-горе информация за икономическите показатели на сектор Транспорт, складиране и пощи, той се развива динамично през периода, а темпът на нарастване на заетите в него лица е най-висок – 3,4% за периода 2012-2018 г.

2.3.4.2 Безработица

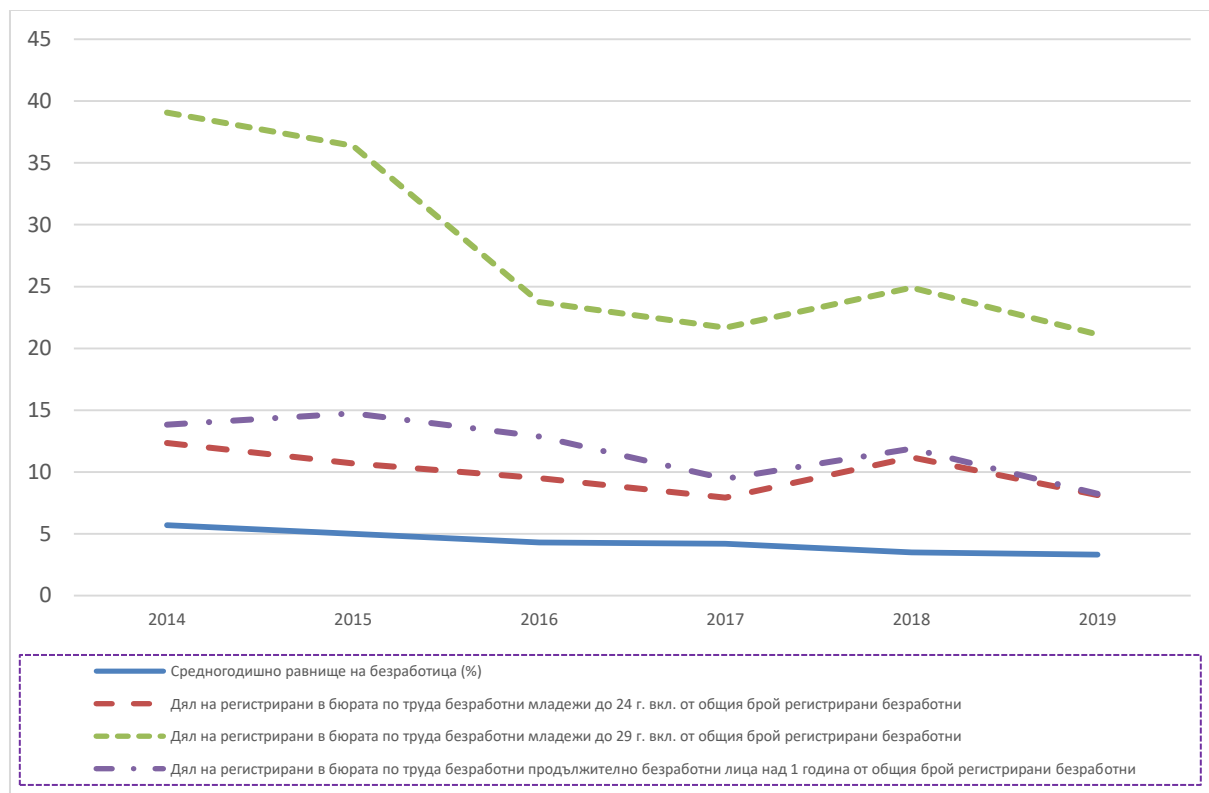
Графика 26. Коефициент на безработица – областни разпределения за периода 2012-2019 г.

Източник: НСИ

Равнището на безработица за периода 2012 – 2019 г. в община Севлиево следва общата тенденция за цялата страна. В община Севлиево нивото на безработица е под средното за страната и за областта за целия период, като през 2016-2017 г. има период на задържане. За 2019 г. стойността постига намаление до 3,3% при 5,6% средно за страната. За целия период 2012 -2019 г. коефициентът на безработица в община Севлиево е намалял с 3,2 пункта или два пъти.

Графика 27. Средногодишни стойности на нива на безработица в община Севлиево по групи за периода 2012-2019 г.

Източник: Агенция по заетостта

Категорията „продължително безработни лица“ е поддържала високи стойности през 2015. След 2016 г. делът на тази група намалява и достига най-ниските си стойности през 2017 г. с 9,4% и през 2019 г. с 8,2% от всички безработни в общината.

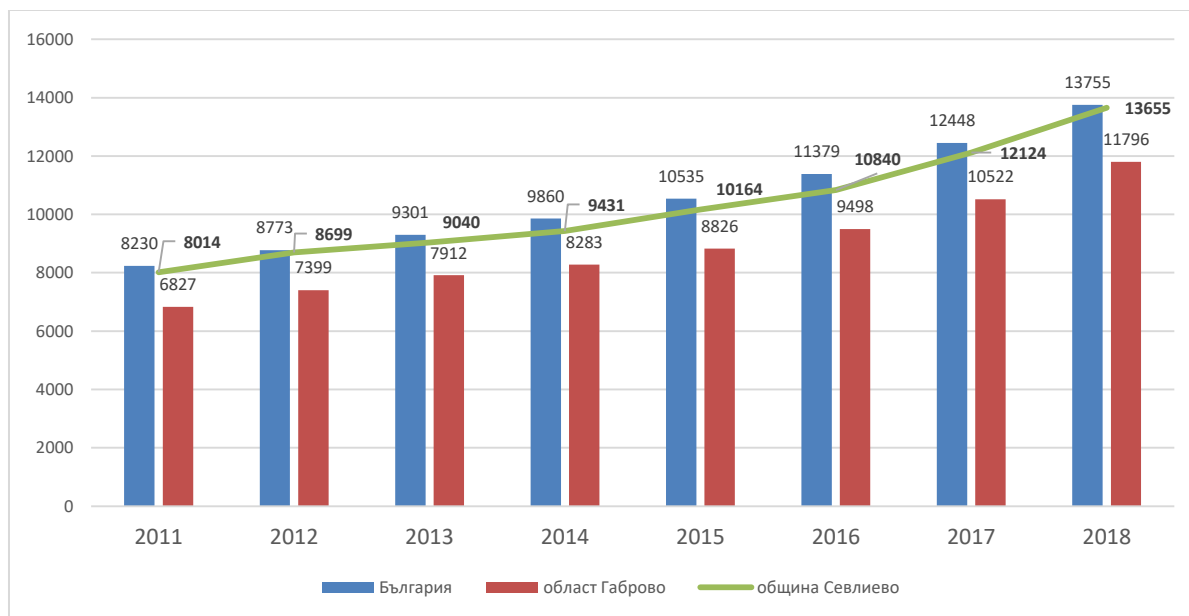
Младежката безработица (лица до 29г. вкл.) отбелязва тенденция към съществено намаляване от 2014 г. до 2017 г., когато е регистрирана стойност – 21,7%. Следва период на нарастване до 2018 г., когато достига до 24,9% от безработните в общината. За последната година обаче стойността ѝ се намалява отново до 21,1% - най-ниската за периода. Въпреки това, през целия период стойностите остават сравнително високи, като следват тенденциите в тази група на национално ниво.

Младежката безработица (лица до 24г. вкл.) е с по-ниски стойности, но следва същата тенденция като при лицата до 29 г. Ниска стойност се наблюдава през 2017 г., след което през 2018 г. е налице сериозно нарастване до 11,2% - почти до нивата от 2012 и 2013 г. и последващо намаление до 8,1% от безработните в община Севлиево.

2.3.4.3 Средногодишна работна заплата

Наблюдава се устойчив темп на нарастване на средната годишна работна заплата в община Севлиево. За периода 2011 - 2018 г. увеличението ѝ е над 70%. Стойността на индикатора за целия период е по-ниска, но много близо до средната стойност за страната, като през 2018 г. достига до 99,3% от средното за страната, при 97,4% през 2012 и 95,3% през 2016 г.

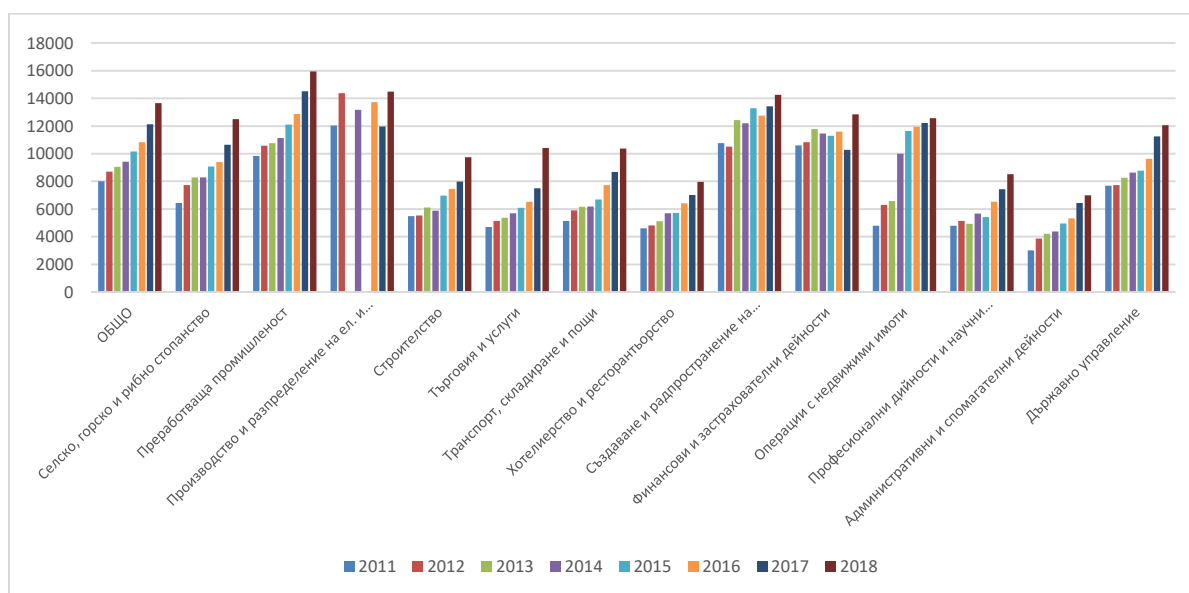
Графика 28. Равнище на средна работна заплата – регионални разпределения за периода 2011-2018 г.

Източник: НСИ

За периода 2011 - 2018 г. най-високи, вкл. и по-високи от средното за общината, са заплатите в сектори Преработваща промишленост; Производство на енергия, Създаване и разпространение на информация; Финансови и застрахователни дейност. Спрямо 2011 г. най-значимо е увеличението на заплащането в сектор Операции с недвижими имоти – над 2,6 пъти, в сектор Административни и спомагателни дейности – 2,3 пъти, в сектор Търговия и услуги – 2,2 пъти. Най-ниски и с най-малко увеличение спрямо 2012 г. остават заплатите в сектори Култура, спорт и развлечения – 53% от средното. Ниско е заплащането и в сектор Хотелиерство и ресторантьорство – 58% от средното за общината.

Графика 29. Равнище на средна работна заплата в община Севлиево по икономически сектори за периода 2011-2018 г.

Източник: НСИ

2.3.5 Обобщение на състоянието на икономиката и пазара на труда

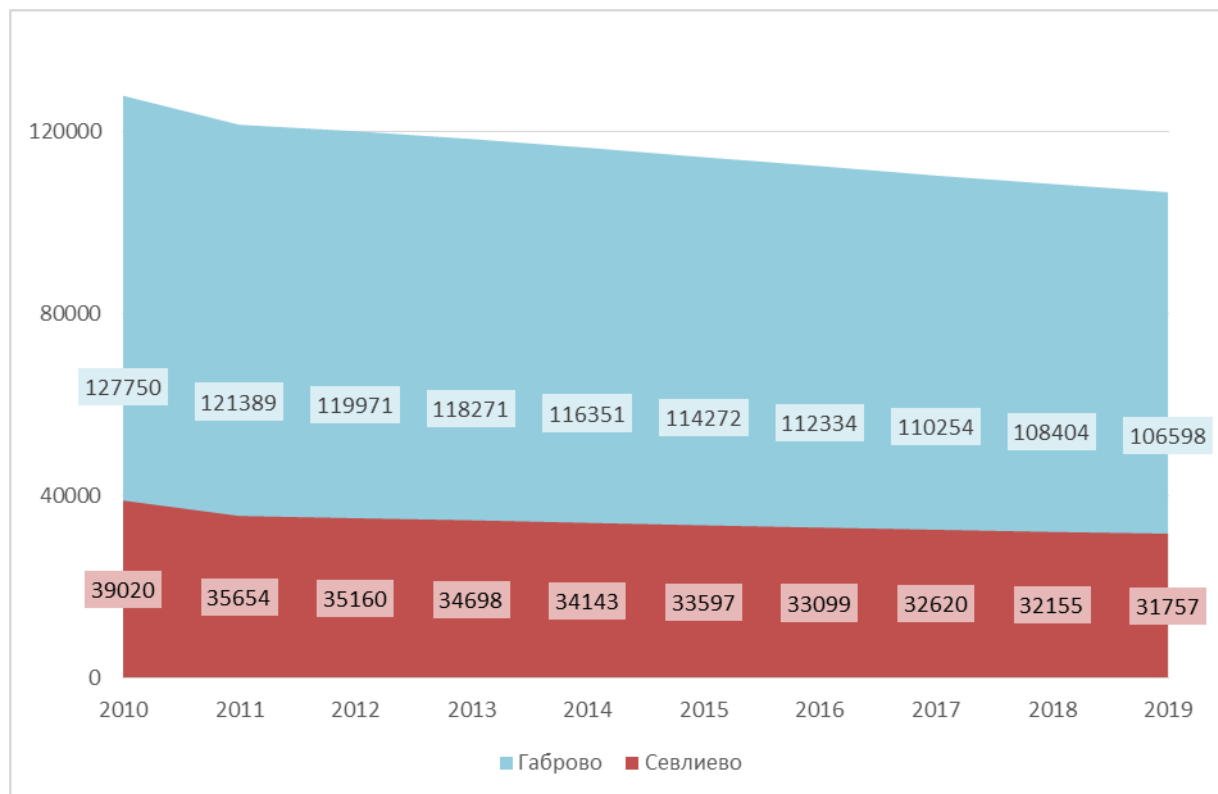
Развитието на общинската икономика демонстрира нарастване на активността и запазване на позициите на водеща не само на областно, но и на национално ниво. Наблюдава се нарастване на броя заети и нивата на заплащане. Икономиката на общината продължава да се характеризира с **диверсифициран профил**. **Четири икономически сектора** осигуряват основния обем произведена продукция, нетни приходи от продажби и заетост в общината: **Преработваща промишленост; Търговия и услуги; Селско стопанство и Строителство**. Нараства приноса на сектор **Транспорт, съобщения и пощи** в обема на местната икономика. Значение за заетостта има и сектор **Здравеопазване и социална работа**.

2.4 Развитие на социалната сфера и човешките ресурси

2.4.1 Демографска структура и тенденции

2.4.1.1 Население

Графика 30. **Население в община Севлиево спрямо общото население в област Габрово за периода 2010-2019г.**

Източник: НСИ

По данни на НСИ, населението на община Севлиево е около 30% от населението на област Габрово. Макар и с по-плавен темп, тенденцията на населението в община Севлиево следва общата тенденция на намаление на населението в областта. За периода 2011 – 2019 г. населението на община Севлиево е намаляло общо с 3 897 души или приблизително с 12%.

Разпределението градско-селско население в община Севлиево показва относително висок дял на селското население. Съотношението градско-селско население в община

Севлиево, с известни изменения, е 3:2, като в периода 2010-2019 г. се наблюдава тенденция към плавно намаляване на селското население от 38,7% до 36,4%, съответно увеличаване на дела на градското население.

Над 60% от населението на общината е съсредоточено в общинския център – град Севлиево. Тази специфика е характерна за всички общини в област Габрово и се дължи на планинския релеф.

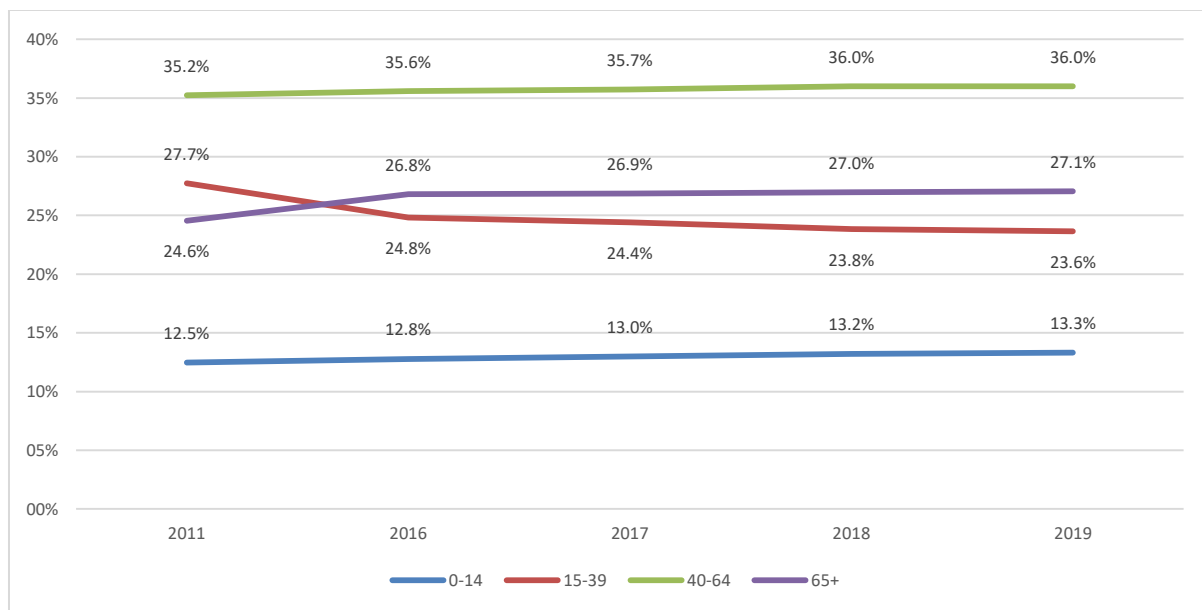
Графика 31. **Разпределение на населението в община Севлиево, област Габрово и България по възрастови групи през 2019 г.**

Източник: НСИ

Сравнението на дела на възрастовите групи в община Севлиево с тези на областно и национално ниво показва по-съществено изместване към възрастовата група над 65 години. Делът на населението между 15 и 39 години е с 4,6 процентни пункта по-малко отколкото на национално ниво, и с 1,2 пункта по-високо от областното. Делът на младежите до 15 години също е по-нисък от този на национално ниво. Негативните демографски процеси продължават и в последния разглеждан период 2016-2019 г. Въпреки нарастването на населението над 65 години, трябва да се отбележи сравнително бавния темп. В същото време дела на населението под 15 години нараства трайно с 0,8% спрямо 2011 г.

Графика 32. **Разпределение на населението в община Севлиево по възрастови групи, 2011 и 2016-2019 г.**

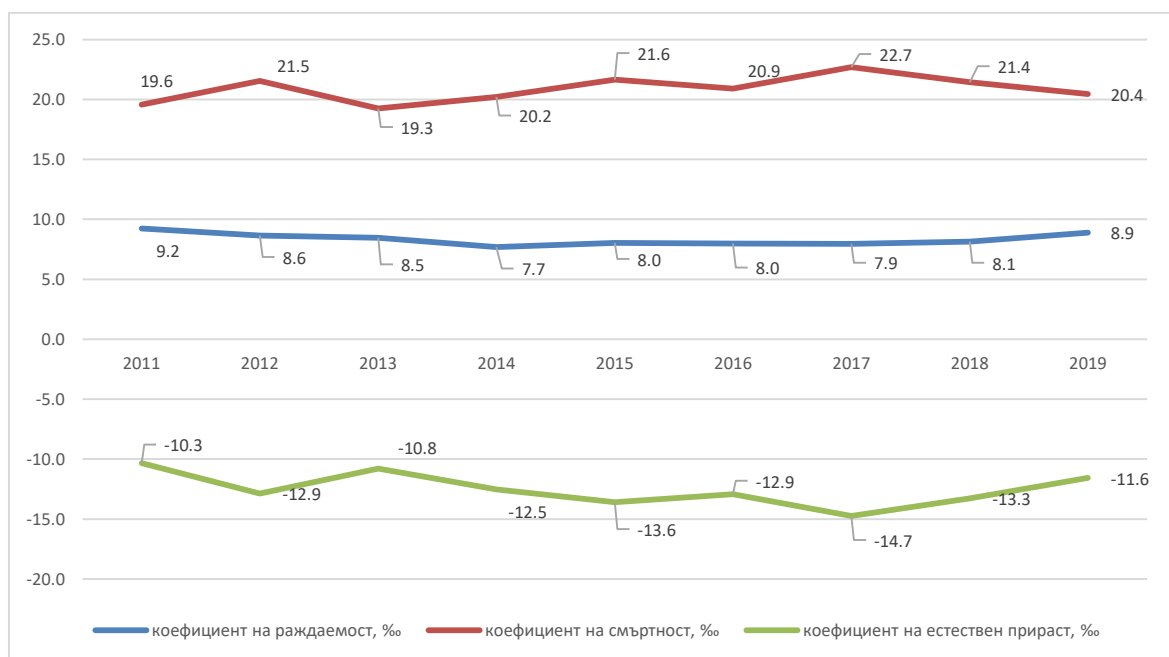

Източник: НСИ

Възрастовата структура по вид населено място продължава да съответства на по-ранни тенденции, като населението в селата е преобладаващо над 65 години (над 50%), следвано от възрастовата група между 40 и 65 години (над 35%). Влошената възрастова структура в селата е и причината за обезлюдяване на все повече населени места.

2.4.1.2 Естествен прираст на населението

Графика 33. **Коефициенти на раждаемост, смъртност и естествен прираст в община Севлиево, 2011-2019 г.**

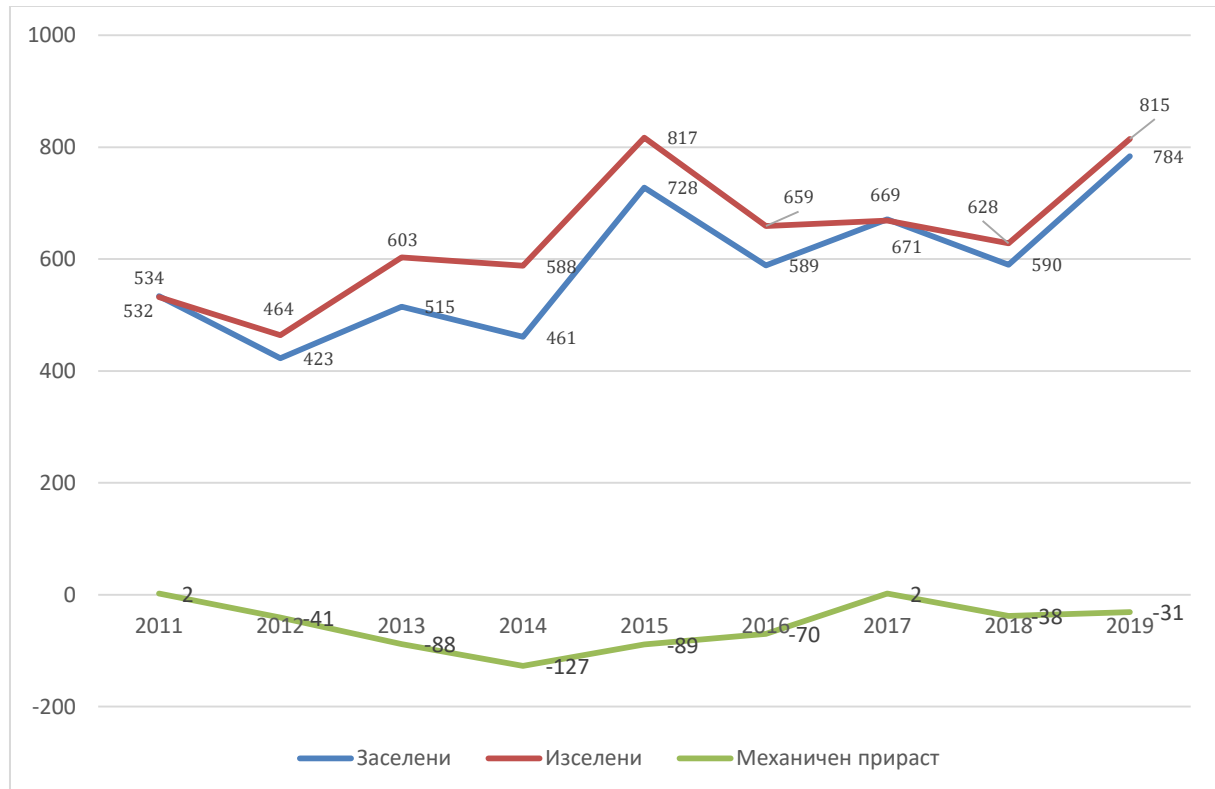

Източник: НСИ

Коефициентът на раждаемост в община Севлиево следва негативна тенденция до 2014 г., когато достига минималната си стойност от 7,7‰. През 2019 г. стойността му от 8,9‰ почти се доближава до тази през 2011 г. и най-високата за периода - 9,2‰. Отклоненията в коефициента за смъртност за по-значителни със своите пикове през 2012, 2015 и 2017. Тенденциите в тези два показателя се отразяват пряко на стойностите на коефициента на естествен прираст, като той устойчиво намалява в периода, достигайки най-ниски стойности през 2015 и 2017 г.

2.4.1.3 Миграционни процеси

Графика 34. Механичен прираст в община Севлиево, 2004-2019 г., бр.

Източник: НСИ

Механичният прираст на община Севлиево намалява в периода 2011-2014 г., когато достига минимална стойност, и на практика остава отрицателен през целия период (с изключение на 2017 г. с положителна стойност 2). От 2015 г. се наблюдава забавяне на тази тенденция.

2.4.1.4 Етническа структура на населението

Данни за самоопределянето на населението по отношение на принадлежност към етнически групи се набират в рамките на официалните преброявания на населението, провеждани от Националния статистически институт. Данните от преброяването през 2011 г. сочат, че преобладаващата част от населението се самоопределя като принадлежаща към българската етническа група - 87,7% в градовете и 71% в селата. В гр. Севлиево самоопределилите се като принадлежащи към турската етническа група са 10,8%, към ромска - 1,3% или друга етническа група 0,5%. В селата самоопределилите се като принадлежност към турската етническа група са 25,4%, а към ромската - 1,3. Към момента не са налични данни, въз основа на които да бъде направено заключение за съществени промени в този показател. Актуални данни за този показател се очаква да бъдат налични

след провеждане на преброяването през 2021 г. и обработката на събраните чрез него данни.

Тенденцията за намаляването и застаряването на населението в община Севлиево, макар и по-плавна в сравнение с останалите общини на област Габрово е фактор, който има сериозно отражение не само върху икономиката и качеството на живот, но и върху потребността от специфични социални услуги, услуги в сферата на здравеопазването, отдиha и туризма, културата, административните услуги и обитаването.

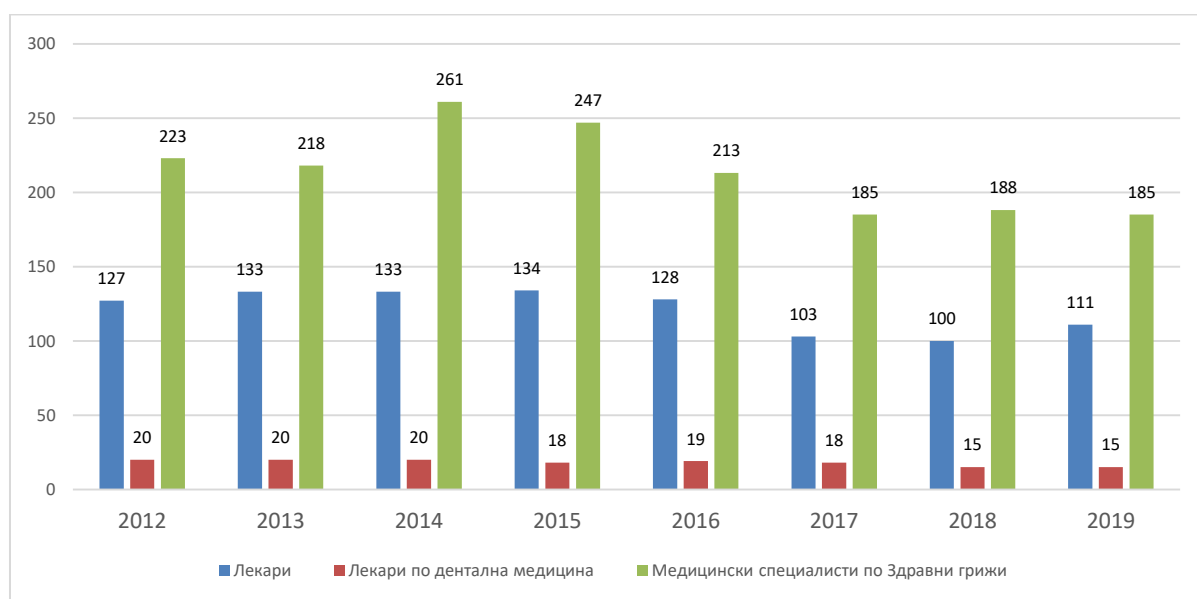
2.4.2 Здравеопазване

През 2019 г. общинската здравна инфраструктура е представена от 2 болнични заведения с общ капацитет 230 легла. Болнична помощ се предоставя от Многопрофилна болница за активно лечение – (МБАЛ) "Д-р Стойчо Христов" – Севлиево " ЕООД, с общ капацитет 122 легла и Държавната психиатрична болница на пряко подчинение на МЗ, с регионални функции, с общ капацитет 108 легла. До 2016 г. болнична медицинска помощ на територията на община Севлиево се е оказвала и от МБАЛ „АКТА – МЕДИКА“ ЕООД – Севлиево.

Финансовото състояние на МБАЛ "Д-р Стойчо Христов" – Севлиево“ ЕООД е стабилизирано, след като в края на 2012 г. общинската болница изпада в тежко финансово състояние с над 2 000 000 лв. задължения. През ноември 2019 г. е извършен ремонт на педиатричното отделение, а през 2020 г. е осигурено обновяването на половината от наличните хемодиализни апарата в болницата.

Развитието на човешките ресурси в областта на здравеопазването се характеризира с **намаляване на броя на медицинския персонал** в периода 2014-2019 г. Най-съществено **намаление има при медицинските специалисти по здравни грижи**, които през 2019 г. са с 30% по-малко в сравнение с броят им през 2014 г. С 1/4 намалява броят на лекарите по дентална медицина, а с 1/6 намалява броят на лекарите.

Графика 35. **Брой лекари, лекари по дентална медицина и медицински специалисти в община Севлиево, 2012-2019 г.**

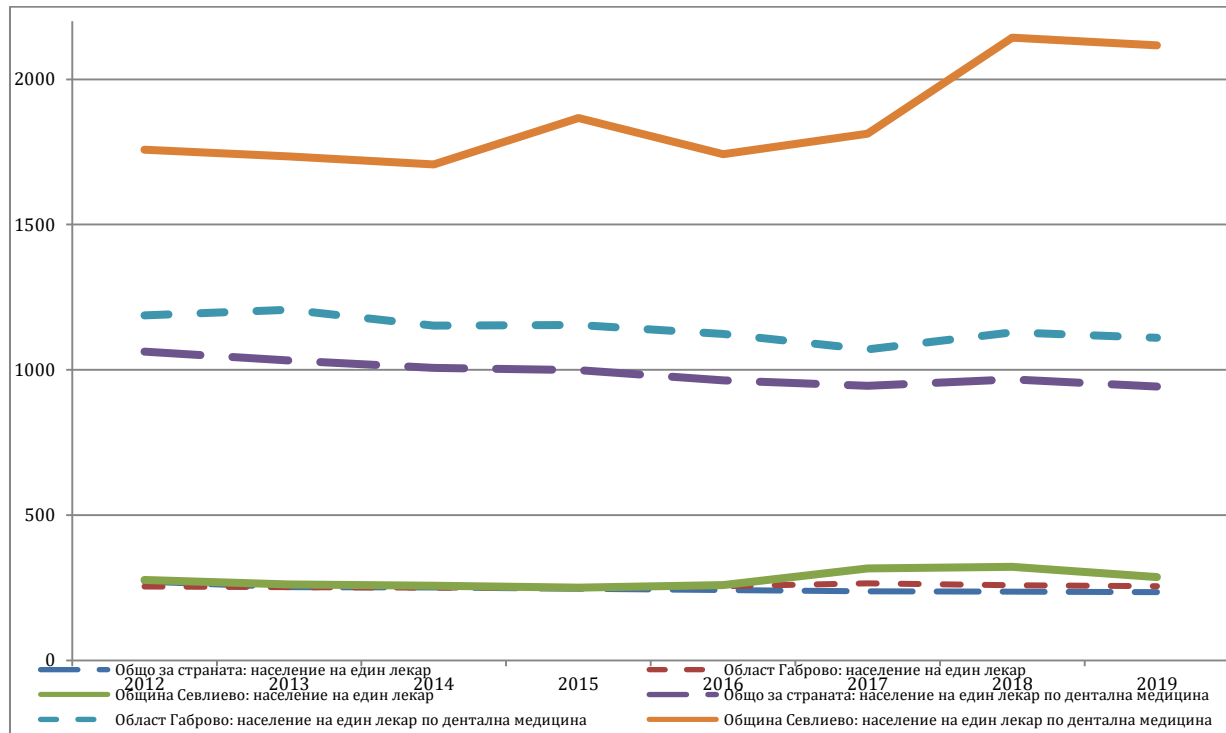

Източник: НСИ

Осигуреността на населението с лекари е относително добра - по показателя население на един лекар към 2019 г. община Севлиево има стойности малко над средните за страната и за област Габрово.

По показателя население на един лекар по дентална медицина към 2019 г. община Севлиево заема последно място сред общините в областта, като стойностите са близо 2 пъти по-високи от средните за област Габрово и страната.

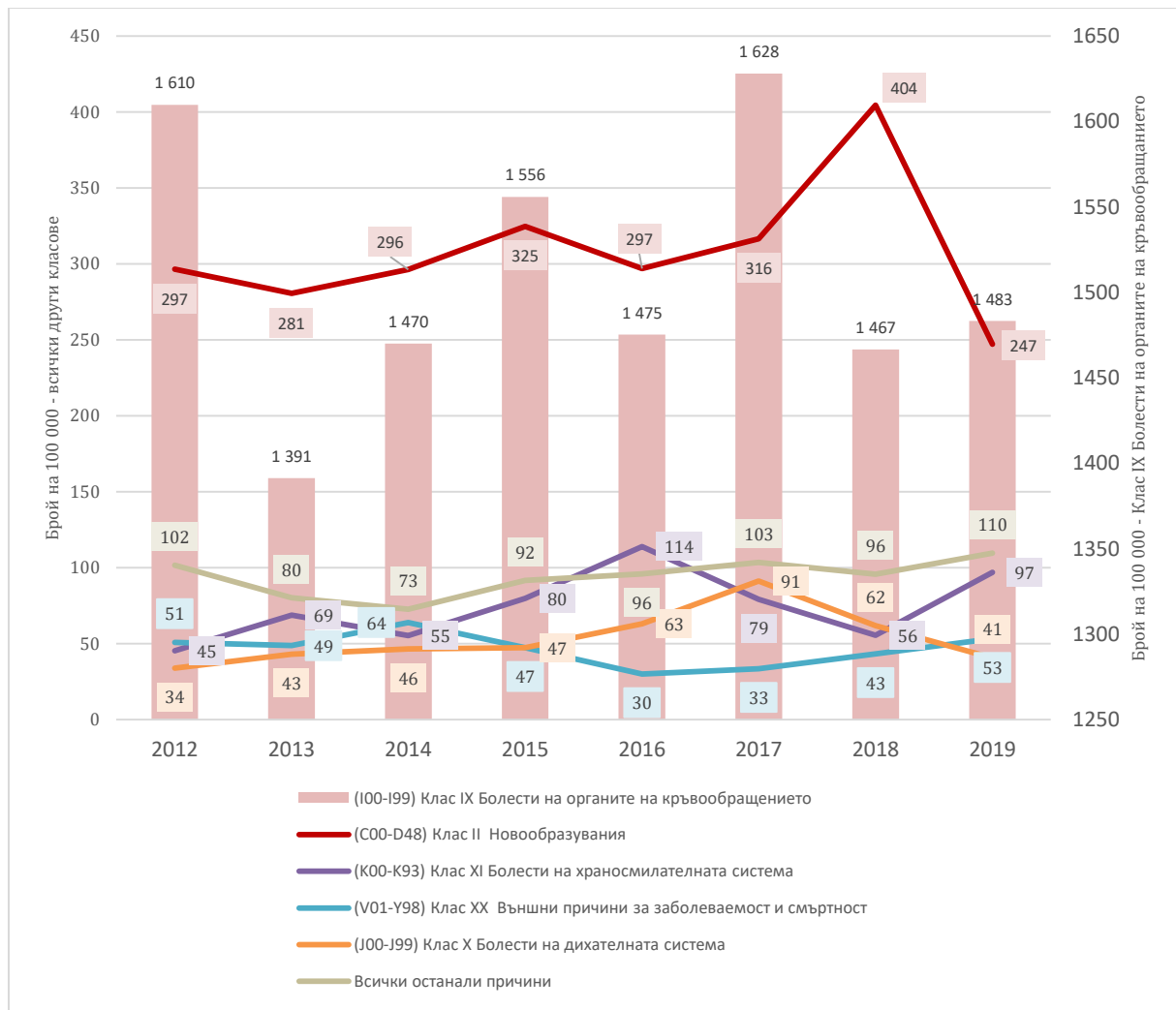
Графика 36. **Население на един лекар, население на един лекар по дентална медицина в община Севлиево, 2012-2019 г.**

Източник: НСИ

Причините за заболяванията на населението в община Севлиево продължават да са сходни с тези на национално ниво, като остават високи броя на болестите на органите на кръвообращението (сърдечно съдови) и новообразованията.

Графика 37. Разпределение на заболяванията на населението в община Севлиево по класове болести, 2012-2019 г.

Източник: НСИ

През 2019 г. на територията на община Севлиево функционират 10 лечебни заведения за извънболнична помощ, от които:

- 2 Диагностично-консултативни центъра:
 - ДКЦ „Здраве“ ЕООД;
 - ДКЦ „Севлиево Медика“ ООД.
- 4 медицински центъра
 - Медицински център – 1- Севлиево ЕООД;
 - Медицински център „Хипокрена“ ЕООД;
 - Медицински център „Унимед“ ЕООД;
 - Медицински център „Свети Иван Рилски - Севлиево“ ЕООД).
- 4 самостоятелни медико-диагностични и медико-технически лаборатории:

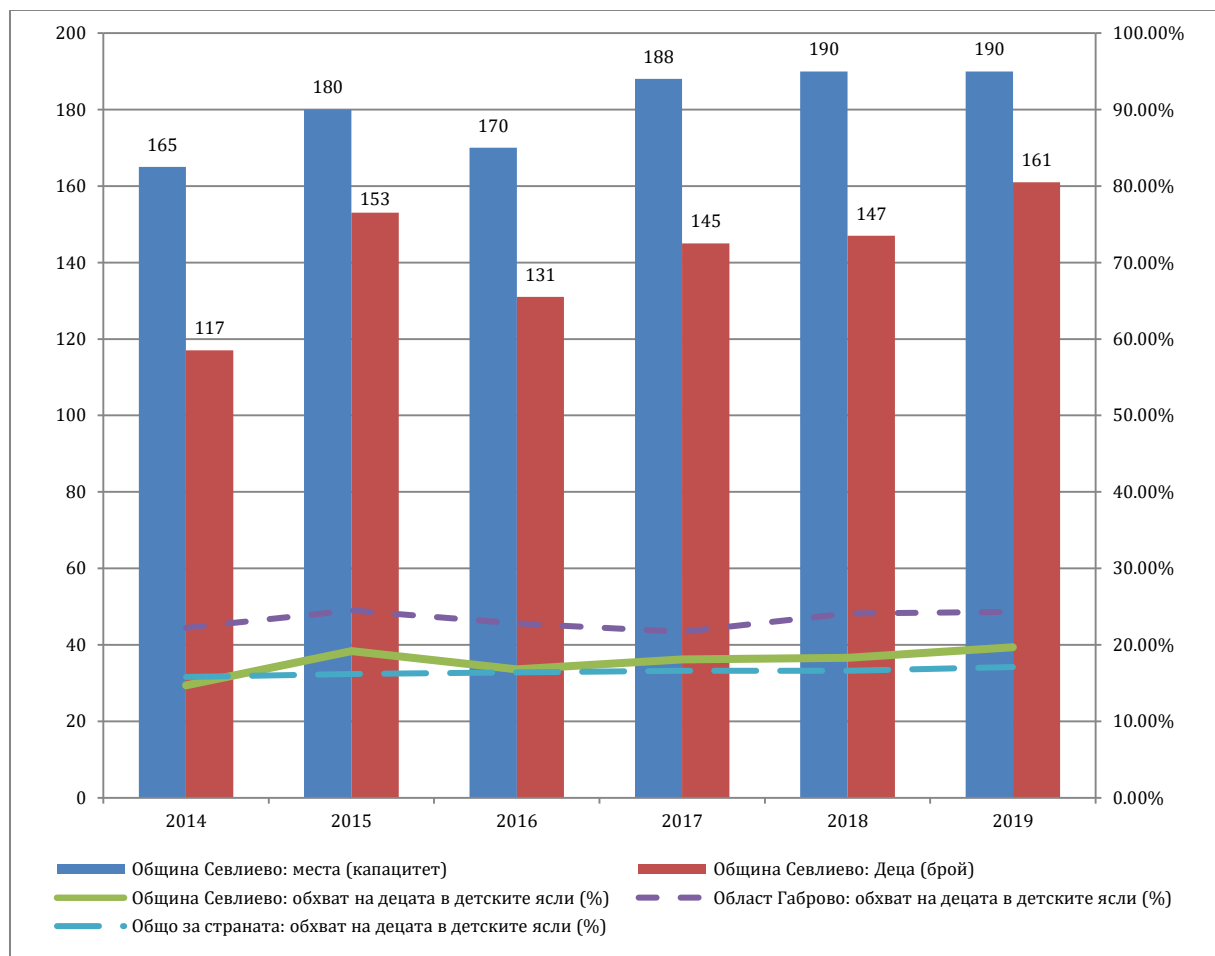
В Община Севлиево спешната помощ се осъществява от филиал за Спешна медицинска помощ със седалище ЦСМП – гр. Габрово.

На територията на общината има 13 аптеки и 3 дрогерии, разположени единствено в гр. Севлиево.⁶

На територията на община Севлиево функционират яслени групи в 3 детски заведения в гр. Севлиево: Детска градина "Пролет", Детска градина "Слънце" и Детска градина "Щастливо детство".

В периода 2014 -2019 г. капацитетът за прием в яслени групи се увеличава с близо 15% и през 2019 г. е 190 места като се увеличава и броят на децата, посещаващи яслени групи.

Графика 38. Показатели за детските ясли на територията на община Севлиево в периода 2014-2019 г.

Данните показват, че относително висок процент от децата в община Севлиево посещават детски ясли. По показател „обхват на децата в детски ясли“, община Севлиево има над средните стойности за страната и малко под средните за област Габрово (19,7% през 2019 г.).

В общината функционира Детска млечна кухня към ДГ „Щастливо детство“, която предлага храна за деца на възраст от 10 месеца до 3 години.

⁶ По данни на РЗИ Габрово за 2019 г., <http://www.rzi-gbr.org/pages/apteki-drogerii-sevlievo-31.html>

2.4.3 Образование

Образователната инфраструктура в община Севлиево се състои от 8 основни училища, 1 средно училище, 3 професионални гимназии и 5 детски заведения.

2.4.3.1 Детски градини

Предучилищното образование се осъществява в 5 детски заведения, от които 4 в гр. Севлиево и 1 в с. Петко Славейков:

- ДГ "Радост" гр. Севлиево
- ДГ "Щастливо детство" гр. Севлиево
- ДГ "Пролет" гр. Севлиево
- ДГ "Слънце" гр. Севлиево
- ДГ "Мечо Пух" с. Петко Славейков

На територията на общината със статут на защитени детски градини са филиалите на Детска градина „Мечо Пух“ в Батошево, Градница, Добромирка и Крамолин.

От учебната 2016/2017 г. намалява значително броят на детските заведения на територията на общината - от 14 бр. през учебната 2015/2016 г. до 5 бр. през учебната 2019/2020 г. Закрити са детските заведения в с. Дамяново. с. Стоките, а тези в с. Душево, с. Градница, с. Добромирка, с. Крамолин, с. Кормянско. с. Батошево, с. Ряховците са преобразувани чрез вливане в ДГ „Мечо Пух“, с. Петко Славейков.

Наблюдава се относително постоянен брой на групите в детските заведения, както и на броят на децата в тях и броят на детските учители.

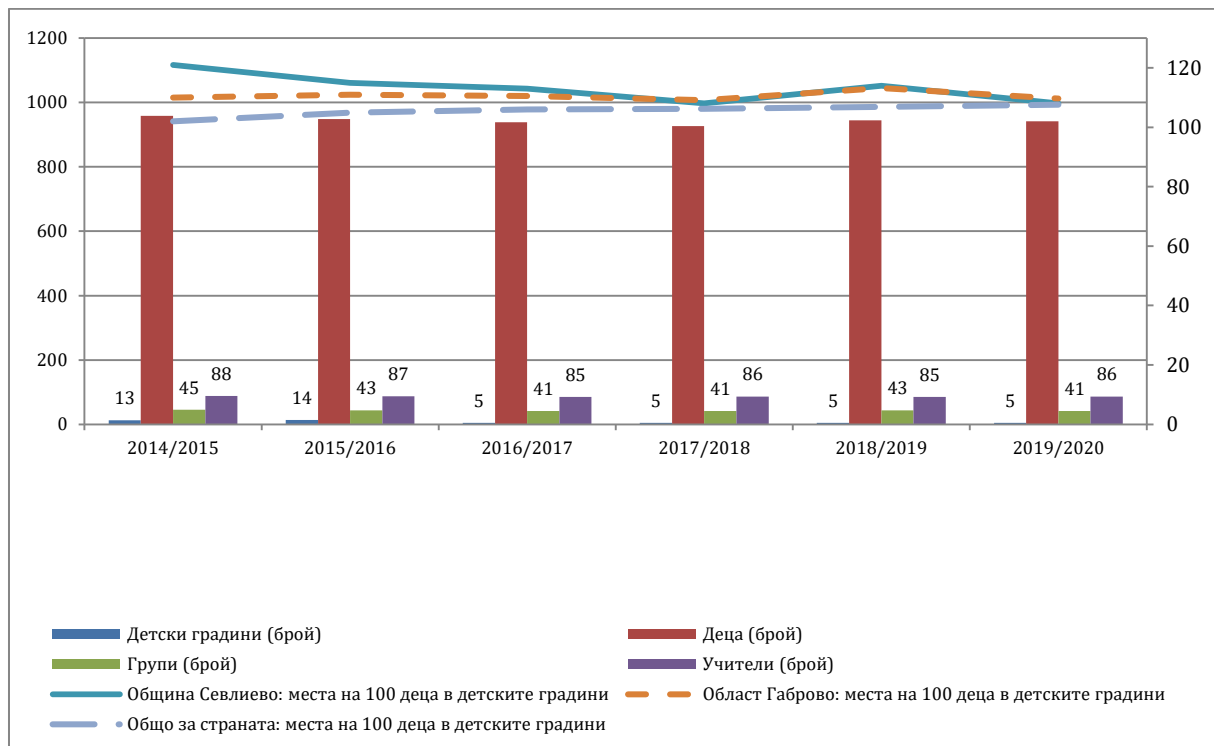
Осигуреният капацитет на детските заведения позволява пълен обхват на децата от общината в групата от 3 до 6 години - показателя места на 100 деца в детските градини е малко под средният за област Габрово и колкото средният за страната - за учебната 2019/2020 г. е 108. Средната пълняемост на една група е 23 деца, което е в нормативните изисквания.

Таблица. 2. Показатели за детските заведения за учебната 2019/2020 г.

Учебна година/показател	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Детски градини (брой)	13	14	5	5	5	5
Деца (брой)	959	949	939	927	945	942
Групи (брой)	45	43	41	41	43	41
Учители (брой)	88	87	85	86	85	86
Места на 100 деца	121	115	113	108	114	108

Източник: НСИ

Графика 39. Показатели за детските градини в община Севлиево за периода 2014-2020 г.

Източник: НСИ

Физическото състояние на сградния фонд е добро, като и в петте детски заведения през последните години са осъществени дейности по ремонт, обновяване и доставка на ново оборудване.

През 2019 г. стартира изпълнението на проект "Основен ремонт, реконструкция и закупуване на обзавеждане на ДГ "Мечо Пух" с. П. Славейков - база за изнесено обучение в с. Душево, УПИ VII, кв.27, и база за изнесено обучение в с. Градница УПИ V кв.5 община Севлиево", финансиран по Програма за развитие на селските райони (за мерки по чл. 9б, т.2 от ЗПЗП).

2.4.3.2 **Общобразователни училища**

През учебната 2019/2020 г. училищната мрежа включва общо 13 училища - 8 основни училища и 1 средно училище и 3 професионални гимназии.

В периода 2014-2020 г. броят на учебните заведения е относително постоянен. През 2016 г. е закрито НУ „Св. св. Кирил и Методий“, гр. Севлиево. От учебната 2020/2021 г. е закрито и ОУ "Емилиян Станев" с. Ряховците.

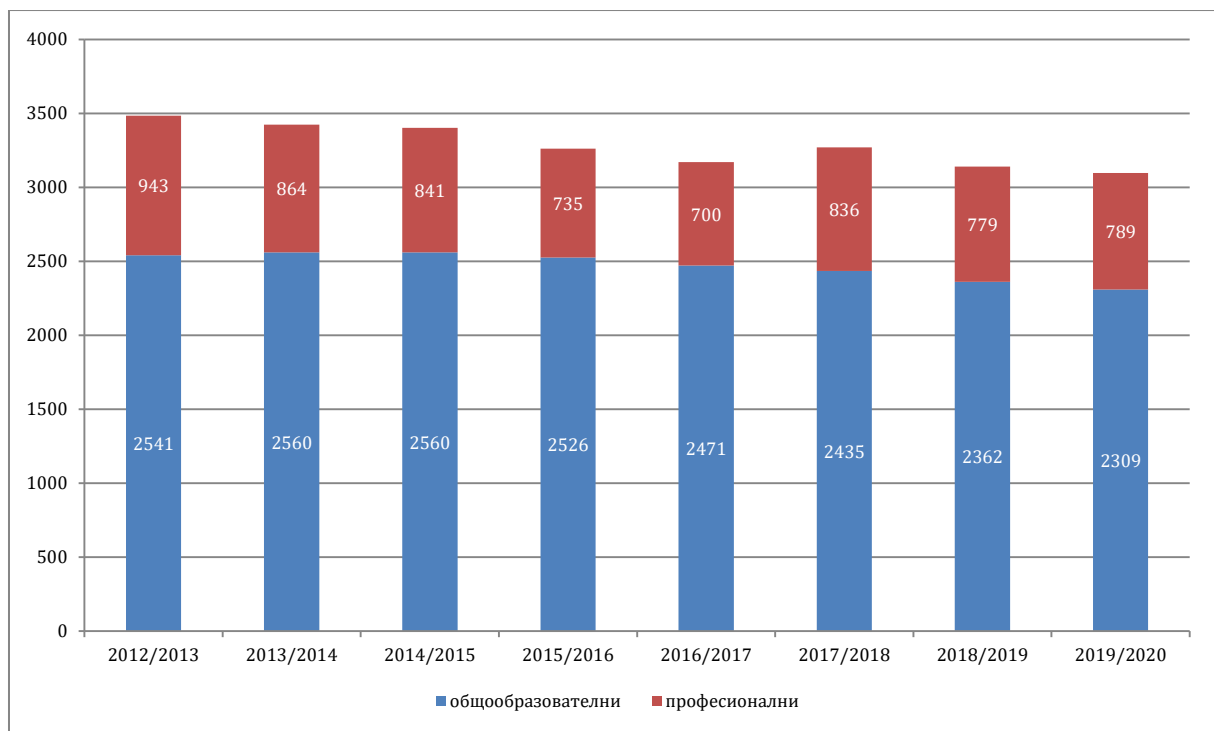
1. ОУ "Христо Ботев" гр. Севлиево
2. ОУ "Стефан Пешев" гр. Севлиево
3. СУ "Васил Левски" гр. Севлиево
4. ОУ "Свети Солунски братя" с. Крамолин
5. ОУ "Емилиян Станев" с. Ряховците (закрито от учебната 2020/2021 г.)
6. ОУ "Христо Ботев" с.Добромирка
7. ОУ "Св. св. Кирил и Методий" с.Душево
8. ОУ "Св. св. Кирил и Методий" с.П. Славейков

- 9. ОУ "Св. св. Кирил и Методий" с. Градница
- 10. ОУ "Васил Левски" с. Шумата

На територията на общината със статут на защитени училища са Основно училище „Христо Ботев“, с. Добромирка, Основно училище „Св. Солунски братя, с. Крамолин, Основно училище „Васил Левски“ с. Шумата ⁷.

Средно училище „Васил Левски“ е включено в списъка с иновативни училища за учебната 2020/2021 г.⁸.

Графика 40. Брой на учащите през учебните години по видове училища в община Севлиево, 2012-2019 г.

Източник: НСИ

Продължава тенденцията на намаление на общия брой ученици в общината, регистрирана и през предходния планов период. Учениците в общообразователните училища са намалели с около 10% за разглеждания седем годишен период, докато броя ученици в професионалните гимназии се запазва относително устойчив за същия период.

⁷ Съгласно Решение№ 713 на МС от 29 ноември 2019 година за приемане на актуализиран списък със защитените училища и детски градини в Република България

⁸ Съгласно Решение№ 584 на МС от 20 август 2020 година за приемане на Списък с иновативни училища в Република България за учебната 2020/2021 г.

Таблица 3. Показатели за училищата за учебната 2019/2020 г.

	Училища (бр.)	Учащи (бр.)		Учителите (бр.)	Паралелки (бр.)		Завършили	
		Общообразователни	Професионални		Общообразователни	Професионални	Общообразователни и специални	Професионални
Общо за страната	2399	573141	135117	49820	26813	6215	58864	25823
Северен централен	290	55913	16671	5131	2693	800	6161	2475
Област Габрово	31	7695	2048	595	349	102	840	346
Габрово	12	4370	1052	320	186	56	432	246
Севлиево	13	2309	789	173	111	34	292	60

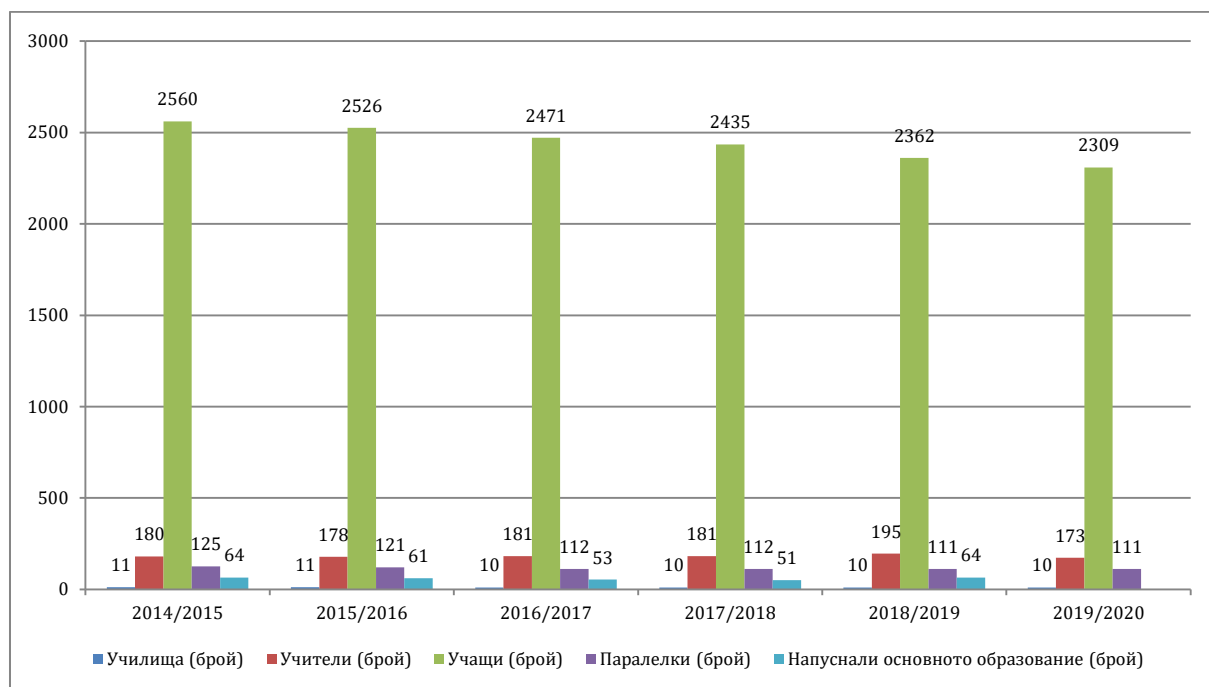
Източник: НСИ

Динамиката на дела напуснали основно образование в периода 2014-2017 г. е в съответствие с тенденциите за област Габрово - делът на напусналите основно образование леко се понижава. От учебната 2017/2018 г. се наблюдава увеличение и през учебната 2018/2019 г. се увеличава до 2,7%⁹. Делът на напусналите основно образование в община Севлиево е малко над средните стойности за страната и над средните за област Габрово.

Инфраструктурата на общото образование в общината (училищни сгради, брой класни стаи и учебни кабинети и др.) посреща нуждите на общината по отношение на капацитет, оборудване и обзавеждане.

⁹ Следва да се има предвид, че данните на НСИ след 2017 г. обхващат напуснали основното образование (I -VII клас) от общообразователните и специални училища и не са директно съпоставими с данните от предходните години, които обхващат учащи I -VIII клас, напуснали общообразователните и специални училища

Графика 41. Показатели за общообразователните училища в община Севлиево в периода 2014-2020 г.

Източник: НСИ

През 2019 г. стартира проект, финансиран по ПРСР (за мерки по чл. 9б, т.2 от ЗПЗП), който предвижда изграждане на мултифункционално спортно игрище в ОУ „Христо Ботев“.

На територията на община Севлиево развива дейност **Център за подкрепа за личностно развитие - Детски комплекс "Й.Йовков" – Севлиево** със статут на център за подкрепа за личностно развитие съгласно Закон за предучилищното и училищното образование. Центърът осъществява общинската политика за осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от 5 до 18 годишна възраст в община Севлиево. ЦПЛР организира и провежда дейности за развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата им в областта на науките, технологиите, изкуствата и екологията и опазването на околната среда. Специално внимание се обръща на работата с деца със специални образователни потребности и деца в неравностойно социално положение. През 2019 г. е извършен ремонт на Детския комплекс „Йовко Йовков“.

2.4.3.3 Професионални училища

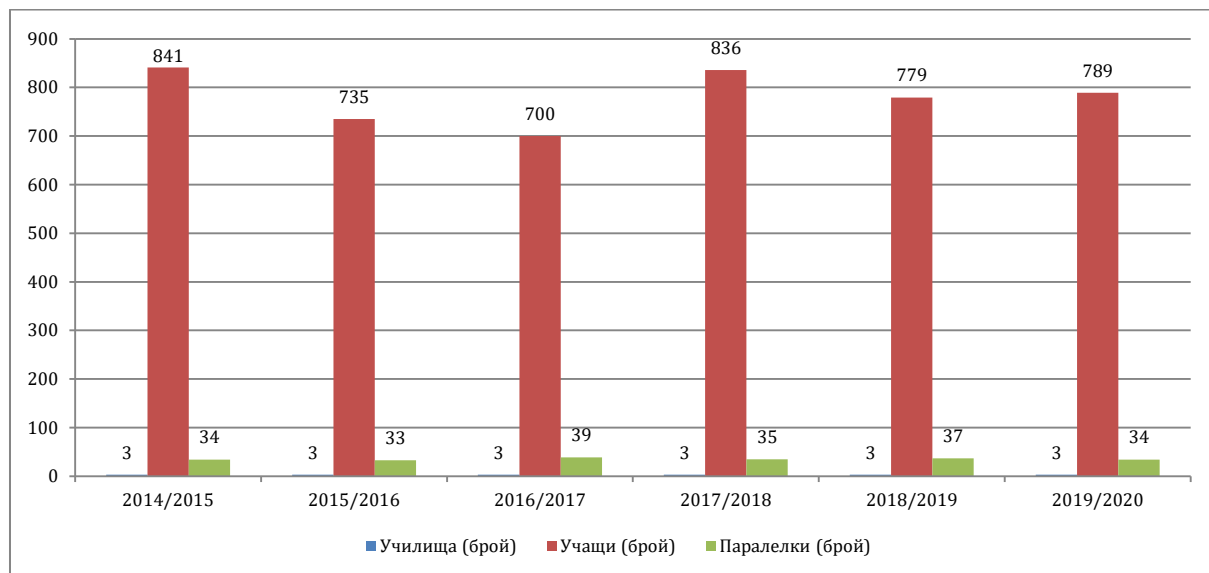
На територията на община Севлиево професионалното обучение се извършва в три професионални гимназии:

1. ПГ по механоелектротехника „Ген. Иван Бъчваров” гр.Севлиево
2. ПГ „Марин Попов“ в гр.Севлиево
3. ПГ по транспорт и машиностроене с.Градница

Професионална гимназия по механоелектротехника „Ген.Иван Бъчваров“ е включена в списъка с иновативни училища за учебната 2020/2021 г¹⁰.

В професионалните гимназии в общината се обучават над 38% от всички учащи в професионални училища в област Габрово¹¹.

Графика 42. Показатели за професионалните училища в община Севлиево в периода 2014-2020 г.

Източник: НСИ

Мрежата от професионални училища на територията на община Севлиево предлага възможност за професионално образование на подрастващите по част от професиите, необходими за едрия и среден бизнес в община Севлиево. По другите професии подготовка се предлага от профилирани гимназии и училища в близките областни центрове Габрово и Велико Търново или съществуващите Центрове за професионална квалификация. Голяма част от фирмите, развиващи дейност на територията на общината, подкрепят професионалните гимназии от община Севлиево, които реализират обучение на ученици по професии, специфични за производството им. Сключени са договори с тези училища и се провежда производствена практика в реална производствена среда.

В гр. Севлиево работи ЦПО към "ОПИДА 88" ЕООД, което притежава лиценз за Център за професионално обучение.

Общият преглед на образователната инфраструктура в общината показва наличие на оптимизирана мрежа от учебни заведения, като са запазени училищата и детските градини в по-големите и отдалечени населени места на общината и се гарантира обхващане на подлежащите на задължително обучение деца и ученици чрез по-лесен достъп до образование. Налични са маломерни и слети паралелки в училищата, разположени извън гр. Севлиево, което е обективно обусловено от демографския процес в

¹⁰ Съгласно Решение № 584 на МС от 20 август 2020 година за приемане на Списък с иновативни училища в Република България за учебната 2020/2021 г.

¹¹ Виж Таблица 3 по-горе

общината и миграционните процеси в страната, но осигурява достъп до образование на учениците в отдалечените от общинския център населени места.

През изминалият планов период 2014 - 2020 г. са осъществени инвестиции в подобряване на материално-техническата база на общинските училища и детски заведения. Извършени са основни ремонти на сградите в учебните заведения, дейности за повишаване на енергийната ефективност и закупуване на оборудване.

Промените в процеса на организация и методология на обучението, наложени от епидемията Ковид-19 извеждат на преден план необходимост от адекватна оценка, планиране и осигуряване на методически и технически средства за провеждане на обучения в неприсъствена/ онлайн среда както за учителите, така и за учениците. Провеждането на ефективен обучителен процес, особено в областта на природните науки, изисква използването на модерно технологично и лабораторно оборудване, което да представя учебния материал по разбираем и атрактивен начин и което да развива познавателните умения на учениците.

Налице е възможност за обучение на специалисти за нуждите на местната икономика в професионални гимназии в разглежданите области, функциониращи в Габрово:

- Професионална техническа гимназия "Д-р Никола Василиади", Габрово - машиностроене и електрообзавеждане;
- Професионална гимназия по туризъм "Пенчо Семов", Габрово - туризъм и обслужване.

Училищата в община Севлиево също се възползват активно от възможностите за финансиране по оперативни програми и осъществяват проекти, насочени към разнообразяването на извънкласни дейности.

2.4.4 Социални услуги

На територията на община Севлиево се предоставят широк спектър от социални услуги, вкл. за деца и младежи, хора с увреждания възрастни лица.

2.4.4.1 Социални услуги за деца и младежи

На територията на Община Севлиево функционира „Комплекс за социални услуги за деца и семейства“, включващ социалните услуги „Наблюдавано жилище“, „Център за обществена подкрепа“ и „Дневен център за деца и младежи с увреждания“, който е предоставен за управление чрез конкурс на фондация „Международна социална служба – България“. Общият капацитет на социалните услуги в КСУДС е 90 места.

Таблица 4. **Центрове за социални услуги за деца и младежи, община Севлиево**

Социална услуга	Адрес	Капацитет
Дневен център за деца и/или младежи с увреждания	гр. Севлиево, ул. "Васил Левски" №12	24

Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания	гр. Севлиево, ул. "Стара планина" №127	12
Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания	гр. Севлиево, ул. "Крушевска" №24Б	14
Център за обществена подкрепа	гр. Севлиево, ул. "Васил Левски" № 11	40

Източник: Регистър на видовете социални услуги, финансирани от държавния бюджет, актуален към ноември 2020 г.¹²

2.4.4.2 Социални услуги за пълнолетни лица

Социалните услуги се осъществяват както чрез бюджетно финансиране (делегирани и местни дейности), така и чрез финансиране от фондовете на ЕС и други донори. В общината се предоставят социални услуги за възрастни – в общността и в специализирани институции. Общият капацитет на услугите, предоставяни в общността е 84 души, а на тези, предоставяни в специализирани институции – 95 души.

Таблица 5. Социални услуги за възрастни, община Севлиево

	Социална услуга	Адрес	Капацитет
Социални услуги, които се предоставят в общността	Дневен център за пълнолетни лица с увреждания	гр. Севлиево, ул. "Мара Гидик" №17	20
	ЦНСТ за пълнолетни лица с психични разстройства 1	с. Батошево, общ. Севлиево	15
	ЦНСТ за пълнолетни лица с психични разстройства 2	с. Батошево, общ. Севлиево	15
	ЦНСТ за пълнолетни лица с физически увреждания 1	с. Столът, общ. Севлиево ул. "Васил Левски" №9	15
	ЦНСТ за пълнолетни лица с физически увреждания 2	с. Столът, общ. Севлиево ул. "Васил Левски" №9	15
	Наблюдавано жилище	гр. Севлиево, ул. "Хан Аспарух" №7, бл. "Христо Ботев", ет.3, ап.12	4
Специализирани институции за предоставяне на социални услуги	Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост	с. Батошево, общ. Севлиево	40
	Дом за стари хора	с. Добромирка, общ. Севлиево ул. "Митьо Тодоров" №16	55
	Дом за стари хора	с. Стоките, общ. Севлиево	40

Източник: Регистър на видовете социални услуги, финансирани от държавния бюджет, актуален към ноември 2020 г.¹³

¹²<https://asp.government.bg/bg/deynosti/sotsialni-uslugi/sotsialni-uslugi-za-palnoletni-litsa/registar-na-vidovete-sotsialni-uslugi-finansirani-ot-darzhavniya-byudzhnet>

¹³<https://asp.government.bg/bg/deynosti/sotsialni-uslugi/sotsialni-uslugi-za-palnoletni-litsa/registar-na-vidovete-sotsialni-uslugi-finansirani-ot-darzhavniya-byudzhnet>

В Община Севлиево функционира Домашен социален патронаж, който **обслужва града и 18 населени места** на територията на общината. Капацитетът му е 350 места и е предназначен за възрастни хора и хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването. В Домашен социален патронаж функционира и звено за социални услуги, в което се предоставят грижи в семейна среда на възрастни хора и хора с увреждания от домашни помощници.

На територията на общината функционират културни клубове на пенсионера като форма на социални услуги за възрастни хора, които имат за цел да поддържат социалните контакти, социалната интеграция и подобряването на качеството на живот на хората в пенсионна възраст. В тях се организират различни видове събития и чествания на национални празници, религиозни празници, рождени дни, редовно участват в културния живот и годишните празници на града. Организират посещения в исторически обекти, част от културното наследство на родината ни, екскурзии в различни краища на страната и в чужбина. В град Севлиево функционират два клуба на пенсионера, като единият от тях има 5 салона в града. На територията на общината функционират и клубове на пенсионера съгласно Наредбата за организацията и дейността на клубовете на пенсионера и инвалида в 25 села.

Клубът на инвалида е място за социални контакти, консултации по различни въпроси, касаещи социалната интеграция на хората с увреждания, провеждане на събрания, изложби, честване на лични, национални и християнски празници. Основните насоки за работа на Клуба на инвалида са: укрепване здравето и жизнения статус на хората с увреждания, премахване на транспортни, архитектурни и комуникативни бариери, информационно-консултантски услуги, решаване на проблеми със заетостта и трудовата реализация, помощ при снабдяване с помощно-технически средства и при попълване на документи и най-вече социализация на хората с увреждания. В клубът членуват около 600 души с увреждания.

Важни проекти, финансирани със средства от ЕС по ОП „Развитие на човешките ресурси“ в периода 2014-2020 г. в социалната сфера и предоставянето на социални услуги в общността са:

- В изпълнение е проект „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания – Компонент 3“. Дейностите включват подкрепа по време на въведеното извънредно положение и съпътстващия го наложителен период на социална изолация, чрез осигуряване на мрежа от услуги в домашна среда с цел ограничаване контактите между хората, като бъдат подкрепени лицата, които са застрашени в най-голяма степен от COVID-19.
- „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания в община Севлиево - Компонент 2“. Проектът стартира през 2019 г. Изпълнението му подобрява достъпа до основни социални и здравни услуги на възрастните хора и хората с увреждания, като се разшири обемът и многообразието на социалните услуги, предоставяни в общността, продължение на предоставените до сега социални услуги.
- „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания в община Севлиево“. Изпълнението на този проект осигурява доставката на храна, хранителни продукти, лекарства и продукти от първа необходимост на 96 лица, за които е налице социална необходимост от почасови услуги като по този начин се защитава

обществения интерес и се отговаря на нуждите на населението от превенция разпространението на COVID-19.

- "Независим живот за хора с увреждания и възрастни хора в община Севлиево". Изпълнението на проекта подобрява достъпа до услуги и качеството на живот на 108 възрастни и лицата с увреждания като надгражда дейността на съществуващото Звено за услуги в домашна среда към Домашен социален патронаж гр. Севлиево, за което са наети лица за извършване на социалните услуги „Личен асистент“ и „Социален асистент“.
- "Равен шанс за всички". Проектът стартира през 2016 г. и се очаква да приключи в края на 2021 г. Услуги за подкрепа на нуждаещи се семействата в отглеждането на децата им се предоставят чрез мобилна работа и в Общностен център, гр. Севлиево, създаден в изпълнение на "Проекта за социално включване", финансиран от Световната банка.
- „Създаване на социално предприятие за озеленяване и благоустройство в Община Севлиево“. Изпълнението на този проект подкрепя процеса на интеграция на пазара на труда на лицата от рискови групи в Зелено социално предприятие, което развива дейности по озеленяване и благоустрояване на територията на община Севлиево. В рамките на проекта са назначени 32 души, като след приключване на операцията в заетост остават 7 души

На територията на общината и с нейно партньорство проекти в социалната сфера осъществява и Сдружение "Социална подкрепа и информация". След 2016 г. са реализирани проекти, финансирани от ОПРЧР 2014-2020 г.:

- „Активизиране и осигуряване на заетост на младежи от община Севлиево“
- „Дневен център за възрастни хора с увреждания "Добриня" в община Севлиево“
- „Насърчаване на социалното включване на хора с увреждания в община Севлиево“
- „Детската градина - моето любимо място“ по процедура „Подкрепа за предучилищното възпитание и подготовка на деца в неравностойно положение“

2.4.5 Дейности в областта на културата

На територията на община Севлиево са регистрирани общо 29 читалища¹⁴ като основни културни институции. Те са партньори на общината при организиране и провеждане на събитията от общинския културен календар.

В почти всички читалища има различни по големина библиотеки, работят активно постоянни и временни художествени колективи. Самодейните състави и групи не само дават възможност на населението за участие в културния живот на общината, но имат значение за съхраняване на местните фолклорни традиции. Ежегодно съставите към читалищата вземат участие в различни фестивали, надпявания, концерти и събори, организирани на местно, регионално и национално ниво.

Таблица. 6. **Читалища в община Севлиево**

Рег. №	Име на читалище	Град/село
--------	-----------------	-----------

¹⁴ Регистър на народните читалища на Министерство на културата

356	"Пробуда -1919"	СЕЛО БУРЯ
1250	"Развитие-1870"	ГРАД СЕВЛИЕВО
1826	"Васил Левски -1900"	СЕЛО ГОРНА РОСИЦА
1827	"Отец Паисий-1922"	СЕЛО БОГАТОВО
1828	Свободна мисъл-1907	СЕЛО БЕРИЕВО
1829	"Помощ -1881"	СЕЛО БАТОШЕВО
1830	"Образование-1900 "	СЕЛО АГАТОВО
1831	"Просвета -1928"	СЕЛО ГРАДИЩЕ
1832	"Паисий Хилендарски -1908"	СЕЛО ГРАДНИЦА
1833	"Алеко Константинов-1898"	СЕЛО ДАМЯНОВО
1834	"Пеньо Пенев -1895"	СЕЛО ДОБРОМИРКА
1835	"Сполука -1920"	СЕЛО ДУШЕВО
1836	"Развитие-1937"	СЕЛО КОРМЯНСКО
1837	"Напредък-1887"	СЕЛО КРАМОЛИН
1838	"Светлина -1928"	СЕЛО КРЪВЕНИК
1839	"Цвятко Иванов -1919"	СЕЛО КРУШЕВО
1840	"Зора -1908"	СЕЛО ЛОВНИДОЛ
1841	"Искра - 1909"	СЕЛО МАЛКИ ВЪРШЕЦ
1842	"Развитие -1924"	СЕЛО МЛЕЧЕВО
1843	"Възраждане-1927"	СЕЛО ПЕТКО СЛАВЕЙКОВ
1844	"Пробуда-1907"	СЕЛО РЯХОВЦИТЕ
1845	"Св. Климет Охридски-1899"	СЕЛО СЕННИК
1846	"Св.Св.Кирил и Методий -1929"	СЕЛО СТОКИТЕ
1847	Напредък-1921	СЕЛО ШУМАТА
1848	"Светлина-1910"	СЕЛО ХИРЕВО
1977	"Младежки труд-1956"	СЕЛО СТОЛЪТ
3057	"Просвета -1918"	СЕЛО МЛАДЕН

Източник: Регистър на народните читалища на Министерство на културата

Община Севлиево поддържа активен богат културен календар като част от културния живот на общината и атракциите за привличане на посетители.

В регистъра на туристическите фестивали и събития на Министерството на туризма¹⁵ са вписани 29 културни прояви, организирани ежегодно в община Севлиево. Сред тях с национално значение са Националният фестивал на любителски театри за деца „Вълшебникът Театър“, Национален фестивал „Семе българско“, Националният конкурс „Златна есен - плодoвете на есента“.

В общинския център работят Градска библиотека, Дом на културата „Мара Белчева“, Исторически музей – Хаджистояновото училище, Дом-музей „Дан Колов“, Дом-музей „Д-р Атанас Москов“, Архитектурно-възрожденски комплекси „Дандолови къщи“, „Табаханата“, средновековен град-крепост „Хоталич“, Градска художествена галерия „Асен и Илия Пейкови“, Галерия „Видима“.

Към Община Севлиево функционира оркестър „Севлиево“, наследил едновековната традиция на „Севлиевската духовна музика“, която води началото си от 1884 г. Духовният оркестър изиграе съществена роля в музикалната история на града и участва във всички мероприятия, организирани от общината.

Местните медии са представени от Общинско радио – Севлиево.

2.4.6 Спорт и младежки дейности

В община Севлиево е изградена много добра спортна база: модерен стадион, помощни игрища, спортна зала, тенис кортове, закрит плувен басейн, бази за спортен риболов. На проектен принцип и със собствени средства община Севлиево ремонтира и реконструира значимите спортни обекти - ремонт на спортна зала „Дан Колов“, ремонт на плувния басейн в СУ „Васил Левски“, обновени са налични и са създадени нови спортни площадки. Стадион „Раковски“ и стадиона в парк „Черничките“ **отговарят на изискванията за провеждане на футболни срещи от националното първенство**. В града са изградени фитнес площадки.

На 7 км южно от гр. Севлиево се намира мотополигон „Горна Росица“, на който ежегодно се провеждат кръгове от европейски и световен шампионати във всички класове мотокрос. Трасето е единствено в света със 100 процента видимост.

Спортните клубове, които развиват своята спортно-състезателна и тренировъчна дейност на територията на общината са:

- Сдружение „Клуб по волейбол Раковски – 1964“
- „Футболен клуб Севлиево“, Детско-юношеска школа по футбол
- Спортен клуб „Севлиево лейдис“
- СК по баскетбол „Раковски“
- СК по бадминтон „Хоталич 2005“
- Тенис клуб – Севлиево
- СК карате киокушин
- Сдружение спортен киокушин карате клуб „Будо“
- СК Таекуон-до Тервел 2006
- СК по самбо и джудо „Раковски“
- СК по борба „Дан Колов“
- Айкидо клуб „Буджин“

¹⁵ <http://rta.tourism.government.bg/TFRegister.aspx>

- СК по плуване „Викинг – 2008”
- СК по ориентиране „Мазалат 2008”
- СК за хора с увреждания „Алфа”
- „Спортен клуб по кик-бокс и муайтай-файт Севлиево“
- СК по моделизъм „Икар – 2010”
- Спортен клуб „Моделист Севлиево“
- ТД „Росица Мазалат“
- Вело клуб „Ластовица – 1905”
- Клуб на спортистите ветерани и спортните деятели „Раковски” – Севлиево
- СК „Млад огнеборец” към Сдружение „Клуб за противопожарна защита”
- Спортен клуб по мотоциклетизъм гр. Севлиево
- Спортен пейнтбол клуб „Дъ фокс” гр. Севлиево

Община Севлиево е разработила и изпълнява Стратегия за развитие на физическото възпитание, спорта и туризма в община Севлиево в периода 2019 - 2022 г., в която са предвидени конкретни цели, мерки, действия и очаквани резултати за развитие на физическото възпитание и спорта. Основните дейности, идентифицирани като необходими за изпълнение, включват¹⁶:

- подмяна на осветлението в Спортна зала „Дан Колов” (изпълнено)
- продължаване на ремонта на съществуващите спортни и детски площадки, физкултурни салони в училищата и детските заведения и изграждане на нови площадки;
- оборудване на съществуващите спортни обекти със съвременни, безопасни съоръжения за спортни дейности;
- поддържане, рехабилитация и маркировка на туристическите маршрути и обекти на територията на община Севлиево;
- поддържане на спортните обекти в парк „Казармите“;
- изграждане на нови спортни и детски площадки в община Севлиево.

Младежки дейности на територията на община Севлиево се осъществяват в рамките на училищните институции, както и в читалищата и различните културни институции.

Община Севлиево осъществява своята политика за младите хора чрез Младежки център – Севлиево - звено, което има за цел да популяризира доброволчеството, като средство за развитие на конкретни умения и навици сред младите хора и като ресурс, който е полезен не само за тях самите, но и за цялото общество.

2.5 Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

Транспортната инфраструктура на територията на община Севлиево обхваща пътна мрежа от пътища I, II и III клас и общинска пътна мрежа. На територията на общината няма изградена железопътна мрежа.

¹⁶ Стратегия за развитие на физическото възпитание, спорта и туризма в община Севлиево в периода 2019 - 2022 г.

Изградени са водоснабдителна и канализационна мрежи. Изградена е енергийната, телекомуникационната и съобщителната инфраструктура.

2.5.1 Транспортна инфраструктура

2.5.1.1 Пътна мрежа

Републиканската пътна мрежа на територията на Община Севлиево включва пътища с обща дължина 183,2 км, която се разделя по класове, както следва:

Таблица. 7. Дължина на пътищата от Републиканската пътна мрежа в община Севлиево

Пътища от РПМ по класове	Дължина на територията на общината, км
републикански пътища - I клас	33,1
републикански пътища - II клас	12,6
републикански пътища - III клас	137,5

Път I-4 (E-772) осигурява връзките на общината със столицата и големите икономически градски центрове в Северна България. Път II- 44 свързва гр. Севлиево с гр. Габрово, път III-401 осъществява връзките с гр. Ловеч.

Местните общински пътища на територията са с обща дължина 309.7 км, от които с асфалтова настилка – 217,0 км; с трошенокаменна настилка и без настилка – 92.7 км. От общинските пътища 41,7 км са без трайна настилка, а 53.6 км са с трошенокаменно покритие.

Състоянието на пътищата от републиканската пътна мрежа I и II клас е добро. През 2019 г. със средства по ОП „Региони в растеж“ 2014-2020 г. и държавния бюджет приключва проект на ОПУ-АПИ: „Рехабилитация на републикански път II-44 (Севлиево – Габрово) – от км. 0 +000 до км. 14 +600“, като в участък от км. 1 +075 до км. 4 +987 съвпада с улици в гр. Севлиево (ул. „Стефан Пешев“, ул. „Никола Д. Петков“ и ул. „Марин Попов“). В периода след 2017 г. е извършен и основен ремонт на път II-44 в участъка от с. Драгановци до Габрово. По този начин основната пътна артерия между двата икономически центъра е рехабилитирана.

В началото на периода, състоянието на 90,1 км от пътищата III клас, които осигуряват транспортни комуникации с регионално значение със съседни общини е оценено като незадоволително и лошо. До средата на 2020 г. са реабилитирани пътни връзки от републиканската и общинската пътна мрежа:

- GAB1165 (III-404, Севлиево – Бериево) – Сенник – Душево – Столът – Боазът – мах. Лумпари – Граница общ. (Севлиево-Троян) – Априлци
- GAB2181(II-44, Севлиево-Габрово)-Горна Росица-(III-4402, Горна Росица-Гъбене)-Гъбене – завършен е ремонт в частта до с. Г. Росица
- GAB2185(III-6072, Априлци-Батошево) – Стоките – Тумбалово – Купен - махала Кладев рът
- GAB1169 (III-404, Севлиево) – Крушево - Младен – яз. „Александър Стамболийски“
- Стоките, Купен/ – Тумбалово – Валевци – Угорелец – м. Лъгът
- Севлиево – Крушево/- м. Кр. Баир

Ежегодно община Севлиево изразходва предоставеното и финансиране от МРРБ за рехабилитация и поддръжка на общинските пътища, които се нуждаят от ремонтни работи и които не подsigуряват безопасно движение по тях и сигурност на всички участници в него. Община Севлиево рехабилитира пътната мрежа с финансови средства от европейски фондове, целево финансиране от републиканския бюджет и местния бюджет.

През 2020 г. са планирани ремонти на участъците Сенник-Боазът-Млечево-Градница-Гумощник; Севлиево-Габрово от м. Чакала до Шумата – Батошево.

В края на 2020 г. е планиран ремонта на III-404 (Севлиево – Велико Търново /Богатово – Севлиево).

В началото на октомври 2020 г. Агенция „Пътна инфраструктура“ одобри списък с 5 пътни отсечки от републиканската пътна мрежа в област Габрово с най – влошено технико-експлоатационно състояние, които да бъдат включени в тригодишната инвестиционна програма за текущи ремонти на ОПУ – Габрово. Рехабилитацията на от тях ще допринесе за развитието на община Севлиево - **път III-403 Кормянско – Малък Вършец – Крамолин от км 0+000 до км 26+685.**

Продължават да са актуални проблемите, свързани с незадоволителното състояние на общинската пътна мрежа (четвъртокласна пътна мрежа), нуждата от значителни средства за осигуряване на достъпност през зимния сезон, както и необходимостта от приоритизиране на местата, в които да бъде насочван ограничения финансов ресурс предвид големия брой обезлюдени или с изключително малък брой жители населени места в общината.

Средносрочната оперативна програма за изпълнение на Стратегията за развитие на пътната инфраструктура 2016-2022 г. не определя като приоритетни за реконструкция и поддръжка пътни връзки на територията на община Севлиево.

2.5.1.2 Обществен транспорт

На територията на община Севлиево функционират общинска, областна и републиканска транспортни схеми, чрез които се покриват част от нуждите от обществен транспорт на населението. Автобусните линии са междуселищни и междуградски.

Автобусните линии за превоз на пътници с обществен транспорт са следните:

Общинска транспортна схема: автобусни превози с различна честота през седмицата се осъществяват до от Севлиево до селата Енев рът, Буря, Бугатово, Дамяново, Ловни дол, Бериево, Крушево, Младен, Добромирка, Кормянско, Крамолин, Кръвеник, Ряховците, Петко Славейков, Млечево, Столът, Душевски колиби, както и до местностите Чолпана, Лозята, Функата.

- Областна транспортна схема:
 - Севлиево – Габрово – Севлиево
 - Дряново – Буря - Дряново
- Републиканска транспортна схема:
 - Пловдив – Севлиево
 - Севлиево – Априлци
 - Севлиево – Горско Косово

- Севлиево - Левски
- Севлиево – Троян
- София – Севлиево
- Свищов – Севлиево
- Варна – Севлиево
- Велико Търново - Севлиево

Материалната база, с която разполагат лицензираните транспортни фирми, които обслужват отделните линии и транспортни схеми в голямата си част не отговаря на съвременните изисквания за енергийна ефективност.

Тенденцията, която се наблюдава в общината е намаляване на пътничко потока в обществения транспорт. Поради тази причина е необходимо да бъдат осъществени мерки, свързани с **модернизация и реконструкция на общинска пътна мрежа**, подобряване материалната база на превозвачите, гъвкавост на транспортните схеми, **подобряване състоянието на общинската автогара** и др.

2.5.2 Водоснабдителна и канализационна мрежа

До края на 2018 г. водоснабдяването с пречистване на питейните води на общината се извършва от ВиК „Бяла“ - ЕООД гр. Севлиево, което е еднолично дружество с ограничена отговорност - 100 % общинска собственост. Вследствие на промяна на обособената територия, обслужвана от единния ВиК оператор, от 1.01.2019 г. оператор на ВиК мрежите на територията на община Севлиево е ВиК Габрово ООД, което обслужва територията на цялата област.

Водоснабдяването на общината се осъществява от повърхностни и подземни води посредством речни водохващания към притоци от водосбора на р. Росица и р. Видима, каптирани естествени извори, дренажи и шахтови кладенци. Карстовите води на Предбалкана формират подземни потоци, които излизат на повърхността под формата на множество извори. Множеството от тези извори са с минимален и силно променлив дебит. Водоснабдяването се осъществява от 81 броя водоизточници. Обединени във водоснабдителни групи, те захранват редица селища, които не могат да бъдат включени към централно водоснабдяване.

Същите са разположени на територията на Общината и включват шест речни водохващания “планински” тип (към притоци от водосбора на р. Росица и р. Видима), 61 каптирани естествени извора, 9 дренажа, 4 шахтови кладенци и два броя повърхностни водохващания с местно значение. Основните водоизточници са пет речни водохващания към притоци от водосбора на р. Росица и едно речно водохващане на р. Видима, чиито води се пречистват в ПСПВ с. Стоките. Разрешените водни количества са 445л/с .

Като резервни водоизточници се използват четири шахтови кладенци и дренаж “Чешмедере” имат максимален дебит до 32 л/сек. Същите се използват само при необходимост от допълнителни водни количества за гр. Севлиево.

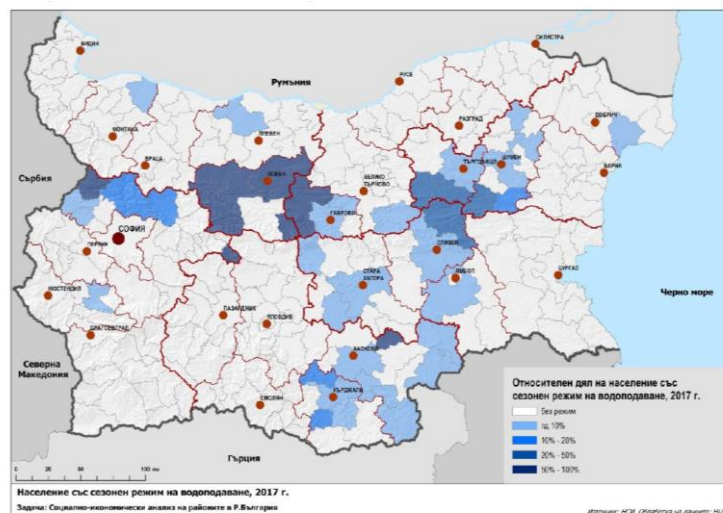
Всички населени места в община Севлиево са водоснабдени. Водоснабдителната система, включва тридесет населени места – гр. Севлиево и двадесет и девет села.

На територията на общината функционира пречиствателна станция за питейна вода в с. Стоките. Водата от водоизточниците след пречистване в ПСПВ „Стоките“ се подава към гр. Севлиево по два основни клона, условно наречени „Източен“ и „Западен“.

„Източния“ довеждащ водопровод е изграден преди около 50 години заедно с ПСПВ „Стоките“ и е бил предназначен за водоснабдяване на гр. В. Търново, гр. Севлиево и селата между двата града. Водопроводът е с диаметър Φ 546 азбестоциментов от ПСПВ „Стоките“ до Н.В.1250 куб.м. в м. „Витата стена“, от там до гр. Севлиево е с диаметър Φ 250. След изграждане на яз. "Йовковци", същият се ползва само за частично водоснабдяване на източната жилищна и промишлена зона.

„Западния“ довеждащ водопроводен клон с диаметър Φ 630 стоманен и дължина от около 17 км от ПСПВ „Стоките“ до Н.В. 11 000 куб.м. в м. "Кушлева могила" е основният външен захранващ водопровод за гр. Севлиево.

Състоянието на захранващите водопроводи е силно компрометирано, а загубите на питейна вода са големи. В последните години това, заедно с намалените годишни валежи, води до сериозни проблеми с водоснабдяването. Осигуряването на питейна вода се посочва и от гражданите на общината, като основен проблем, който трябва да намери решението си възможно най-скоро.

Източник: Социално-икономически анализ на районите в Р. България, 2019 г.

Данните на изготвения Социално-икономически анализ на районите в Република България показват, че община Севлиево е на първо място в страна, като около една трета от населените места са с режим на водоподаване, но в тях живее над 88 % от населението на общината. За качеството на доставяната питейна вода в СЦР в големи зони на водоснабдяване, най-много отклонения се установяват за „Бяла“ ЕООД, град Севлиево (97,25 %) преди асоциирането му с ВиК Габрово.

По данни на „ВиК“ ООД Габрово, през 2020 г. делът на населението с проблеми с водоснабдяването е 80%. Съществен проблем представляват загубите на вода, които в периода 2013-2019 г. на практика нарастват.

Година	Загуби на вода (%)	Година	Загуби на вода (%)
2013	46,30	2017	57,00
2014	56,45	2018	55,00
2015	60,24	2019	62,61
2016	67,00		

Източник: „Вук“ ООД, Габрово

Пречиствателната станция за питейни води „Стоките“ се захранва от 5 броя открити речни водохващания и водохващане след изходната шахта на отработените води на ВЕЦ „Видима“, чрез два основни довеждащи водопроводи до ПСПВ. Станцията е изградена през 1965 г. Проектният капацитет ѝ е 28 800 м³/дн., но в момента средният капацитет е 9 500 м³/дн. Станцията осигурява питейна вода за гр. Севлиево и по голяма част от селищата от общината, както и за няколко села от община Габрово.

Основен проблем при функционирането на ПСПВ е отсъствието на първо стъпало за пречистване (утаител) на замътената сурова вода. Същевременно съществуващото реагентно и варово стопанство от дълго време не е в експлоатация и се нуждае от основна реконструкция и подмяна. В резултат на това в определени моменти при обилно снеговалене и силни дъждове, мътността се повишава и филтърният корпус на ПСПВ не може да изпълнява предназначението си. Благодарение на големия резервоар 11 000 м³ на Севлиево проблемът се решава частично. Резултатите показват, че около 20 % годишно (70-80 дни) Севлиево и останалите села с централно водоснабдяване от ПСПВ са с ограничено режимно водоподаване. Освен необходимостта от изграждане на първо стъпало/утаител, е нужна подмяна на оборудването за осигуряване на качествено пречистване на питейната вода и намаляване на експлоатационните разходи.

За останалите села, водоснабдявани от основната водоснабдителна система след ПСПВ „Стоките“ дохлорирането се извършва в съществуващия напорен водоем на всяко село - с натриев хипохлорит. Водоемите са на следните села: Горна Росица, Душево, Сенник, Богатово, Идилиево, Ловни дол, Добромирка и Крушево, Хирево, Търхово, Кална Кория, Батосево, Ряховците, Кормянско и Петко Славейков.

За преодоляване на все по-сериозните проблеми с водоснабдяването на населението в общината са предприети следните мерки:

- Изработен е ПУП - парцеларен план за обект „Реконструкция на довеждащ водопровод до ПСПВ „Стоките“ и източен водопроводен клон за питейна вода“ с подобекти:
- Довеждащ водопровод от Изравнител 4000м³ след ВЕЦ „Видима“, гр. Априлци до ПСПВ „Стоките“ - етернит ф400.
- Източен водопроводен клон от ПСПВ „Стоките“ до Разпределителна шахта при с. Буря - с. Добромирка, етернит ф546, с трасе на водопровода през територията на 2 области и 3 общини, засягайки имоти от следните землища: област Ловеч - община Априлци, област Габрово - община Севлиево, община Габрово;
- Изпълнена е реконструкция на участък от довеждащ водопровод в участъка след Водохващане „Багарешица 2“ – община Севлиево (ПДС);
- Изпълнена е реконструкция на тласкател от ПС „Дълбоки“, с. Крушево;
- В процес на изпълнение е допълнително водоснабдяване на с. Буря от ПС "Гостилица" (ПДС).

Изготвени са технически проекти и частично изпълнение на:

- реконструкция на довеждащия водопровод от изравнител 4000 м3 след ВЕЦ „Видима“, гр. Априлци до ПСПВ „Стоките“ - етернит ф 400 и дължина 20 366 метра (възложени и осигурено целево финансиране за изпълнение на 10 059 м.);
- реконструкция на източния водопроводен клон от ПСПВ „Стоките“ до разпределителна шахта при с. Буря – с. Добромирка етернит ф 546 и дължина 34 980 метра (възложени и осигурено целево финансиране за изпълнение на 7 774,3 м.)

През последните години са реализирани проекти за подмяна на водопроводната мрежа. С финансов ресурс на ОПОС 2014-2020 са подменени 5 377 м. водопроводи в гр. Севлиево. В общинския център допълнително са подменени водопроводи с финансиране на ВиК оператора, вкл. 3 900 м в гр. Севлиево, 570 м. от довеждащия водопровод до с. Млечево; 110 м. водопровод в с. Идилево; 750 м. водопровод в с. Шумата; 100 м. в с. Боаза; 413 м. на Крушевския баир.

С финансовата подкрепа на „Програма за развитие на селските райони“ 2007-2013 е реализиран проект, с който е подменена изцяло водопроводната мрежа на селата Петко Славейков и Кръвеник. Възстановена и работата на помпената станция в село Крушево, заедно с водопровода на селото. Направена е и връзка между язовира в село Градница и водоизточника там, с което режимът на водата в селото значително е облекчен".

По данни на ВиК ООД **Габрово 73,9% от** населението използва канализация. Изградената до момента канализационна мрежа обслужва 90% от населението на град Севлиево и 85 % от населението на село Петко Славейков, 50% от населението на с. Ряховците и 70% от населението на с. Сенник. Малък процент от населението в някои по-големи села ползва локални канализационни мрежи, заустващи в близки дерета и реки.

2.5.3 Енергийна мрежа

Основен източник на електроенергия за област Габрово е националната електроенергийна система, стопанисвана от НЕК ЕАД – Електроенергиен системен оператор, мрежови експлоатационен район Горна Оряховица.

На територията на областта попада един основен възел на преносната система – подстанция “Балкан” с трансформация на напрежението 220/110 KV и инсталирана трансформаторна мощност за тези напрежения 400 MVA. Тя е свързана с други електроенергийни центрове на националната преносна мрежа посредством електропроводи 220 KV.

Електроснабдяването в Община Севлиево се осъществява от “Електроразпределение – Горна Оряховица” АД, клон Габрово, район Севлиево. Преносът на електроенергия се осъществява посредством преминаващите през територията на общината въздушни електропроводи високо напрежение (ВЕЛ), собственост на „НЕК“ ЕАД:

- ВЕЛ „Крапец“ 110 кV
- ВЕЛ „Емайл“ 110 кV
- ВЕЛ „Яворец“ 110 кV
- ВЕЛ „Острец“ 110кV.

Допълнителен електрозахранващ източник е ВЕЦ „Батошево 2”.

Трансформацията на електроенергията високо към средно напрежение (110/20 кV) се осъществява в двете съществуващи подстанции:

- П/ст „Севлиево”, захранвана от ВЕЛ „Емайл” и ВЕЛ „Яворец”.

В подстанцията има инсталирани два силови трансформатора 110/20 кV с единична мощност 40/50 MVA. Максималният електрически товар към момента е 25 MW.

- П/ст „ЕМКА”, захранвана от ВЕЛ „Крапец” и ВЕЛ „Емайл”.

В подстанцията има инсталирани два силови трансформатора 110/20 кV с единична мощност 20/25 MVA. Максималният електрически товар към момента е 20 MW.

На територията на общината има изградена електроснабдителна мрежа средно напрежение общо 572 км, която захранва града и всички кметства и кметски наместничества. В експлоатация се намират 330 бр. трафопостове с обща инсталирана мощност от 54 MW.

Техническото състояние на съоръженията е добро. Полагат се системни грижи за доброто състояние на уличното осветление във всички населени места.

Изградени са няколко инсталации за производство на електроенергия от ВЕИ. На територията на общината работят три ВЕЦ, като две от тях са в експлоатация от преди 2000 г. – ВЕЦ „Батошево 1“ от 1927 г. и ВЕЦ „Батошево 1“ от 1956 г. ВЕЦ „Шумата“ работи от 2001 г., а ВЕЦ „Душево“ от 2013 г. Изградените водно-електрически централи са с малка мощност и задоволяват местни нужди.

През 2012 г. са въведени в експлоатация и четири ФЕЦ с обща производствена мощност 0,754 МВт.

Газоснабдяването в община Севлиево се извършва от „Севлиево газ 2000“ АД, в което общината е акционер с 51% участие. Дължината на газоразпределителната мрежа е около 200 км. Уличната мрежа на гр. Севлиево е изцяло осигурена с необходимите газопроводи, като в града са изградени над 100 км газоразпределителна мрежа, която обслужва над 3 000 обществени, промишлени и битови абонати. Обществено-административният и производственият сектор в гр. Севлиево е газифициран почти 100%. В битовия сектор са газифицирани близо 50% от жилищата и домакинствата.

Основен дял в потреблението на природен газ в Общината имат промишлените предприятия. Замяната на традиционните горива с природен газ допринася съществено за намаляване на вредните емисии в околната среда, повишава качеството и конкурентоспособността на произвежданата от тях продукция.

Не малък дял в потреблението на природен газ заемат и битовите потребители от града и близките села. Над 4 500 домакинства използват съвременното, икономично и екологично чисто гориво, което им осигурява един нов европейски стандарт на живот.

През 2020 г. Общинския съвет Севлиево одобри предложение за разширяване на газопреносната мрежа до още четири села в община Севлиево. Одобрени са специализирани план-схеми за техническа инфраструктура към действащия подробен

устройствен план с трасета за газоразпределителна мрежа и сградни отклонения в строителните граници на селата Градница, Кормянско, Петко Славейков и Ряховците. Общата дължина на трасетата е 40 395 метра, разпределени по следния начин: 9 939 метра в село Градница, 8 462 м в Кормянско, 10 445 м в Петко Славейков и 11 549 м в Ряховците.

2.5.4 Пощи и телекомуникации

В община Севлиево функционират 31 пощенски клона – 4 в гр. Севлиево и в селата Богатово, Идилево, Ловни дол, Буря, Крушево, Младен, Крамолин, Добромирка, Агатово, Малки Вършец, Кормянско, Петко Славейков, Градище, Дамяново, Бериево, Градница, Ряховците, Млечево, Горна Росица, Сенник, Хирево, Столът, Душево, Кръвеник, Стоките, Шумата, Батошево.¹⁷ Всички пощенски клонове функционират и предоставят обслужване, което е от особена важност за населението в малките населени места.

Град Севлиево се характеризира с висока степен на цифровизация. Осигурен е достъп до Интернет чрез ADSL услуги, има достъп до мрежата за бизнес услуги.

Процесът на цифровизация на телефонната мрежа в община Севлиево е стартирал през 1999 г. Постигната е 100% цифровизация на телефонната мрежа на град Севлиево.

Националният план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение 2014 на България определя цели за широколентовия достъп в съответствие с Програмата в областта на цифровите технологии за Европа. Предоставянето на интернет и електронни услуги в България е сравнително добро в повечето градски райони. По отношение на скоростта на интернет в по-големите градове страната е на едно от челните места в Европа. Въпреки това в средните и малките градове, както и в отдалечените и слабо населени селски зони, белите райони нямат достъп до интернет.

Съгласно ежегодно публикуваната информация относно предлагането на широколентов достъп до интернет на територията на страната¹⁸, общините в Република България са разделени на три категории, съобразно броя на мрежите на съответната територия:

- територии без изградена мрежа за фиксиран високоскоростен интернет; „бели зони“;
- територии с една изградена мрежа за фиксиран високоскоростен интернет; „сиви зони“;
- територии с повече от една изградена мрежа за фиксиран високоскоростен интернет; „черни зони“.

Информацията представлява актуално „картографиране“ (последни публикувани данни за 2018 г.) на съществуващата частна и публична инфраструктура и качеството на обслужване при използване на стандартни показатели за „картографирането“ на широколентови мрежи, вкл. за нуждите на секторите, имащи специфични нужди.

Таблица. 8. Тип широколентов достъп в общините на територията на област Габрово

Община	Тип достъп	Вид зона
--------	------------	----------

¹⁷ По данни на Български пощи, <https://www.bgpost.bg/bg/312>

¹⁸ https://sipbg.gov.bg/SIP.Experts/public/eit/bbMapping_bg.htm

Габрово	ADSL, CATV, FTTB, FTTH, FTTN/C, Homebox, LAN, MOBIX, NAKED xDSL, Net Box, RLAN	2
Дряново	ADSL, CATV, MOBIX, NAKED xDSL, Net Box, RLAN, VDSL	0
Севлиево	ADSL, FTTB, FTTH, FTTN/C, Homebox, LAN, MOBIX, NAKED xDSL, Net Box, RLAN, VDSL	2
Трявна	ADSL, CATV, FTTH, FTTN/C, LAN, MOBIX, NAKED xDSL, Net Box, RLAN	1

Община Севлиево попада в зона 2 - територии с повече от една изградена мрежа за фиксиран високоскоростен интернет; „**черни зони**“, с тип достъп ADSL, FTTB, FTTH, FTTN/C, Homebox, LAN, MOBIX, NAKED xDSL, Net Box, RLAN, VDSL. Делът на населението на общината, попадащо в „бялата“ зона е около 1% и още 1,3% в „сивата“ зона, което е под средното за страната.

Таблица 9. **Относителен дял на населението с бърз и свръхбърз широколентов достъп и в бели и сиви зони към 06.2018 г.**

	ШЛИ 30+ mbps	ШЛИ 100+ mbps	Бяла зона	Сива зона
България	97,42%	97,97%	1,59%	2,30%
Севлиево	96%	96%	1%	1,3%

Източник: Социално-икономически анализ на районите в Република България, Втори етап - Част 1, Приложения, юли 2019 г.

Въпреки стартирането на приема на документи за реализацията на проект по подмярка 7.3. „Широколентова инфраструктура, включително нейното създаване, подобрене и разширяване, пасивна широколентова инфраструктура и мерки за достъп до решения чрез широколентова инфраструктура и електронно правителство“ по ПРСР 2014-2020 с конкретен бенефициент, този проект все още не е реализиран. Очаква се след началото на 2021 г. дейности по мярката да бъдат реализирани в преходния период за изпълнение на ПРСР 2021-2023 г., като заявената цел на процедурата включва изграждане на широколентова инфраструктура, която ще се използва от населението в населени места, които са бели и/или сиви зони на територията на общини от селските райони. Бенефициентът, който ще реализира мярката е Държавна агенция „Електронно управление“. Предвид данните за широколентов достъп в община Севлиево, реализацията на проекта потенциално би обхванала около 2,3% от населението на общината.

През 2009 г. в административните сгради на 25 кметства от общината е осигурен достъп до интернет, както и включването им в локалната мрежа на общинската администрация, базирана в гр. Севлиево. Всички фирми, функциониращи на територията на община Севлиево, са с осигурен достъп и използват ресурсите на Интернет в своята дейност, което е показателно за въвеждане на информационното общество в бизнес сектора.

През 2019 г. община Севлиево самостоятелно е осъществила проект по инициативата на ЕК WiFi4EU за ваучер на стойност 15 000 евро, с който е закупено и инсталирано оборудване за изграждане на безжични точки за достъп до високоскоростен интернет на различни натоварени публични места на територията на общината - изградени са единадесет броя точки за достъп (девет устройства са инсталирани на открита площ и две във вътрешни пространства). Зоните с безплатен достъп до безжичен интернет в град Севлиево са:

- Парк „Казармите“, в който са инсталирани пет устройства, което дава покритие на почти целия парк. Едновременно до 250 устройства могат да бъдат свързани и да ползват интернет със скорост до 30 Mbit;

- Парк „Боровата“/до Спортната зала/ - инсталирано е едно устройство, което осигурява покритие на парка и до 50 потребители могат да ползват интернет със същата скорост;
- Площад „Свобода“ /пред сградата на Община Севлиево/ има инсталирани две устройства, които осигуряват покритие на района и свързването на едновременно до 100 потребители с гарантиране на скоростта.
- В Спортна зала „Дан Колов“ са инсталирани две устройства, които осигуряват покритие в залата и възможност за свързване на до 100 потребители.
- На площада пред кметството в с. Душево е инсталирано едно устройство, осигуряващо голям параметър на покритие на до 50 едновременно свързани устройства.

Осигуряването на безплатен интернет в петте зони със сигурност ще привлече интереса на много хора, особено на младите и гостите на града.

Разширяването на достъпа до високоскоростен и стабилен Интернет, особено в ситуацията на пандемия и експлозивното практическо разширяване на използването на комуникациите за ежедневни нужди и бизнес операции, ще осигури възможност за подобряване качеството на живот, достъп до образование и здравни услуги, особено в отдалечените от общинския център населени места, както и за развитие на нови ниши на предприемачество и разширяване на съществуващи бизнес на територията на общината.

2.6 Екологично състояние и рискове

2.6.1 Компоненти на околната среда

2.6.1.1 Води

В територията на общината главната водна артерия е р. Росица с нейните притоци. Тя приема повърхностните води от Северните склонове на Средна Стара планина и южната част на Дунавската равнина. Реката води началото си от Калоферската планина, под връх Мазалат. е с обща дължина на реката е 164 км, от които 44,38 км са до гр. Севлиево. Водосборната ѝ област е с площ 2265 кв. км, от които 958 кв. км са до гр. Севлиево. Реката е една от значителните притоци на р. Янтра. В р. Росица се вливат девет притока с дължина над 10 км. По-големите в територията на общината са: леви притоци - р. Крапец, р. Видима, Негойчевица и р. Багарещица; десни притоци – р. Чупарата, р. Лопушница. Над гр. Севлиево, който е разположен на левия ѝ бряг, реката приема най-големият си приток р. Видима, която води началото си от вр. Ботев. След яз. Ал. Стамболийски реката напуска територията на община Севлиево.

Река Росица в разглежданата територия на Община Севлиево е структурирана в 3 водни тела: BG1YN400R002, с дължина 40,310 км, BG1YN400R003 с дължина 68,400 км и BG1YN400R008, с дължина 19,290 км.

Река Видима е най-големият ляв приток на река Росица. В територията на общината водното тяло е с код BG1YN400R031, с дължина 61,190 км. Води началото си от Калоферската планина, северно от връх Ботев, в района на резервата Северен Джендем. На територията на общината навлиза след с. Дебнево и минава през селата Бериево, Градница и Душево.

Река Лопушница е десен приток на р. Росица с дължина 22,0 км. Минава през селата Драгановци и Яворец. На нея е изграден яз. Лопушница. 100% от водосбора на реката попадат в територията на общината.

Река Крапец е ляв приток на яз. Ал. Стамболийски с дължина 33,7 км. На реката е изграден яз. Крапец (1969 год.). Язовирната стена е земно насипна. Основното му предназначение е за напояване на площи към НС „Крапец“ и подаване на вода за промишлено водоснабдяване. Използва се и за риборазвъждане.

Река Багарешица е ляв приток на река Росица с дължина 11,6 км. На реката са изградени две водохващания за питейно водоснабдяване – водохващане Багарешица 1 и водохващане Багарешица 2.

Язовир „Александър Стамболийски“ е изграден на р. Росица през 1954 год. През язовирното езеро преминава границата между община Севлиево и община Велико Търново. Водохранилището му разполага със завирен обем – 220 млн. куб. м. Язовирната стена е от каменно-зидан тип. Височината ѝ от основата е 66 м, дължината по короната ѝ – 300 м. Това е единствената по мащаб си зидана стена в България. Водата на язовира се ползва за напояване, промишлено водоснабдяване, питейно водоснабдяване, чрез захранване с вода на вододайната зона на гр. Павликени, енергодобив.

В приетия ОУП на община Севлиево е залегнал принципа на ПУРБ за опазване на повърхностните и подземни води от изтощаване, замърсяване и увреждане с цел поддържане на необходимото качество на водите и здравословна околна среда, съхраняване на екосистемите, запазване на ландшафта и предотвратяване на стопански щети. В ОУП са предвидени мерки за ефективно управление на риска от наводнения, съгласно изготвения от БД План за управление на риска (ПУРН). Община Севлиево попада в защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000 и предприетите устройствени решения и мерки за опазване на водите от замърсяване осигурява и опазване водните екосистеми в тези територии. Опазването на водите в защитените и чувствителните зони (всички водни обекти във водосбора на р- Дунав на територията на страната) следва да се осъществява чрез мерки, насочени към:

- опазване на водите за питейно водоснабдяване, вкл. мерките за опазване на качеството им с оглед намаляване нуждата от пречистване на входа на водоснабдителната система;
- регулиране на емисиите чрез определяне на забрани за въвеждане на замърсители от точкови и дифузни източници, предотвратяване на замърсяването с приоритетни вещества;
- мерки за защитените територии и зони, обявени за опазване на местообитанията и биологичните видове;
- мерки свързани с климатичните промени.

В екологично отношение пресните подземни води в обсега на община Севлиево количествено не са в риск, но по качество са рискови, поради уязвимостта им към замърсяване.

2.6.1.2 *Качество на атмосферния въздух*

В обхвата на определените от МОСВ райони за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ), в пределите на СЦР попадат следните зони с превишаване на установените норми и горни оценъчни прагове (ГОП) – **общини Горна Оряховица, Велико Търново, Свищов, Силистра, Русе, Габрово, Севлиево, Разград и Трявна**. Основният проблем по отношение качеството на атмосферния въздух (КАВ) в СЦР, както и за страната въобще, е замърсяването с ФПЧ10. Стойностите на концентрациите на останалите замърсители – серен диоксид, азотен диоксид и никел се запазват сравнително ниски и постоянни през последните няколко години и са значително под допустимите норми за качество на атмосферния въздух.

Измерването на основните показатели в гр. Севлиево се извършва чрез мобилни автоматични станции за мониторинг и съгласно годишен график, утвърден от министъра на околната среда и водите.

Преобладаващата част от общината (57%) е обособена като селскостопански район, с оформени пасища и обработваема земя, в които се развива традиционно животновъдство и растениевъдство. Горските масиви в общината са около 38%. Населените места заемат около 5% от територията на община Севлиево. В тях е концентрирана антропогенната дейност, оказваща влияние върху КАВ. С изключение на гр. Севлиево, останалите са села с изцяло битова и селскостопанска дейност, имащи слабо влияние върху КАВ. Малко по-различно е състоянието в с. Градница, където през последните две години влезе в експлоатация разширение на завода за санитарна арматура “Идеал Стандарт - Видима” АД. Град Севлиево има площ от 2,5 км². Като административен център с типично градска антропогенна дейност, в него се развива почти цялата общинска промишленост. Специфичното котловинно разположение на града, урбанизацията и индустрията са определящи за вторично замърсяване на атмосферния въздух в Севлиевската равнина (400 км²), а от там и за определяне КАВ в община Севлиево.

Направените периодични измервания на ФПЧ10 в гр. Севлиево показват, че няма нарушение на КАВ в района. Емисиите на ФПЧ10 от източниците на замърсяване на въздуха в гр. Севлиево оказват влияние върху КАВ в рамките на приетите норми, което се потвърждава и от направените периодични измервания на ФПЧ10.

Газификацията след 2000 г. на предприятия и битови абонати допринася в голяма степен за чистотата на въздуха.

Периодичността на данните за замърсяване на въздуха с ФПЧ10 показват слабо изразен сезонен характер с вероятно действащи малки източници на емисии на ФПЧ10. Като такива могат да бъдат локално действащи малки източници на емисии на ФПЧ10 от битово отопление на твърди горива и замърсяване на въздуха с ресуспендиран прах от транспортния поток и неорганизиран, площни източници при строителни дейности по уличната мрежа.

Поради непостигане на нормите за показател ФПЧ10, в община Севлиево са проведени процедури за актуализиране/преразглеждане или изготвяне на програми за намаляване на нивата на замърсителите. Във връзка с оценката и управлението на качеството на атмосферния въздух към 2018 г. са разработени и се реализират общински програми за подобряване качеството на атмосферния въздух в град Севлиево. Целта е намаляване

регистрираните превишения на фини прахови частици под 10 µm и достигане на съответната норма по този показател.

2.6.1.3 Почви

В Община Севлиево няма производства, които да замърсяват почвите с тежки метали (олово, мед, цинк, арсен, кадмий, никел, хром) и нефтопродукти.

Не са идентифицирани проблеми с почвено замърсяване на територията на общината – с тежки метали, пестициди. Няма данни за заблатени почви. Не се наблюдават и вкислени и засолени почви.

През 2019 г. е извършено пробонабиране и анализ на почвите от 5 пункта, вкл. с. Буря в община Севлиево¹⁹. От тези пунктове са взети общо 30 бр. почвени проби, на които са извършени 480 бр. анализа по заложените показатели. След анализ на резултатите е видно, че съдържанието на тежки метали в почвата е под максимално допустимите концентрации (МДК), определени с Наредба № 3 от 1 август 2008 г. за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата.

2.6.1.4 Шум

Акустичната обстановка в общината, с изключение на територията на гр. Севлиево, не се характеризира с превишаване на нормите.

Измервания и оценки на въздействие на шума се извършват от Регионална инспекция за опазване и контрол на общественото здраве – Габрово и Регионална инспекция по опазване на околната среда – Велико Търново. Резултатите показват, че няма замърсяване в гр. Севлиево от шум на автомобилен и железопътен транспорт и локални източници (заведения за обществено хранене, търговски обекти и др.).

Шумовите емисии в общината са чувствително понижени от реализираните мерки и осъществявания постоянен контрол. Целесъобразно ще бъде през следващите години да продължи политиката на увеличаване на зелените площи в селищата и общината.

За потенциално високи стойности на шумовите нива допринасят характерните особености на териториално-устройствения план на гр. Севлиево, вкл. отсъствието на околновръстни пътища, поради което целият вътрешноградски и транзитен моторен поток минава през жилищни квартали; двустранно плътно застрояване по главните улици.

Мерките за ограничаване на шумовите емисии включват:

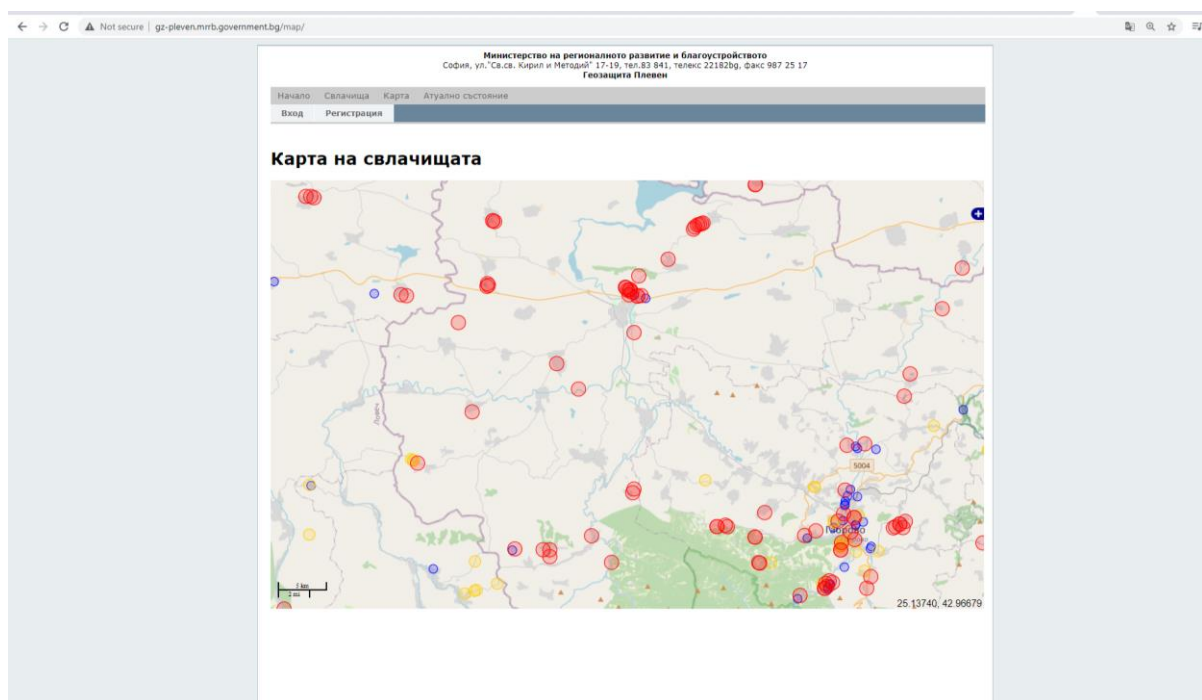
- подобряване състоянието на настилка;
- осигуряване на места и ред за паркиране;
- осигуряване на възможност за зелена и друга екранизация на сградите.

¹⁹ Доклад за състоянието на околната среда през 2019 година , Регионална инспекция по околната среда и водите - Велико Търново

2.6.2 Рискове и природни бедствия

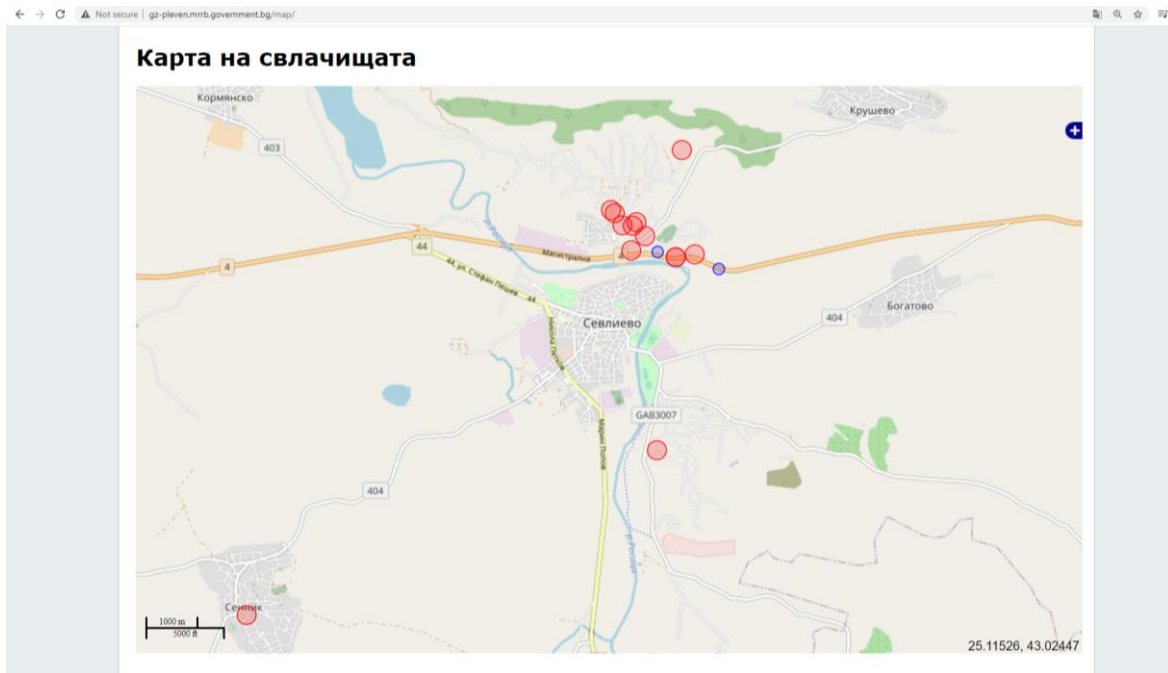
Над 60% от територията на общината се характеризира със слаба и слаба до умерена степен на ерозия. Това се дължи на специфичното съчетание на климатичните фактори и факторите на постилащата повърхност (38% от територията на общината е заета с гори). Широколистните насаждения в горския фонд, със своите водозадържащи функции имат изключителна роля за предотвратяване на ерозионните процеси. Незаконните масови сечи, провеждането на голи сечи и подмяната на широколистните с иглолистни култури провокира ерозионните процеси. Мерките на общината следва да бъдат насочени към ограничаване на ерозионните процеси чрез превантивна дейност, текущ и последващ контрол.

От „Геозащита - Плевен“ ЕООД са регистрирани над 45 свлачищни района, от които в активен стадий са 9, а 15 са периодично активни.

Източник: „Геозащита - Плевен“ ЕООД

Над 10 от активните свлачища са концентрирани на територията на гр. Севлиево, като част от тях са по протежение на път I-4 (E-772) София-Варна, което създава допълнителни рискове.

Източник: „Геозащита - Плевен“ ЕООД

В резултат на добива на нерудни полезни изкопаеми (мергели) нарушените терени заемат малка площ - 1.4 % от територията на общината. Независимо от това ще се предвидят мерки за рекултивиране на нарушените площи.

2.6.3 Пречистване на отпадните води

Канализационни услуги, се осигуряват само за гр. Севлиево и с. Петко Славейково. Отделни елементи на канализационни системи на отделни обществени сгради има изградени в по – големите села, като П. Славейково, Градница, Ряховците, Сенник, Добромирка, Г. Росица. Населението, ползващо канализационни услуги е над 29 000 жители. Изградената до момента канализационна мрежа обслужва 90% от населението на град Севлиево и 91 % от населението на село П. Славейково.

В канализационната мрежа на гр. Севлиево се заустват смесени битово фекални, производствено отпадъчни и дъждовни води. Някои райони и квартали (южна градска част, източна промишлена зона, кв. “Балабанца“, м. “Балък ямасъ“ и др. крайни зони) на този етап не са канализирани. Отпадъчните води от тези територии се събират от второстепенни или индивидуални улични канали, които се заустват в близки водни течения и в главния приемник за територията – р. Росица.

Пред общинската администрация стои за решаване въпроса за доизграждане на части от канализационните системи и включването им към съществуващите пречиствателни станции.

В края на 2009г. е пусната експлоатация на ПСОВ – гр.Севлиево, улавяща отпадъчните води от канализационната мрежа на града. В ПСОВ – гр. Севлиево се извършва пречистване на отпадъчните води чрез три технологични процеса: механично стъпало, биологично стъпало и утайтел (утайково стопанство).

ПСОВ отговаря на Европейските норми за пречистване на отпадъчни води, включително и отстраняване на азот и фосфор. Водата се зауства в р. Росица след пречистване. Основният проблем е, че няма план за **управление на утайките**. Количествата на утайките от ПСОВ, образувани годишно, са 2 555 t с 84,14 % влажност, следователно 408 t сухо вещество. Утайката се обезводнява чрез лентова филтър-преса. Според наличните анализи на утайките съдържанието на Cr, Zn и Si превишава ПДК регламентирани в Наредбата за третиране на биоотпадъците.

В канализационната система на гр. Севлиево са включени производствени обекти, които формират емисии на приоритетни и приоритетно опасни вещества. Това са обектите: Завод за производство на санитарна арматура, стопанисван от „Идеал Стандарт-Видима“ АД, гр. Севлиево, Предприятие за производство на детайли за санитарна арматура, стопанисвано от „СИБИ“ ООД, гр. Севлиево²⁰.

Всички предприятия с галванични производства в контролираната от РИОСВ Велико Търново територия имат работещи ПСОВ и осигуряват необходимото пречистване на водите до нормираните стойности. Такива са пречиствателни станции за производствени отпадъчни води на Завод за санитарна арматура на „Идеал Стандарт Видима“ АД, площадка Севлиево и площадка в с. Градница, „СИБИ“ ООД, гр. Севлиево, „Никипласт М“ ООД, гр. Севлиево.

Собствени фирмени локални ПСОВ включени в главните колектори на градската канализационна мрежа и ПСОВ на гр. Севлиево са промишлените предприятия: "Видима" АД, "Росица" АД и "Оригинал" АД, "Росица Индъстриал енд комършъл активитис" – АД, "АВВ Авангард" -АД, "Емка" АД.

Община Севлиево предвижда необходимостта привеждане към изискванията за постигане съответствие с правото на Европейския съюз и с планираните в ПУРБ програми от мерки по събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчните води от урбанизираните територии. Затова е предложено тези инвестиции да залегнат в плановете на консолидирания ВиК оператор.

2.6.4 Битови отпадъци

За регион Севлиево, Дряново и Сухиндол е изградено депо за опасни и неопасни отпадъци на територията на гр. Севлиево. Регионалното депо – Севлиево разполага с три броя клетки за битови, строителни и производствени отпадъци. Изградени са две съоръжения за компостиране в общините Дряново и Севлиево, както и три площадки за компостиране на място. Със средства на ПУДОС в момента се изгражда инсталация за предварително третиране на смесено събрани битови отпадъци – сепарационна станция за ТБО преди депонирането им, а със средства на ОПОС 2014–2020 г. – компостираща инсталация за разделно събрани зелени и биоразградими битови отпадъци.

През 2019 г. на територията на община Севлиево функционира система за разделно събиране на отпадъци от опаковки и отпадъци от хартия, пластмаса и метал, поддържана от "ЕКО ТИТАН ГРУП" АД. Системата има разположени 195 съда за разделно събиране в гр. Севлиево, като 25 458 жители са обхванати от системата на разделното сметосъбиране,

²⁰ Доклад за състоянието на околната среда през 2019 г., РИОСВ - Велико Търново

което представлява 52% от общото население на общината. В гр. Севлиево е изградена и площадка за безвъзмездно предаване на отпадъци.

През 2019 г. година на територията на общината са почистени 12 нерегламентирани сметища с приблизителна обща площ 5,0 дка.

Изпълнен е проект „Прилагане на децентрализиран модел за управление на биоотпадъците в един от регионите за управление на отпадъците, включително изграждане на необходимата техническа инфраструктура - система за разделно събиране и съоръжение за рециклиране на събраните биоотпадъци“. В резултат на проекта на територията на общината е изградена една площадка за третиране на биоотпадъци с капацитет 3 000 тона годишно и една демонстрационна площадка за компостиране на място в с. Богатово.

Таблица. 10. Данни за сметосъбиране и преработка на битови отпацаци

Година	Дял на населението, обхванато от системи организирано сметосъбиране (%)	Общо образувани битови отпадъци (тона)	Директно депонирани битови отпадъци (тона)	Предадени за предварително третиране битови отпадъци (тона)	Предадени за рециклиране битови отпадъци (тона)
2015	99,8	13 130,28	12 321,91	39,06	769,32
2016	99,8	16 482,75	16 482,75	0	0
2017	99,8	33 390,98	23 200,84	9515,73	674,42
2018	99,8	12 743,32	41,55	11 502,44	1 199,34

Източник: НСИ

Тенденциите в събирането и предварителна обработка на отпадъците са положителни. През 2018 г. едва 0,33% от събраните битови отпадъци са депонирани директно в Регионалното депо. Цялото останало количество е преминало предварителна обработка. 9,4% от събраните битови отпадъци са предадени за рециклиране.

Необходими са усилия за продължаване събирането и депонирането на строителните отпадъци, превенцията на нерегламентираните сметища, особено в малките населени места, както и управление на биоотпадъците, събирани на територията на общината.

2.6.5 Защитени територии

Категориите защитени територии съгласно Закона за защитените територии включват:

- резерват;
- национален парк;
- природна забележителност;
- поддържан резерват;
- природен парк;
- защитена местност.

Данните от Регистъра на защитените територии и защитените зони в България²¹ показват, че на територията на община Севлиево са разположени един национален парк, един резерват и шест защитени местности:

Таблица. 11. **Защитени територии в община Севлиево**

Наименование	Категория	Местоположение
ЗТ Централен Балкан	Национален парк	с. Кръвеник, с. Стоките
ЗТ Пеещи скали	Резерват	с. Кръвеник, с. Стоките
ЗТ Батошевски манастир	Защитена местност	с. Стоките
ЗТ Варените	Защитена местност	с. Млечево
ЗТ Дедерица	Защитена местност	с. Дебелцово, с. Кормянско, с. Крушево
ЗТ Лафтин	Защитена местност	с. Кормянско
ЗТ Лъгът	Защитена местност	с. Батошево
ЗТ Находище на хвойна в местността Лъгът	Защитена местност	с. Шумата

Източник: Регистър на защитените територии и защитените зони в България

Данните от Регистъра на защитените територии и защитените зони в България²² показват, че на територията на община Севлиево са разположени следните защитени зони:

Таблица. 12. **Защитени зони в община Севлиево**

Наименование	Категория	Местоположение
ЗЗ Априлци	ЗЗ по директивата за птиците	с. Млечево
ЗЗ Велчево	ЗЗ по директивата за птиците	с. Млечево
ЗЗ Видима	ЗЗ по директивата за местообитанията	гр. Севлиево, с. Бериево, с. Горна Росица, с. Градница, с. Душево, с. Сенник
ЗЗ Витата стена	ЗЗ по директивата за местообитанията	с. Търхово
ЗЗ Деветашко плато	ЗЗ по директивата за местообитанията	с. Агато̀во, с. Крамолин
ЗЗ Деветашко плато	ЗЗ по директивата за птиците	с. Агато̀во
ЗЗ Микре	ЗЗ по директивата за местообитанията	с. Дамяново
ЗЗ Скалско	ЗЗ по директивата за местообитанията	с. Ловнидол, с. Търхово
ЗЗ Централен Балкан	ЗЗ по двете директиви	с. Кръвеник, с. Стоките
ЗЗ Централен Балкан - буфер	ЗЗ по директивата за местообитанията	с. Кръвеник, с. Стоките
ЗЗ Централен Балкан Буфер	ЗЗ по директивата за птиците	с. Стоките
ЗЗ Язовир Стамболийски	ЗЗ по директивата за местообитанията	гр. Севлиево, с. Богатово, с. Градище, с. Дебелцово, с. Добромирка, с. Кормянско, с. Крамолин, с. Крушево, с. Младен

Основните цели на опазване в защитените зони са: опазване и поддържане на местообитанията на видовете птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние; възстановяване на местообитания на видове птици, за които

²¹ http://pdbase.government.bg/zpo/bg/index_search.jsp

²² http://pdbase.government.bg/zpo/bg/index_search.jsp

е необходимо подобряване на природозащитното им състояние; запазване на площта, естественото състояние, видовия състав, характерни видове на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации.

На територията на община Севлиево са регистрирани и вековни дървета²³ –Благун (с. Шумата), Зимен дъб (с. Добромирка), Летен дъб (с. Батошево) и Черница (с. Петко Славейков)

Горите са изградени предимно от широколистни листопадни и смесени горски и храстови съобщества. Обликът на растителната покривка се определя от дървесните и храстови формации, представени от благун, цер, келяв габър и др. и по-рядко от сребриста липа, габър, горун, бук. Днес тези видове представляват остатъци от просторни гори, които са съществували в миналото. В състава на подлесния етаж се срещат леската, шипката, глогът, дрянът и др. В областта са създадени иглолистни гори (около 30%) върху голи площи, а също и в насаждения. Представени са главно от черен и бял бор, по-рядко от ела, лиственица, смърч и други видове. Тревните екосистеми са формирани главно от садина, белизма, луковична ливаднина, власатка, полевица и др.

В хълмистата равнина, която започва на север от Севлиевското поле, е част от Дунавската равнина вирее сорта грозде „гъмза“.

Освен че са естествен фактор за почистване на атмосферата, горите дават убежище на дребен и едър дивеч. Животинският свят е сравнително богат. Установени са повече от 20 вида бозайници - дива коза, кафява мечка, вълк, благороден елен, сърна и други. Непристъпните скали са убежище за голямо количество птици. Срещат се скален орел, сокол скитник и др. Животинският свят е смесица от равнинни и планински видове - глиган, благороден елен, сърна, сънливец, горска полевка, глухар и др. Характерни за високата планина са дивата коза, алпийската гарга, орелът, усойницата, пъстрият дъждовник, алпийският тритон и др.

Реките Росица и Видима, които се сливат непосредствено над Севлиево, изобилстват с риба - мрена, кефал, каракуда, уклей.

За оценка на състоянието на горските екосистеми са изградени пробни площадки, които са част от европейската мрежа за мониторинг (съгласно Международна програма за оценка на ефектите на въздушното замърсяване върху горите ICP – Forests). Територията на община Севлиево попада във II район (Средна Стара планина). На територията ѝ е изградена една пробна площадка за оценка състоянието на короните на иглолистните дървесни видове, а в непосредствена близост, на територията на община Габрово, е разположена пробна площадка за оценка на състоянието на широколистните видове. Степента на увреждане на короните на дърветата е малка, съответно на иглолистните видове е между 11 и 25%, а на широколистните видове – под 10%.²⁴

²³ Регистър на вековните дървета в България <http://eea.government.bg/v-trees/bg/>

²⁴ Интегриран план за градско възстановяване и развитие на град Севлиево за периода 2014 – 2020 година

2.7 Енергийна ефективност

С новия Закон за енергийна ефективност за подпомагане изпълнението на националната цел за енергийна ефективност е въведена схема за задължения за енергийни спестявания, както и алтернативни мерки, които да осигурят постигането на обща кумулативна цел за енергийни спестявания при крайното потребление на енергия до 31 декември 2020 г.²⁵.

Рамката за 2030 г. предлага нови цели и мерки, с които икономиката и енергийната система на ЕС да станат по-конкурентоспособни, сигурни и устойчиви. Тя включва цели за намаляване на емисиите на парникови газове и за увеличаване на използването на енергия от възобновяеми източници, като в нея се предлага нова система за управление и показатели за изпълнение. Определената по-ранно цел за намаляване с 40% до 2030 г. спрямо равнищата от 1990 г. на емисиите на парникови газове, е увеличена на 55% до 2030 г. с постигната в началото на декември 2020 г. договореност на европейско ниво. Поетият ангажимент засилва натиска върху провеждането на ефективна политика за увеличаване на енергийната ефективност и намаляване на енергийното потребление както в публичния, така и в частния сектор и гражданите.

В началото на 2020 г. МС прие Интегриран национален план в областта на енергетиката и климата 2021-2030 г. В него са оценени социалноикономическите предизвикателства, които декарбонизацията включва в секторите и регионите, интензивни с въглерод. Тези региони са изложени на риск от загуба на благосъстояние и заетост и ще се нуждаят от целенасочени интервенции за тяхното преобразуване. Преходът към климатично неутрална икономика ще повлияе и на индустриалните центрове на Република България. Ще бъде необходима **подкрепа за всички области с високо ниво на емисиите парникови газове в брутната добавена стойност на индустрията и значителна заетост в засегнатите от политиката на преход сектори**. Предвижда се подкрепата по фонда за справедлив преход да се отпуска **в рамките на отделна приоритетна ос по ПРР 2021-2027 г.**, която ще бъде структурирана **след изготвяне на съответните териториални планове за справедлив преход за засегнатите области (NUTS3)**. Подкрепата ще бъде насочена към най-засегнатите от прехода към по-чиста икономика територии в областта на научните изследвания и иновациите, технологии и инфраструктура за достъпна чиста енергия, намаляване емисиите на парникови газове, енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници, възстановяване на замърсени площи, кръгова икономика. Инвестициите ще се осъществяват в съответствие с Плановете за справедлив преход на ниво област (ниво NUTS3). **Демаркацията с дейностите по ПРР ще се осъществява на проектно ниво.**

Предвидено е разработване на Териториален план за енергиен преход на област Габрово, като една от най-засегнатите осем области поради въглеродно/ енергийно интензивна индустрия (не-въглищни области). Включването на област Габрово в подготовката на териториалните планове за преход ще осигури допълнително финансиране за преодоляване на предизвикателствата и постигане на климатичните и енергийните цели на ЕС.

²⁵ Чл.14, ал.1 от Закона за енергийна ефективност

През 2012 г. е извършен енергиен одит на улично осветление – гр. Севлиево. През същата година е стартиран проект за повишаването на енергийната ефективност на уличното осветление и намаляване на емисиите на парникови газове в Община Севлиево чрез замяна на съществуващите осветители с газоразрядни лампи със съвременни осветители със светодиодни (LED) източници. В т.ч. реализиране на ново двутарифно измерване на електрическата енергия на уличното осветление. Така уличното осветление в гр. Севлиево, парковете в града, туристически обект „Хоталич“ и селата Горна Росица, и Карамичевци се осъществява с LED осветителни тела.

Общината работи за модернизация на осветлението в останалите населени места с цел усъвършенстване и постигане на по-високи нива на енергийна ефективност, при което се предвижда голям потенциал за икономии на енергия и разходи.

В регулацията на уличното движение в града са внедрени 67 пътни знака с осветителна сигнализация, захранвана с фото-соларни панели.

В началото на 2020 г. община Севлиево е приела Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници на територията на община Севлиево. При разработването на програмата са отчетени възможностите на общината и произтичащите от тях мерки и насоки, имащи отношение към оползотворяването на енергия от възобновяеми източници. Основната линия, която се следва е съчетаване на мерки за повишаване на енергийна ефективност с производството и потреблението на енергията от възобновяеми източници. Подходящо е изпълнението на мерките да бъде обвързано с препоръките в заключителните доклади от проведените енергийни обследвания на сградите общинска собственост. При обновяването на тези сгради освен мерки по подобряване на термичната изолация, след доказана икономическа ефективност, могат да се включат и мерки за въвеждане на термични слънчеви колектори и заместване на съществуващо отопление с такова, базирано на ВЕИ.

В периода след 2014 г. с подкрепата на ОПРР 2014-2020 г. са осъществени проекти за повишаване на ЕЕ в публични и частни жилищни сгради, вкл.:

- въвеждане на мерки за енергийна ефективност в административната сграда на Община Севлиево;
- подобряване на енергийната ефективност на сградата на Районна служба „ПБЗН“ гр. Севлиево;
- въвеждане на мерки за енергийна ефективност в девет сгради от образователната инфраструктура на територията на град Севлиево – детски градини и училища;
- въвеждане на мерки за енергийна ефективност в 23 многофамилни жилищни сгради в гр. Севлиево.

Изпълнените обекти за подобряване на ЕЕ, финансирани от Националната програма за енергийна ефективност към края на 2019 г.²⁶ показва, че от общо 94 регистрирани сдружения на етажна собственост в общината 54 са подготвили документи и са подали

²⁶ Информация за напредъка по Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради към 31.12.2019г., <https://www.mrrb.bg/bg/aktualizirana-informaciya-za-napreduka-po-nacionalnata-programa-za-energijna-efektivnost-na-mnogofamilni-jilistni-sgradi-kum-31-12-2019g/>

заявление за финансиране. Сключени са договори с 9 от тях, като и деветте сгради с изпълнени мерки и са въведени в експлоатация към края на 2019 г.

Основните направления, в които следва да се търси осъществяване на мерки за подобряване на ЕЕ са свързани с продължаващо изпълнение на ЕЕ в жилищните и публични сгради, използване на ВЕИ, където е икономически обосновано, както и при рехабилитация и подмяна на уличното осветление в малките населени места.

2.8 Административен капацитет

Структурата, функциите и числеността на общинската администрация са определени в действащия Устройствен правилник на общинска администрация Севлиево²⁷, последно изменен и допълнен със Заповед на кмета на община Севлиево в сила от 01.02.2020 г. Устройственият правилник е разработен съгласно принципите и изискванията на нормативните актове, определящи моделът за организация и структуриране на общинската администрация - общата рамка за организацията, структурирането и функциите на административните структури съгласно Закон за администрацията и специфичните аспекти, свързани със структурата на общинската администрация съгласно Закон за местното самоуправление и местната администрация.

Действащите нормативни актове, вътрешни правила, инструкции в административната структура на общината осигуряват добра основа за ефективно и ефикасно осъществяване на функциите на общинската администрация.

Структурата на общинската администрация и разпределението на функциите между отделните звена са съобразени с наличните човешки ресурси и капацитет за предоставяне на качествени услуги на гражданите с по-голяма ефективност, подобряване на бизнес средата, подобряване условията и качеството на живот на територията на община Севлиево.

В състава на община Севлиево влизат 46 населени места, в това число 14 кметства (Батошево, Горна Росица, Градница, Дамянова, Добромирка, Душево, Кормянско, Крамолин, Крушево, Петко Славейков, Ряховците, Сенник, Стоките, Шумата).

Съгласно Устройствения правилник на общинска администрация на община Севлиево, администрацията е структурирана в обща администрация (включваща 2 дирекции, в които са обособени 4 отдела) и специализирана администрация (включваща 2 дирекции, в които да обособени 6 отдела).

Дейността на кмета на общината, като едноличен орган на изпълнителната власт се подпомага от четирима заместник кметове, на които са делегирани функции в областите:

- Финансови дейности
- Териториално и селищно устройство
- Хуманитарни и социални дейности
- Обществен ред и сигурност

²⁷ утвърден със Заповед №0315 от 31.03.2016 г. на Кмета на община Севлиево, последно изм. и доп. със Заповед №0107/30.01.2020 г., в сила от 01.02.2020 г.

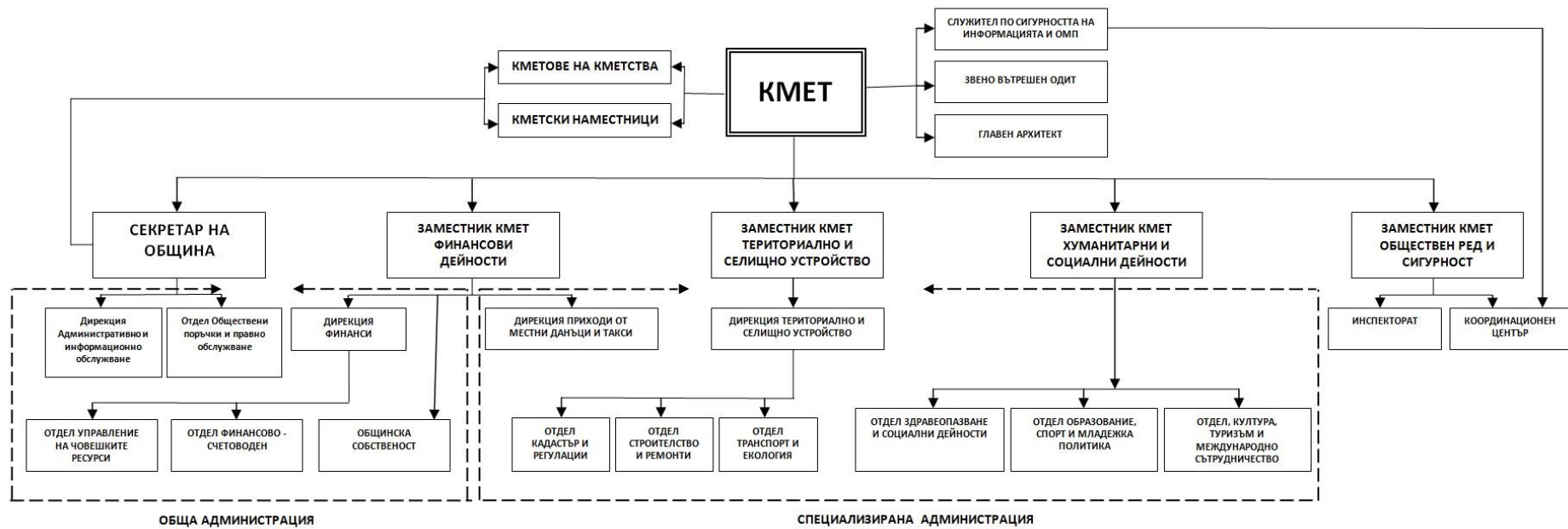
Структурата на общинската администрация е функционална, с описани йерархични връзки и разпределени отговорности.

Общата щатна численост на администрацията е 137 щатни бройки²⁸.

Функции за разработване и управление на проекти в съответствие с общинския план за развитие са възложени на Отдел "Строителство и ремонти" и Отдел "Транспорт и екология" в дирекция „ТСУ“ и самостоятелните отдели - Отдел "Образование, спорт и младежка политика" и Отдел "Култура, туризъм и международно сътрудничество".

Функции за организиране и координиране на разработването и изпълнението на проекти в областта на здравеопазването и социалните дейности са възложени на самостоятелния отдел в специализирана администрация „Здравеопазване и социални дейности“.

²⁸По данни за Основна щатна численост по устройствен правилник в края на 2019 г., ИИСДА

За повишаване на административния капацитет и усъвършенстване на административното обслужване, на персонала в община Севлиево се провеждат ежегодни обучения, включително за разработване и управление на проекти към Института по публична администрация и други организации. Средно годишно в обученията са включени около 10% от служителите²⁹.

Комплексно административно обслужване

Центърът за информация и услуги на гражданите и бизнеса в общинската администрация е изграден през 2003 година. През периода 2007 – 2011 г. дейността му се разширява и подобрява чрез въведената нова офис-техника, новите програмни продукти и увеличаване на количеството услуги, достъпни за гражданите и бизнеса по електронен път.

Община Севлиево има въведена комплексна административна услуга съвместно с Окръжен съд Габрово и „Информационно обслужване“ АД за издаване на документи за: актуално състояние на фирми; удостоверения, че фирмата не е в производство по несъстоятелност или ликвидация.

Община Севлиево публикува 32 набори от данни в Портала за отворените данни - единна централна публична уеб-базирана информационна система, която осигурява публикуването и управлението на информация за повторно използване в отворен, машинночитим формат. Платформата е изградена по начин, който позволява цялостното извличане на публикуваната информация или на части от нея. Всеки има достъп до тази информация и може да я използва според целите, които си е поставил.

Община Севлиево е част от Единния модел за предоставяне на електронни административни услуги, като към момента е интегрирана със системата за еАвтентикация. Тази система осигурява взаимодействие по електронен път между гражданите, бизнеса и публичните органи; сигурност при електронните трансакции; улесняване предоставянето на административни услуги и достъп до трансгранични онлайн услуги.

През 2019 година Община Севлиево е присъединена към системата за сигурно електронно връчване. Системата за електронно връчване позволява изпращане и получаване на електронни документи между публични органи и физически или юридически лица, които са регистрирани и имат персонални профили. Чрез нея се предоставя услугата електронна препоръчана поща по смисъла на Регламент (ЕС) № 910/2014. Системата предоставя възможност за известяване чрез електронна поща или SMS и дългосрочно съхранение на документи и информация за изпратени/получени документи и съобщения. Тя удостоверява дата и час на подаване или на връчване.

Съобщенията, получени чрез системата за сигурно Е – връчване се обработват от оправомощени служители на Община Севлиево и се завеждат в системата за документооборота.

²⁹ Годишни отчети за изпълнение ОПР на община Севлиево 2014-2020

Стратегически и планови документи

Администрацията осигурява актуална стратегически и планова основа на дейността на общината с действащи стратегически и планови документи в сектори важни за местно развитие, вкл. План за енергийна ефективност и програма за неговото изпълнение 2014-2020 г.; Краткосрочна и Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на община Севлиево 2020-2030 г.; Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на община Севлиево 2018-2022 г.

От съществено значение за устойчивото развитие и ефективния процес на планиране са изготвените и одобрени Общ устройствен план на община Севлиево 2017 - 2035 г.

Международно сътрудничество

Община Севлиево развива активно международно сътрудничество и работа с побратимени градове от пет държави.

Състояние на гражданския сектор в община Севлиево

Гражданският сектор в община Севлиево е представен основно от неправителствени организации, които осъществяват дейността си в сферата на културата, на спорта, на социалните дейности и защитата на околната среда.

2.9 Културно историческо наследство и елементи на градското културно наследство

Община Севлиево има богато разнообразие от природни забележителности, културни и исторически паметници, които са предпоставка за развитие на различни форми на туризъм.

Културно – историческите паметници в община Севлиево са 11, като са включени обекти на градското културно наследство - Архитектурно възрожденски комплекс „Дандолови къщи”, Хаджистояновото училище, Табахана, Йени конак , Дом-музей „Д-р Атанас Москов”, Градска художествена галерия ”Асен и Илия Пейкови”, Дом-музей „Дан Колов” в с.Сенник, Дом-музей „Пеньо Пенев” в с.Добромирка.

- **Хаджистояновото училище** – първото светско училище в гр.Севлиево, построено от Хаджи Стоян Николов в 1844 година. Сградата е на два етажа, стопанисва се от Историческия музей и в нея са представени експозициите „Археология”, „Севлиево и Севлиевския край през Възраждането”, експонират се и временни изложби. Намира се в центъра на града и е напълно достъпна за посещения.
- **Архитектурно възрожденски комплекс „Дандолови къщи”** – четири двуетажни сгради с общ двор, строени през 1870 год. – типична градска архитектура от XIX век. Стопанисват се от Историческия музей и в тях е експониран етнографския му отдел. Намират се в близост до центъра на града и са напълно достъпни за посещения.
- **Табахана** – триетажна работилница за обработка на кожи, построена през 1873 год. Стопанисва се от Историческия музей и в нея е представена експозицията „Табашкият занаят в Севлиево”. Намира се в северната част на града, недалеч от центъра и е напълно достъпна за посещения.

- **Дом-музей „Д-р Атанас Москов”** – едноетажна сграда, намираща се в западния край на града, достъпна за посещения. Стопанисва се от Историческия музей. Посещава се от около 200 посетители, без приходи от входна такса.
- **Йени конак** /Бивш Пионерски дом/ - двуетажна сграда, източно от центъра на града, строена през 1870 год., достъпна за посещения. Стопанисва се от Историческия музей като склад за етнографски и стопански инвентар, не се посещава от посетители и няма приходи. Сградата е в много лошо физическо състояние и се нуждае от цялостна реконструкция.
- **Градска художествена галерия ”Асен и Илия Пейкови”** /Бивш съд/ - четириетажна сграда западно от центъра на града, строена през 1878 год., достъпна за посещения. Изцяло реставрирана през 2008 год. и открита за посещения.
- **Дом-музей „Дан Колов” в с.Сенник** – двуетажна сграда, намираща се северно от центъра на селото, където е живял и починал световният шампион по свободна борба Дончо Колов /Дан Колов/. Експонирана е музейна сбирка, посветена на живота и спортната кариера на световноизвестния българин. Посещава се годишно от около 300 посетители, без входна такса. Сградата се нуждае от цялостен ремонт и обновяване на музейната експозиция.
- **Дом-музей „Пеньо Пенев”** в с.Добромирка – двуетажна сграда, намираща се източно от центъра на селото, където е живял поетът. Експонирана е музейна сбирка, посветена на живота и творчеството му. Посещава се годишно от около 300 посетители, без входна такса. Проблем е необходимостта от експонирането на дворното пространство.

На територията на общината са разкрити и значими археологически обекти, като някои от тях са социализирани и с възможности за развитие на познавателен туризъм:

- **Археологически обект „Средновековен град Хоталич”** – на 7 км северозападно от центъра на града, стопанисва се от Историческия музей. В цитаделата са разкрити крепостните стени с пет порти и отбранителни кули, болярското жилище, болярската църква и стопански постройки. От външния град са разкрити четири квартала с около 90 жилищни постройки, три църкви от различни периоди, части от крепостните стени. Общата му датировка е V – XIV век. В периода 2012 – 2014 г. в рамките на проект BG161PO001-3.1.03-0004 „Осигуряване на достъп и социализация на Средновековен град и крепост „Хоталич” са реализирани строителство, реконструкция и рехабилитация на техническа инфраструктура до и в района на туристическата атракция, изпълнение на туристическа маркировка и реставрационно-консервационни и възстановителни работи по отношение на следните обекти на намеса: Североизточна крепостна кула; Източна порта; Западна порта (потерна); Северна порта; Болярска църква, Западни църкви; Източна църква; Реставрация на три средновековни къщи в северозападния край на подградието.
- **Късно антична и средновековна крепост „Пречиста” до с.Градница** – разположена е на хълм в южния край на селото. Разкрита и проучена е част от цитаделата на крепостта: източната крепостна стена с портата и отбранителните кули, болярската църква, жилищни и стопански постройки. Общата датировка е V-XIV век. Достъпна е за посетители и се посещава годишно от около 300 човека, без входна такса. Проблем е реконструкцията на пътя за моторни превозни средства, обособяването на паркинг и цялостната консервация на средновековната архитектура.
- **Късно антична и средновековна крепост „Градът” край с.Крамолин** – разположена е на 4 км южно от селото. Проучени и разкрити са болярският средновековен замък с

крепостната порта, жилищно отбранителната кула, болярската църква и късно антична базилика. Обектът е достъпен за посещения и се посещава годишно от около 200 човека, без входна такса. Проблем е необходимостта от реконструкция на черния път до крепостта и консервацията на средновековната архитектура.

На територията на община Севлиево се намират 27 военни паметника, разположени в населени места в общината³⁰.

2.10 Селищна мрежа и жилищен сектор, връзки със съседни територии

2.10.1 Селищна система и урбанизация

Община Севлиево е категоризирана във втора група, съгласно актуалната категоризация на общините, утвърдена от министъра на регионалното развитие и благоустройството³¹.

В община Севлиево има 45 села и 1 град, очертани в границите на селищните застроителни регулации. Три от селата – Градница, Петко Славейков и Ряховците, са пета категория населени места³², 12 села са от шеста категория, а останалите са седма и осма категории населени места, съответно 12 и 18 села.

Град Севлиево е обособен административен и общински център, който в голямата си част е разположен на левия бряг на р. Росица, върху равнинен терен в центъра на Севлиевската котловина.

Приетата през 2014 г. Национална концепция за пространствено планиране (НКПР) на Република България за периода 2013-2025 г. определя модел на “умерен полицентризъм” за развитие на националната територия. В рамките на този модел са определени 5 йерархични нива на градски центрове, като 1-во ниво е столицата София, а следващите нива отразяват както големината, така и състоянието и потенциала за развитие на населените места. Град Севлиево е определен като град от 4-то ниво, в което се включват „малки градове с микрорегионално значение за територията на групи общини“. Специфично град Севлиево е включен с уточнението, че демонстрира известни възможности при подходящо бъдещо развитие и евентуално стимулиране да премине в 3-то ниво, а при отсъствие на такива стимули - да остане в 4-то ниво.

В края на 2019 г. НКПР е актуализирана, като Севлиево продължава да бъде определян като град от 4-ниво със съхранени шансове, при благоприятно развитие на водещите функции и стимулиращо външно въздействие, за стабилно отстояване на сегашната позиция и евентуално изкачване в йерархията от центрове в по-далечно бъдеще (4+). Като възможности за икономическо развитие са включени индустрията и логистиката.

³⁰ Източник: Областен регистър на военните паметници в област Габрово, <http://gb.government.bg/index.php/2014-11-04-15-36-12>

³¹ Актуална категоризация на общините от 27.09.2016 г. (утвърдена със заповеди на министъра на регионалното развитие и благоустройството, обн. ДВ, бр. 66 от 28.08.2012 г., изм. ДВ, бр.73 от 02.09.2014 г., изм. ДВ, бр. 75 от 27.09.2016 г.)

³² Актуална категоризация на населените места от 27.11.2018 г. (утвърдена със заповеди на министъра на регионалното развитие и благоустройството, обн. ДВ, бр. 66 от 28.08.2012 г., изм. ДВ, бр.73 от 02.09.2014 г., изм. ДВ, бр. 75 от 27.09.2016 г., изм. ДВ, бр.98/2018 г.)

Концепцията определя гр. Севлиево като Севлиево балансър на областния център Габрово.

Прилагайки критерия на ПРСР (община без населено място с над 30 хил. жители), 232 общини в България, вкл. община Севлиево, са определени като „селски“. Съгласно представеното в АНКПР в процес на консултации са варианти за промяна на дефиницията за селски райони, с горна граница на населението в населените места в такива райони, която не надвишава 20 000 или 15 000 жители. Подобен подход ще предостави възможност територията на община Севлиево да бъде разглеждана като възможност за развитие на градска община, част от агломерационния ареал на Габрово, съответно да получи финансиране от ПРР 2021-2027 г. с цели и приоритети на програмата, съответстващи на тези на развитието на общината като индустриален център от национално ниво.

Един от **основните рискове**, дефинирани в АНКПР, е **демографския**. По данни на НСИ на територията на община Севлиево има концентрация на земища на населени места без население и с население – без население са 7 населени места, а с население до 100 души са 20 населени места. Към тези територии и зони – **земища на населени места с до 100 жители**, актуализираната НКПР **предлага специална политика и мерки със социална насоченост**.

В зависимост от локализацията и пространственото им групиране, **земищата в икономически риск** формират следните видове ареали:

- Земища с **много ниски гъстоти на обитаване и много нисък агрономичен потенциал** - в западните и югоизточните гранични територии. За тези територии е препоръчително провеждане на политика за приобщаването им към „зелената система“ и евентуално, към националната екологична мрежа;
- Земища с **много ниски гъстоти на обитаване и с нисък до среден агрономичен потенциал и специфична политическа значимост** - в южните гранични територии – предимно в Източните Родопи. За тези територии е препоръчително провеждане на политика за подкрепа на субсидирани производства и дейности, осигуряващи поминъка;
- Земища с **много ниски гъстоти на обитаване и с висок агрономичен потенциал** – в североизточните гранични територии на Добруджа. За тези територии е подходящо прилагане на политика за стимулиране на аграрно производство (предимно на зърнени слети култури);
- Земища с **много ниски гъстоти на обитаване и с разположение във вътрешни планински периферии** на националната територия. За тези територии е подходящо прилагане на политика за стимулиране развитието на алтернативни форми на туризъм.

Територията на **община Севлиево** попада във вътрешна планинска периферия³³ и съответно като подходящо е посочено **прилагане на политика за развитие на алтернативни форми на туризъм**. В същото време част от обезлюдените земища са със

³³ НКПР възприема Стара планина като вътрешна естествена граница, която формира посочените „вътрешни планински периферии“

запазен агрономичен потенциал и е подходящо прилагане на политика за стимулиране на аграрно производство.

Прилагането на този подход за подкрепа на обезлюдените землища обаче изисква **съществени инвестиции за запазване, поддръжка и евентуално развитие на инфраструктурата за достъп до тези населени места, както и друга техническа инфраструктура и публични услуги.** Подобни мерки са предвидени според АНКПР по отношение на землища на населени места с до 100 жители – специална политика и мерки със социална насоченост.

АНКПР определя **неформални райони** със специфични характеристики, проблеми и потенциали, нуждаещи се от подкрепа. Документът посочва, че определянето на **функционални зони**, в които да бъде съсредоточена подкрепа, е същността на концепцията за пространствено развитие, която трябва да даде решение за съхраняване на живота в крайните периферии, а от друга, да предложи подходи/мерки за стимулиране на полицентричното развитие на мрежата от градове, за подобряване на ефективността на връзките между централните и периферните райони, между градовете и прилежащите им селски райони. Определени са два типа функционални зони – „силно стагниращи“ и за „стимулирано развитие“. Към първите ще се приложат мерки с предимно социална насоченост, а към вторите – с предимно икономическа. Общото за тях е инструментът по бъдещата Оперативна програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г.

Община Севлиево остава извън обхвата на социалните функционални зони. Съгласно предвижданията на АНКПР, в следващия планов период (2021-2027 г.), интегрирането на териториалните **инвестиции за стимулиран растеж** следва да се насочи към няколко зони, вкл. **Главна Централна урбанистична ос – „Русе – В. Търново – Габрово – (тунел под Шипка) – (Казанлък) Стара Загора – (Димитровград) Хасково – Кърджали“.** Предвижданията на приложения картон материал определя обхвата на тази ос като обхващаща териториите на община Габрово и част от община Севлиево. Това осигурява значително предимство по отношение на улеснения достъп от и до тях в сравнение с отдалечените от оста населени места.

Концепцията разглежда подобрената транспортна достъпност и осигуряването на публични услуги в малките градове-центрове като съществен, но не единствен, инструмент за подкрепа на развитието на вътрешния потенциал на селските райони, свързан с осигуряване на заетост в туризъм, селско и горско стопанство, преработвателна индустрия. Като такъв инструмент се разглежда и осигуряване на достъп до ИКТ.

Социално-икономически анализ на регионите в Р. България, изготвен през 2019 г. определя територията на община Севлиево като средно урбанизирана. Нейната територия, заедно с тези на общините Трявна, Дряново и Габрово, формират агломерационния ареал на гр. Габрово, ядро на агломерацията.

Важна роля в управлението на територията и развитието на селищната система има приетия през 2017 г. Общ устройствен план на Община Севлиево, който е инструмент за реализиране на бъдещи инвестиционни инициативи, които ще допринасят за развитие на местната икономика и подобряване на качеството на живот на гражданите на общината.

2.10.2 Състояние на малките населени места

По данни на НСИ през **2019 г. в 20 от селата няма нито един жител**, като през **2012 г. такива са били 3**. В 3 от селата през 2019 г. населението е под 10 души.

От всичките 45 села, 9 са с население над 500 души и със социални функции – с. Ряховците, с. П. Славейков, с. Градница, с. Сенник, с. Добромирка, с. Горна Росица, с. Кормянско, с. Душево, с. Батошево. Всички села с население над 500 души са разположени сравнително близо до общинския център и неговата индустриална зона. От тази група населени места е отпаднало с. Крушево, което през 2013 г. е било с население от 513 души. Селата с население до 100 души са разположени основно във високата планинска част на общинската територия. Селата без население са концентрирани в югозападната част на територията.

В 44 от населените места населението намалява в периода 2011-2019 г. Най-голям принос към общото намаление на населението на общината имат гр. Севлиево – с 2 306 души. В селата, най-високите като абсолютни стойности на намаление на население са регистрирани в с. Сенник – с 163 души, с. Петко Славейков – 141 души, с. Ряховците – 95 души и с. Добромирка – с 94 човека.

Въпреки минималните стойности, **трябва да се отчете и тенденцията, обратна на пълното обезлюдяване в част от селата на общината. В 6 села, макар и с минимални стойности, е регистрирано нарастване на жителите.** В с. Дебелцово са се заселили 2 човека (общо 2), в с. Кръвеник жителите са се увеличили с 13 човека (общо 138 жители), в с. Млечево жителите са се увеличили с 38 човека (общо 108 жители). Нарастване е регистрирано и в селата Шумата – с 42 човека и Душево – 76 човека, което представлява малко на 10% нарастване.

Кадастърът е важна предпоставка за привличането на инвестиции, оптимизирането на събираемостта на данъци върху недвижимите имоти, изпълнението на инфраструктурни проекти и намаляването на имотните измами и спорове. Ниското кадастрално покритие на територията на една община представлява пречка пред инвестициите, особено когато те предвиждат строителство на нови обекти. Към 2017 г. 50,3% от територията на община Севлиево е покрита от цифров кадастър³⁴.

³⁴ <https://ime.bg/bg/articles/shest-karti-za-malkite-obshtini-v-bylgariya/#ixzz6hSF010hL>

за изготвени кадастрални карти по искане на инвеститор за периода 2014– 2020 г.³⁵ Инвестиционният интерес е съсредоточен в няколко населени места – с. Стоките, с. Кръвеник, с. Столът, с. Шумата, с. Батошево и с. Млечево.

Доколкото частните инвестиции в имоти в селата са свързани и с възможности за развитие на селски туризъм, регистрираният интерес следва да бъде отчетен при планирането и предоставянето на основните публични услуги в общината – осигуряване на транспортна достъпност, сметосъбиране, водоснабдяване и канализация.

2.10.3 Състояние на жилищния сектор

Съществуващият жилищен фонд задоволява настоящите нужди на населението, на фона на негативните демографски тенденции за общината с намаляващо и застаряващо население. Съществен проблем е високият дял на необитаемите жилища – около 50% от жилищният фонд в общината е необитаем. Част от него се обитава временно от собствениците или техни близки през летните месеци - юли, август и септември (използване като вилни имоти). Друг проблем е, че голяма част от сградите са строени преди 50-70 години.

Проучванията показват, че значителен процент от жилищния фонд се състои от сгради с ниска енергоефективност, остарели, амортизирани, без изолации, с дървена дограма. Предприеманите ремонти са частични и не включват прилагане на мерки за енергийна ефективност, което води до цялостен неблагоприятен енергиен баланс в домакинствата.

Като цяло общината е обезпечена със сгради за административни нужди, училища, детски градини, здравни заведения, читалища, музеи, галерии и други институции.

Общинския жилищен фонд се състои от 29 жилища за отдаване под наем, от които 22 в гр. Севлиево, 4 жилища в с. Градница и 3 жилища в с. Стоките.³⁶ Ограниченият жилищен ресурс налага прецизиране на условията и реда за настаняване в общински жилища и разработване на една цялостна жилищна политика.

Наличният жилищен фонд, собственост на община Севлиево, е основно в многоетажни жилищни блокове. Общината не разполага с многоетажни жилищни сгради, изцяло нейна собственост. Всички апартаменти са разположени в сгради, съсобствени между Общината и физически лица, което създава трудности при тяхното управление и поддръжка. Състоянието на жилищата е изцяло в резултат на поддръжката им от наемателите. Ремонт по жилищата не е правен и относно техническото им състояние има много забележки. Почти всички къщи, в които са настанени наематели, са строени в началото на миналия век. Част от тях не са елемент на застроителния план и нямат траен градоустройствен статут. Наложително е да се предприемат действия по тяхното събаряне, но поради липса на други жилища, действията на Общината в тази насока са изключително предпазливи.

Наличните общински жилища са физически и морално износени. По-голямата част от тях се нуждаят от основен ремонт. Към настоящия момент средствата, които се получават от наеми са недостатъчни за поддръжката на жилищния фонд.

³⁵ По данни на Агенцията по геодезия, картография и кадастър, <http://www.cadastre.bg>, към 30.08.2020 г.

³⁶ Стратегия за управление на общинската собственост на община Севлиево за периода 2019-2023 г.

2.11 Мнение на гражданите за ключовите фактори за развитие и проблеми, които трябва да бъдат преодоляване

Проведеното анкетно проучване сред граждани на общината идентифицира основните проблеми, за чието решаване следва да бъдат планирани мерки през периода 2021-2027 г. Най-съществен проблем се явява качеството на инфраструктурата в общината. Очевидно породено от проблемите през последните години като най-често е посочвано качеството на ВиК инфраструктурата (над 76% от отговорилите). На второ място е качеството на транспортната инфраструктура (62%). Едва трети по честота на посочване е проблема с изселването на младите от общината (42,6%).

Гражданите посочват още необходимостта от подобряване качеството на предлагания туристически продукт, достъпа до здравни услуги, осигуряването на работни места и необходимостта от по-добър достъп до социални услуги (подредени в низходящ ред).

Като ключови фактори за развитие гражданите посочват на първо място включването на гражданите и неправителствения сектор в процесите на планиране и управление (60% от всички отговори), следван от повишаване на образованието и квалификацията на човешките ресурси, подобряване на техническата инфраструктура и привличане на инвеститори.

Като приоритетни за периода 2021-2027 са посочени проекти, свързани с подобряване и развитие на ВиК инфраструктурата (водоснабдяване), подобряване на здравеопазването и социалните услуги, подкрепа за въвеждането на нови технологии и разширяването на пазарите за МСП, подобряване на достъпа до електронни услуги и електронно управление.

2.12 Връзка на общината със съседни територии

Територията на община Севлиево е свързана със съседните общини чрез основните пътни артерии в посока Севлиево – Габрово, Севлиево – Велико Търново, Севлиево - Ловеч и Севлиево – Априлци. Основните посоки на влияние мога да бъдат разглеждани с:

- община Габрово във връзка с развитие на икономически зони и оползотворяване потенциала на агломерационния ареал, както и изградените туристически маршрути;
- община Велико Търново и община Павликени - рехабилитация и развитие на транспортна инфраструктура и връзка към АМ „Хемус“;
- община Летница и община Сухиндол - развитие на туристически маршрути за оползотворяване на КИИ и природни ресурси;
- община Априлци – развитие на екопътеки, пешеходен туризъм, пакетно представяне на селски туризъм, рехабилитация на пътна инфраструктура;
- община Троян - развитие на екопътеки, пешеходен туризъм, пакетно представяне на селски туризъм, рехабилитация на пътна инфраструктура.

2.13 Влияние на инфраструктурни проекти с регионално и национално значение

На територията на община Севлиево не е предвидена реализация на големи инфраструктурни проекти с регионално и национално значение. В най-голяма степен влияние върху развитието ще окажат планираното изграждане на Автомагистрала „Хемус“ с трасе северно от Велико Търново и изграждането на тунела Шипка и осигуряване

на бърза връзка с Южна България. За възможностите за развитие на бизнеса в региона ще допринесат и планираното изграждане на Интермодалния терминал в Горна Оряховица, както и потенциалното изграждане на нова индустриална зона Севлиево – Габрово.

Като основна силна страна на общината до момента се разглежда благоприятното географско и транспортно положение и преминаващи през общината основни национални пътни артерии.

Осъществяването на плановете за развитие на пътната инфраструктура на национално ниво за периода 2021-2027 ще окажат влияние върху тази силна за община Севлиево в две посоки.

На първо място, реализацията на проекта за тунел под Шипка ще осигури възможност за пряка транспортна връзка на бизнеса и гражданите на общината с Южна България и с големите икономически центрове Стара Загора и Пловдив, Бургас, както и по-малки такива – Казанлък, Карлово, Сливен. Очакваните ефекти върху социално-икономическото развитие на община Севлиево са положителни.

Реализацията на друг национален транспортен проект обаче – автомагистрала Хемус, ще отдалечи чувствително от територията на общината основния транспортен поток в направление София-Варна. Утвърденото проектно трасе на бъдещата магистрала минава в близост до градовете Летница и Павликени, а конкретните лотове от автомагистралата са в проектна фаза – изготвяне на ОВОС. Първоначалният преглед на разстоянията и състоянието на пътните връзки предполага достигането до новата автомагистрала през гр. Павликени като по-бързо.

Вероятността двата национални обекта – тунела под Шипка и автомагистрала Хемус в частта ѝ от София до Велико Търново да бъдат пуснати в експлоатация до края на 2027 г. е ограничена. Допускането, че община Севлиево – население и бизнес, ще продължи да се възползва от преминаването през нейната територия на основната пътна артерия в посока запад-изток, до края на 2027 г. е с висока степен на вероятност. Въпреки това, в рамките на програмния период следва да бъдат направени проучване и анализ на влиянието, което реализацията на тези два проекта ще окаже върху местната икономика. Следва да бъдат предвидени и действия за подобряване на пътните връзки между гр. Севлиево и гр. Павликени и гр. Летница, като алтернативен достъп до бъдещата автомагистрала Хемус.

2.14 SWOT-анализ

Изготвеният SWOT анализ отразява резултатите от проведените проучвания в рамките на изготвянето на плана, както и резултатите от анализа на актуализираните данни за икономическото развитие на общината.

Силни страни	Слаби страни
Благоприятното транспортно – географско положение и наличието на основни пътни артерии, осигуряващи	Негативни демографски тенденции; Много на брой обезлюдени или с малко население населени места;

<p>връзка с големи икономически центрове от национално ниво;</p> <p>Наличие на екологично чисти територии, благоприятен климат, богато биоразнообразие;</p> <p>Наличие на структуроопределящи производства, сертифицирани по международните стандарти и потенциал за привличане на нови инвестиции;</p> <p>Възможности за развитие на високотехнологични производства и иновации;</p> <p>Висока предприемаческа активност;</p> <p>Диверсифицирана местна икономика с развит промишлен сектор с повече от едно производствено предприятие и потенциал за развитие на селското стопанство;</p> <p>Изградена инфраструктура за газификация на производството и бита и висок дял газифицирани домакинства;</p> <p>Устойчива заетост, вкл. в период на криза и ниски нива на безработица;</p> <p>Добра образователна структура на населението;</p> <p>Добре развита образователна, социална и културна инфраструктура;</p> <p>Разработен Общ устройствен план на общината с хоризонт до 2035 г.;</p> <p>Наличие на селищна мрежа с потенциал за развитие на вторични опорни центрове;</p> <p>Функциониращ комплекс на здравната инфраструктура, вкл. общинска болница;</p> <p>Наличие на разнообразни и благоприятни ресурси за развитието на туризма;</p>	<p>Ограничен достъп до услуги и възможности за трудова реализация на населението в малките населени места;</p> <p>ВиК, пътна инфраструктура, нуждаеща се от рехабилитация и развитие;</p> <p>Недостатъчна изграденост на информационно – комуникационните мрежи на територията на общината;</p> <p>Необезпеченост на населените места с актуални устройствени планове;</p> <p>Амортизиран сграден фонд (жилищен, промишлен, публичен), с ниска енергийна ефективност;</p> <p>Недоизградена канализационна мрежа в населените места;</p> <p>Ограничени финансови ресурси.</p>
---	--

<p>Съхранена, привлекателна и разнообразна природна среда, богато културно-историческо наследство;</p> <p>Наличен леглови ресурс и хотели и къщи за гости;</p> <p>Наличие на възможност за разработване и промотиране на качествен и разнообразен туристически продукт и използване на създадения имидж на туристическа дестинация.</p>	
Възможности	Заплахи
<p>Осигуряване на необходимия финансов ресурс от национални и международни програми за реализация на проекти на територията на общината;</p> <p>Използване на наличния финансов ресурс, вкл. през предстоящия планов период за продължаващо подобряване на енергийната ефективност на публичния, производствения и частния сграден фонд;</p> <p>Насърчаване на предприемачеството и привличане на инвестиции;</p> <p>Подобряване на транспортната достъпност;</p> <p>Използване на близостта на два университетски центъра – ТУ Габрово и Великотърновски университет "Св. св. Кирил и Методий";</p> <p>Разработване на качествен и атрактивен туристически продукт и туристически услуги и ефективно им предлагане за увеличаване притока на туристи в общината и оползотворяване на наличната леглова база;</p> <p>Координация и осъществяване на съвместни проекти със съседни общини за преодоляване на общи проблеми;</p>	<p>Продължаващо влошаване на демографските характеристики и неблагоприятни миграционни процеси;</p> <p>Неблагоприятна икономическа ситуация, отразяваща се на размера на инвестиции на бизнеса и разкриването на качествени работни места;</p> <p>Засилен външен конкурентен натиск върху местната икономика;</p> <p>Силно негативно въздействие на кризата с Covid-19 и силно ограничение на потреблението и свиване на производството на предприятията в краткосрочен план;</p> <p>Финансова невъзможност на общинските бюджети да осигуряват необходимото съфинансиране в процеса на усвояване на структурните и европейски фондове.</p>

Международно сътрудничество с организации и органи на управление.	
---	--

2.15 Взаимовръзки на анализа с резултатите от проведения хоризонтален социално-икономически анализ на районите на национално ниво, изготвен от „Национален център за териториално развитие“ ЕАД

Социално-икономическият анализ на районите в България е изготвен от Национален център за териториално развитие ЕАД след възлагане от страна на Министерство на регионалното развитие и благоустройството. Анализът е представен в три части, в които последователно се разглеждат настъпилите промени за периода 2014-2020 г. в икономическото, социалното, демографското, инфраструктурното развитие и състоянието на околната среда, очертават се основните тенденции до момента на изготвянето му и се дават прогнози за развитие до 2027 г. Основната цел на разработката е да се изготви „детайлен социално-икономически и демографски анализ за нуждите на Оперативна програма за регионално развитие и други програми, финансирани със средства от ЕСИФ, Националната стратегия за регионално развитие на Република България, регионалните планове за развитие на районите от ниво 2, Националната концепция за пространствено развитие и регионалните схеми за пространствено развитие на район от ниво 2 за периода след 2020 г.“ Така формулираната основна цел е насочена към подобряване на интеграцията между секторните политики в полза на регионалното развитие и икономическия растеж и обвързването им с националното пространство. Отправна точка в Социално-икономическия анализ са очертаните приоритети на Кохезионната политика на ЕС за следващия програмен период, които съхраняват и доразвиват полицентричния модел и териториалния подход, на основата на местния потенциал, териториалната, тематичната/секторната и финансовата интеграция и координация, партньорството в управлението и обмена на информация, знания, услуги и добри практики за постигане на общите цели.

Анализът на социално икономическото развитие на община Севлиево е в пълно съответствие с резултатите от проведения хоризонтален социалноикономически анализ на Северен централен район, изготвен от „Национален център за териториално развитие“ ЕАД. ПИРО като част от системата от стратегически документи интегрира регионалното и пространственото развитие и служи за определяне на актуалните проблеми, нуждите и потенциалите за развитие на районите, общините и населените места, които се отчитат при разработването на инвестиционни програми и финансови инструменти, включително съфинансирани от фондовете на Европейския съюз. В унисон с тях е и планирането и изпълнението на интегрирани подходи за териториално и градско развитие и на местни инициативи, допринасящи за постигане на националните цели и приоритетите за регионално и местно развитие.

3 Част II: Цели и приоритети за развитие за периода 2021-2027 г.

3.1 Визия за развитие за периода 2021-2027 г.

Дефинирането на съответстваща на нуждите и желанията на местната общност Визия за развитие на община Севлиево е основа за определянето на адекватна стратегическа и планова рамка на Плана за интегрирано развитие.

Визията за развитие на община Севлиево кореспондира със заложените параметри в стратегическите документи от по-високо йерархично равнище в национален и регионален аспект.

Формулираната в Регионалната схема за пространствено развитие на Северен централен район от ниво 2 за периода 2021-2027 г. визия гласи: *СЕВЕРЕН ЦЕНТРАЛЕН РЕГИОН — бързо и устойчиво развиващ се европейски регион, интегрална част от Дунавското пространство, където младите хора виждат своето бъдеще и личностна реализация.*

Отчитайки така възприетата визия за развитие на СЦР и дефинираните сравнителни предимства и основни проблеми на община Севлиево в социално-икономическия анализ, при определянето на визията е отчетена необходимостта от акцентиране върху възможностите за диверсифициране и продължаващо развитие на икономиката и затвърждаване позицията на общината като национален икономически център, осигуряване на повече и по-качествени работни места, които да задържат младите хора, реконструкция и развитие на техническата и социалната инфраструктура за осигуряване на качествена жизнена среда, задържаща хората в общината, развитие на иновациите и прилагане на нови технологии, щадящи околната среда, както в производствения сектор и сектора на услугите, така и в областта на туризма.

Въз основа на направените анализи и проучвания е формулирана следната визия за развитие на община Севлиево в периода 2021- 2027 г.:

Община Севлиево – икономически център и технологичен лидер с устойчив растеж, подобро качество на живот и съхранена природа, култура и история.

Формулираната визия се основава на основните акценти от направения социално-икономически анализ, проведените проучвания и предвижданията на документите за регионално планиране от по-висок порядък, а именно:

- необходимостта от подобряването на техническата и социална инфраструктура;
- желанието на хората за работни места, осигуряващи добро заплащане и възможности за реализация на образованите млади хора;
- значението на доброто управление за осъществяването на развитието на общината;
- акцентирането върху интегрираните инвестиции и проекти и партньорство със съседните общини и всички заинтересовани страни.

3.2 Приоритети и цели на Плана за интегрирано развитие на община Севлиево 2021-2027 г.

В изследванията към Социално-икономическия анализ на региони в България от 2019 г. за първи път е включен и впоследствие потвърден в Актуализацията на Националната концепция за пространствено развитие и град Габрово с неговия ареал. Ареалът с ядро град Габрово обхваща територията на четири общини – Габрово, Севлиево, Дряново и Трявна. Севлиево се определя като балансиращ областния център за територията на област Габрово.

Основните предизвикателства през следващия период пред развитието на община Севлиево са свързани със запазването и развитието на характера на местната икономика, определящ общината като един от 20-те национални икономически центъра; очакваното развитие на националните транспортни коридори; продължаващите негативни тенденции в демографското развитие на национално, регионално и местно ниво и недостига на квалифицирани кадри. Не на последно място следва да се отчита задълбочаващата се криза, свързана с пандемията Ковид-19 и икономическите последици от нея.

Пространен целеви и проблемен анализ на елементите и потенциала за развитие на градската среда в гр. Севлиево е изготвен при разработването на Интегрирания план за градско възстановяване и развитие 2014-2020. Планът анализира натрупани в продължителен период от време ограничения и проблеми на градската среда и представя визия и стратегия за развитие на града, чиито насоки надхвърлят времевата рамка до 2020 г. Планът обхваща множество елементи на средата и създава амбициозна програма за градско развитие на общинския център. Този амбициозен обхват е подкрепен в сравнително ограничена степен от финансовите инструменти, действащи през периода 2014-2020 г. По своя характер голяма част от включените в програмата за изпълнение на ИПГВР 2014-2020 г. групи проекти и направления за интервенции остават актуални и през предстоящия период, а планът може да бъде използван като надежден източник на анализи и идентифициран потенциал за развитие.

3.2.1 Приоритет 1: Подкрепа за устойчив икономически растеж, развитие на иновации и технологично развитие

3.2.1.1 Специфична цел 1.1. Привличане на инвестиции и насърчаване на предприемачеството

Основните мерки, чрез които ще бъде постигната специфичната цел включват изграждане и развитие на елементи от предприемаческата екосистема (бизнес инкубатори, споделени пространства, бизнес зони, технологични паркове и други) и подкрепа за различните подгрупи предприемачество и съществуващи инициативи.

Мярка „Изграждане на индустриална зона Севлиево – Габрово“

Основен проект за осъществяване на тази специфична цел е изграждането на **нова индустриална зона между Севлиево и Габрово.**

Мярка „Насърчаване на предприемачеството чрез създаване на работни пространства и инструменти за консултиране и обучение и развитие на мрежови старт-ъпи с участието на работещи производствени предприятия“

Дейности, насочени към изграждане и развитие на център за предприемачество, co-working пространство, виртуално консултиране, лятна програма за младежи в обучение на предприемачество, вкл. представяне на бизнеса, работещ в общината и региона, нуждите му и възможности за развитие на нови и малки бизнес и пазарни ниши.

Потенциалните източници на финансиране включват основно ПИК 2021-2027 г., както и ПРР 2021-2027 г., ПРЧР 2021-2027 г., ПОС 2021-2027 г. републиканския бюджет и национални фондове.

Принос към териториалния подход: Като приложими чрез (ИТИ) са идентифицирани проекти, насочени към изграждане на нова индустриална зона Севлиево-Габрово, както и потенциални проекти за насърчаване на предприемачеството

3.2.1.2 Специфична цел 1.2. Изграждане на иновационна среда и мрежи за ново развитие

Мярка „Стимулиране на иновациите и цифровата трансформация в МСП “

Мярка „Подкрепа на дейности за въвеждане на нови технологии, в т.ч. за намаляване на ресурсната и енергийна ефективност на производството и насърчаване на прехода към кръгова икономика“

Потенциалните източници на финансиране включват ПИК 2021-2027 г., републиканския бюджет и национални фондове, вкл. План за възстановяване

3.2.1.3 Специфична цел 1.3. Подкрепа за устойчиви качествени работни места и подобряване достъпа до заетост

Мярка „Насърчаване на заетостта, стажове, обучения и активиране на безработни и неактивни младежи“

Обект на специално внимание и предприемане на мерки за включването им в обучение или пазара на труда са младежите, незаети в образование или заетост, чиито дял в населението на възраст 15–29 години за 2019 г. е над 29 % в община Севлиево. Активизирането на трудовата ангажираност на тези групи е от важно значение за преодоляване на недостига на работна сила в региона.

Мярка „Подкрепа на обучението за заети лица и преквалификация съобразно регионалните и местните потребности от квалификация на работната сила“

Насърчаване на гъвкавите възможности за повишаване на квалификацията и за преквалификация за всички, като се вземат предвид цифровите умения, по-доброто предвиждане на промените и изискванията за нови умения, улесняването на преходите в професионалното развитие и насърчаването на професионалната мобилност

Мярка „Обучение за придобиване на ключови умения и квалификация от безработни лица и повишаване на тяхната пригодност за заетост“

Мярка „Насърчаване на участие на жените на пазара на труда, по-добър баланс между професионалния и личния живот, включително достъп до грижи за деца“

Дейностите, насочени към прилагане на практики за професионална и географска мобилност на родителите, вкл. работа от дома, работа на гъвкаво работно време, съчетани с достъп до грижи за деца, в значителна степен ще подкрепят участието на пазара на труда на родители, вкл. на родители, отглеждащи сами децата си и ще подкрепят баланса между професионалния и личния живот.

Мярка „Адаптиране на работната среда за справяне с рисковете за здравето, адаптиране на работодателите и работниците с промените на възрастта“

Дейности, насочени към осигуряване на здравословна и добре приспособена работна среда, Насърчаване участието на по-възрастното население в пазара на труда, подкрепа за активен живот на възрастните хора и остаряване в добро здраве

Потенциалните източници на финансиране включват ПРЧР 2021-2027 г., републиканския бюджет и национални фондове.

Принос към териториалния подход: Като приложими чрез (ИТИ) са идентифицирани проекти, насочени към интеграцията на политиките за развитие на уменията с политиките за регионално икономическо развитие чрез местни партньорства между бизнеса и съответните фактори в сферата на икономическото развитие, образованието и заетостта.

3.2.1.4 Специфична цел 1.4. Устойчиво развитие на туризма

Туризма в община Севлиево е важен допълващ сектор в местната икономика. Основните направления на неговото развитие се основават на бизнес туризма – реализация на бизнес пътувания, свързани с работещите на територията предприятия и осъществявани основно в общинския център, и селски/еко туризъм – развиващ се преимуществено в планинската част на общината с настаняване в семейни хотели, къщи за гости, туристически хижи. Принос в развитието на сектора имат и паметниците на културата и историческите забележителности, в това число средновековен град-крепост Хоталич.

Ефективното оползотворяване на наличния потенциал за развитие на различни видове туризъм – културно – исторически, селски, еко туризъм, ще допринесе за създаване на работни места и развитие на местните вериги за доставки. Географското разположение на зоните с туристически потенциал, както и културно-историческите забележителности създават възможност за ползотворно влияние на развитието на туризма върху обезлюдяването на териториите.

Предвидените програми и мерки са съобразени с изготвения анализ и установените приоритети както в настоящата разработка, така и в приетия ОУП на общината и анализите на ИПГВР за периода 2014-2020 г., както и с предвижданията на Актуализираната версия на Националната стратегия за устойчиво развитие на туризма 2014-2030 г³⁷. за развитието на туристически район Стара планина, в чийто обхват попада

³⁷ към момента на изготвяне на този документ не са налични приети или проекти на областна стратегия за развитие на туризма (област Габрово), както и стратегиите за развитие на отделните видове туризъм, с които следва да бъде съобразена настоящата програма съобразно изискванията на Закона за туризъм

община Севлиево, като дестинация със собствена марка за планински, екологичен, винен и творчески туризъм.

3.2.1.4.1 Програма/мярка „Експониране на културното и културно-историческото наследство“

- Дейност „Ревитализация на археологически парк „Антична и средновековна крепост „Хоталич“
- Дейност „Дигитализация на експозициите и създаване на виртуални представяния и услуги с възможност за онлайн представяне и посещения“

3.2.1.4.2 Програма/мярка "Надграждане и доразвиване на ежегодни културни събития"

- Дейност „Надграждане и доразвиване на ежегодни културни събития“

Подкрепа за развитие на събития в ежегодния културен календар на общината "Семе Българско", "Празници на тиквата", "Рок фестивал" и др.

3.2.1.4.3 Програма/мярка „Туристически маршрути за създаване на оптимална симбиоза между мрежите на НАТУРА 2000 и тези на културно-историческото наследство“

- Дейност „Създаване на туристически маршрути към района на Деветашкото плато и към язовир Ал. Стамболийски“
- Дейност „Поетапно изграждане на велосипедни маршрути в общината, вкл. регионални връзки с други познавателни маршрути като обектите от „Деветашко плато“
- Дейност „Изграждане и развитие на екопътеки и пешеходен туризъм планинската част на общината“

3.2.1.4.4 Програма/мярка „Развитие на рекреационен планински туризъм“

- Дейност „Изграждане и развитие на екопътеки и пешеходен туризъм планинската част на общината, поддържане, рехабилитация и маркировка на туристическите маршрути и обекти“
- Дейност „Развитие на познавателен и приключенски екотуризъм и изграждане на екотуристическа инфраструктура, свързана с експониране и популяризиране на биологичното разнообразие и съвместно с управлението на защитените територии и природните паркове “
- Дейност „Развитие и информационно обезпечаване на функциониращия ИТЦ Севлиево“

Потенциалните източници на финансиране включват ПРР 2021-2027 г., ПОС 2021-2027 г., републиканския бюджет и национални фондове.

Принос към териториалния подход: Като приложими чрез (ИТИ) са идентифицирани проекти, насочени към свързване в обща мрежа от туристико-познавателни маршрути с обзаведени еко-пътеки и вело-трасета до основните обекти на зоните на НАТУРА 2000 и защитените територии в партньорство с общините Габрово, Априлци, Павел баня и Сухиндол:

- Летница и Сухиндол в посока Деветашко плато (културни и природни маршрути, риболов, велотуризъм);
- Априлци, Габрово ,Павел баня (планински и приключенски еко туризъм);
- Велико Търново, Габрово (културно-историческо наследство)

Приложими дейности в областта на професионалното образование и социалните предприятия (обучение на планински водачи, екскурзоводи, аниматори) и в областта на транспортната и информационната инфраструктура (рехабилитация на пътища, изграждане на информационна инфраструктура и дигитализация и виртуални услуги).

3.2.2 Приоритет 2: Развитие на човешкия потенциал и добро управление

3.2.2.1 Специфична цел 2.1. Подобряване на достъпа до качествено образование

3.2.2.1.1 Програма/мярка „Подобряване на материално – техническата база за обучение и създаване на условия за разширяване използването на ИКТ инфраструктура в учебния процес“

- Дейност „Изграждане на образователна STEM³⁸ среда – оборудване на STEM кабинети в училищата“
- Дейност „Дигитална трансформация на училищното образование“
- Дейност "Разширяване базата за обучение в детска и предучилищна възраст" - Изграждане на нова ДГ в ж.к. "Митко Палаузов"

Включва дейности за осигуряване на ИКТ инфраструктура и оборудване, както и обучение на учителите в областта на цифровото образование и цифровите компетентности на учителите и насърчаване на използването на цифрови педагогически методи.

3.2.2.1.2 Програма/мярка „Осигуряване на условия за равен достъп до качествено образование“

- Дейност „Обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст“
- Дейност „Прилагане на десегрегационни подходи в образованието“

3.2.2.1.3 Програма/мярка „Развитие на качествено професионално образование“

- Дейност „Развитие на модулни учебни планове и програми за професии, отчитащи реалните нужди на пазара на труда, вкл. дуално образование“

Потенциалните източници на финансиране включват ПРЧР 2021-2027 г., републиканския бюджет и национални фондове.

Принос към териториалния подход: Мерките и проектите в обхвата на Специфична цел 2.1. са идентифицирани като обичаен елемент на мерки за икономическо развитие и в подкрепа на бизнеса, приложими чрез (ИТИ). Предвижданията са част от мерките и проектите в обхвата на специфичната цел да бъдат част от проект за изграждане на нова индустриална зона Севлиево – Габрово, а други да бъдат включени в съвместни проекти с бизнес партньори и съседни общини, осъществявани чрез ИТИ.

3.2.2.2 Специфична цел 2.2. Развитие на здравна и социална инфраструктура

3.2.2.2.1 Програма/мярка „Здравна инфраструктура“

Програмата е насочена към подобряване и модернизиране основните елементи на здравната инфраструктура в общината и използване на технологичните възможности за

³⁸ STEM - области, свързани с природни науки, технологии, инженерни науки и математика

осигуряване на равен и ефективен достъп до качествени здравни услуги, включително и на живеещите в малки населени места, отдалечени от градския център.

Дейност „Основен ремонт на сградния фонд и дворни площи на МБАЛ „Д-р Стойчо Христов“ и Медицински център 1 и закупуване на съвременно медицинско оборудване“

Дейност „Доизграждане на новата сграда на МБАЛ „Д-р Стойчо Христов“

Цялостната реконструкция на общинската болница и осигуряване на модерно оборудване ще гарантира достъп до качествени здравни услуги както на населението на община Севлиево, така и на пациенти от съседни общини.

Дейност „Основен ремонт и прилагане на мерки за енергийна ефективност в болничния комплекс на Държавна психиатрична болница Севлиево“

Цялостната реконструкция на специализираното здравно заведение е в съответствие с предвидените на национално ниво мерки за модернизиране и развитие на психиатричната помощ.

Дейност „Развитие на система от лечебни заведения за долекуване, продължително лечение и възстановяване и лечебни заведения“

3.2.2.2.2 Програма/мярка „Социална инфраструктура“

Дейност „Деинституционализация на грижата за възрастни - Изграждане на ЦНСТ за възрастни хора“

Дейност „Подобряване и поддръжка на материално-техническата база на изградените и предоставяни социални услуги в семейна среда и дневни центрове“

Дейност „Инфраструктура и оборудване на лична мобилност и достъпност за хората с трайни увреждания“

Дейност „Подобряване на достъпа до заетост на хората с увреждания и на други уязвими групи чрез предоставяне на комплексни услуги, вкл. към техните семейства“

Дейност “Развитие на системата от социални предприятия“

Потенциалните източници на финансиране включват ПРЧР 2021-2027 г., ПРР 2021-2027 г., републиканския бюджет и национални фондове.

3.2.2.3 Специфична цел 2.3. Подкрепа за развитие на културата и спорта

3.2.2.3.1 Програма „Културна инфраструктура и подкрепа за културната индустрия и културно-историческото наследство“

Мярка „Реконструкция, въвеждане на мерки за енергийна ефективност и развитие на материално-техническото състояние на сградния фонд на културните институции“

- Обновяване на исторически музей "Хаджистояново училище", АВК „Дандролови къщи“ и Табахана

- Ремонтни дейности и оборудване на читалища в населените места на общината
- Рехабилитация на войнишките паметници на територията на общината
- Изпълнение на мерки за енергийна ефективност в сградата на ДК „Мара Белчева“

Мярка „Съхраняване, опазване и частично експониране на недвижимо културно наследство“

- „Разширяване експозицията на „Град и крепост Хоталич“
- Адаптация на архитектурно - художествения облик на моста на Колю Фичето над р. Росица

Мярка „Дигитализация на музейни и библиотечни фондове“

Дейностите са насочени към съхранение, опазване и прилагане на модерни подходи за планиране и организация на експозициите (финансов ресурс на План за възстановяване).

Мярка „Създаване на публично – частни партньорства в културната сфера и развитие на културните индустрии“

Потенциалните източници на финансиране включват ПРР 2021-2027 г., републиканския бюджет и национални фондове.

3.2.2.3.2 Програма/мярка „Спортна инфраструктура“

Дейност „Продължаваща реконструкция на съществуващи спортни и детски площадки, физкултурни салони в училищата и детските заведения и изграждане на нови площадки“

- Изпълнение на мерки за енергийна ефективност в сградата на ДЮШ в парк „Черничките“
- Реконструкция и модернизация на игрищата на ДЮШ

Дейност „Подобряване на оборудване на съществуващите спортни обекти със съвременни, безопасни съоръжения за спортни дейности“

Дейност „Развитие на градската спортна инфраструктура“

- Изграждане на мултифункционална спортна зала за тренировъчна дейност
- Реконструкция и модернизация на стадион „Раковски“
- Изграждане на спорните обекти в парк „Казармите“

Потенциалните източници на финансиране включват ПРР 2021-2027 г., републиканския бюджет и национални фондове.

3.2.2.4 Специфична цел 2.4. Управление в подкрепа на развитието

Ефективната работа на публичните институции в значителна степен допринася за създаване на подкрепяща среда за развитие на икономиката, социални капитал и подобряване параметрите на околната среда. След два седемгодишни периода на осъществяване на значими инициативи за развитие капацитета на администрацията, в следващите години фокусът е поставен върху цифровизация на базите данни и процесите и въвеждане на ИКТ-базирани решения за управление и подкрепа на развитието.

От ключово значение също така е община Севлиево да засили своя административен капацитет, особено по отношение на подготовка на проектни идеи разработване на проекти, и осигуряване на необходимите данни, устройствени предпоставки и решения, свързани с кандидатстване за финансиране по различните оперативни програми и финансови инструменти.

Кризата, свързана с COVID-19, подчерта стратегическото значение на ефективната публична администрация и на доброто функциониране на цифровото управление, включително електронното здравеопазване, достъпът до електронни административни услуги и електронния обмен между администрациите. В допълнение намаляването на административната тежест ще подобри бизнес средата и ще насърчи инвестициите, което ще окаже положително въздействие върху темпа на възстановяването на регионалната и местната икономика.

Мярка „Дигитализация на общинската администрация и разширено предоставяне на електронни административни услуги“

- Дигитализация на учреденския архив на Община Севлиево
- Осигуряване на техническа, мрежова и информационна осигуреност за работа при Е-управление на работните места в общинската администрация с отдалечен достъп - в гр. Севлиево и в населените места
- Увеличаване капацитета на служителите от общинската администрация за предоставяне на комплексни и електронни услуги

Мярка „Дигитализация и въвеждане на ИКТ решения в обекти на публичните услуги в здравеопазването, образованието, социалното подпомагане и културата“

3.2.3 Приоритет 3: Устойчиво териториално развитие и свързаност

3.2.3.1 Специфична цел 3.1. Градско развитие и укрепване на селищната мрежа

3.2.3.1.1 Програма/мярка „Прилагане на енергоспестяващи мерки в областта на сградния фонд“

В обхвата на мерките ще бъдат финансирани дейности за обновяване на жилищни и обществени сгради на територията на общината, които са в съответствие с целите на Дългосрочната стратегия за саниране на сградния фонд на РБ с хоризонт 2020 г., като в обхвата на финансиране ще бъдат включени всички видове мерки за ЕЕ на сградите, вкл.:

- изпълнение на мерки за ЕЕ, предписани като задължителни за сградата в извършено обследване за ЕЕ, вкл. ремонт и подмяна на системи за отопление и климатизация с изключение на такива, които са на твърдо гориво;
- дейности по конструктивно възстановяване/усилване, които са предписани като задължителни в техническото обследване на сградите;
- СМР по сградите, вкл. ремонт на покрив, подмяна на асансьори, ремонт на стълбищна клетка, площадки, коридори и др. и съпътстващи СМР, свързани с изпълнението на мерките за ЕЕ;
- обследвания за ЕЕ и технически обследвания на съществуващи сгради;
- подобряване достъпа на лица с увреждания до обследваните и санирани сгради.

Планирането на изготвяне на обследвания за ЕЕ и технически обследвания на жилищни и обществени сгради ще осигури **проектна готовност** и ще гарантира **възможност за**

ефективно оползотворяване на финансовия ресурс, насочен към постигане на специфичната цел, независимо от източника – ПРР или програми и фондове, подкрепени от националния бюджет.

Дейност „Изготвяне на обследвания за ЕЕ и технически обследвания на жилищни сгради в гр. Севлиево“

Дейност „Изготвяне на обследвания за ЕЕ и технически обследвания на обществени сгради в гр. Севлиево“

Дейност „Изготвяне на обследвания за ЕЕ и технически обследвания на обществени сгради в селата с приоритет за определените в ОУПО вторични центрове“

Дейност „Изпълнение на мерки за енергийна ефективност в жилищни сгради в град Севлиево“

В обхвата на мярката са включени жилищни сгради с проектна готовност и такива, които планират провеждане на технически и енергийни обследвания.

Дейност „Изпълнение на мерки за енергийна ефективност в обществени сгради в град Севлиево“

В първоначалния обхват на мярката са включени обществени сгради на територията на града, идентифицирани в изготвения в предходния период ИПГВР на град Севлиево. В процеса на изпълнение на мерките за техническо и енергийно обследване могат да бъдат включени и нови обекти.

- Въвеждане на мерки за енергийна ефективност и обновяване на НЧ "Развитие"
- Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в сграда на Районен съд, гр. Севлиево
- Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в сграда на РУ "Полиция", гр. Севлиево
- Въвеждане на пакет от мерки за енергийна ефективност в МБАЛ „Д-р Стойчо Христов“ – Севлиево като част от Мярка „Основен ремонт на сграден фонд на МБАЛ „Д-р Стойчо Христов“ и Медицински център 1
- Въвеждане на пакет от мерки за енергийна ефективност в общинска сграда на ул. „Хан Аспарух“ №5.

Дейност „Изпълнение на мерки за енергийна ефективност в обществени сгради в селата, приоритетно вторични центрове“

- Въвеждане на мерки за енергийна ефективност и обновяване на сгради на ДГ „Мечо Пух“
- Въвеждане на мерки за енергийна ефективност и обновяване на училища:
 - ОУ "Свети Солунски братя" с. Крамолин
 - ОУ "Емилиян Станев" с. Ряховците
 - ОУ "Христо Ботев" с. Добромирка
 - ОУ "Св. св. Кирил и Методий" с. Душево
 - ОУ "Св. св. Кирил и Методий" с. П. Славейков
 - ОУ "Св. св. Кирил и Методий" с. Градница
 - ОУ "Васил Левски" с. Шумата

- Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в читалища и културни центрове в селата, приоритетно във вторичните центрове
- Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в сгради, предоставящи социални услуги в селата, приоритетно във вторичните центрове
- Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в административни сгради

Потенциалните източници на финансиране включват ПРР 2021-2027 г., републиканския бюджет и национални фондове, както и План за възстановяване и устойчивост на Република България.

3.2.3.1.2 Програма/мярка „Градско развитие“

Програмата обхваща проекти на територията на общинския център, идентифицирани при изготвянето на ИПГВР на град Севлиево 2014-2020 и Общия устройствен план общината и чиято реализация ще доведе до преодоляване на неудовлетворителното състояние на градските територии и ще използва потенциала им за развитие, като осигури прилагането на интегриран териториален подход в рамките на град Севлиево.

Дейност „Изготвянето на актуални устройствени документи на приоритетни територии на община Севлиево“

Дейност „Развитие на публичната инфраструктура и благоустрояване на територията на кв. „Балабаница“

Дейност „Развитие на публичната инфраструктура и благоустрояване на територията в обхвата на целия Южен жилищен микрорайон

- Благоустрояване на вътрешнокварталните пространства в ЖК „Димитър Благоев“
- Благоустрояване на вътрешнокварталните пространства в ЖК „Митко Палаузов“
- Благоустрояване на вътрешнокварталните пространства в ЖК „Атанас Москов“

Дейност „Развитие на публичната инфраструктура и благоустрояване на територията на източната промишлена територия (урбанистична структура 13) и крайречните територии

- Осигуряване на достъпност чрез рехабилитация на улици и въвеждане на енергийно ефективно осветление в индустриална зона „Изток“
- Благоустрояване и изграждане на атракции и спортни обекти в парк „Черничките“
- Развитие на съществуващи детски и спортни площадки

Дейност „Реконструкция на улици и изграждане на паркинги в град Севлиево

Дейност "Рехабилитация на прилежащите пространства около ДК "Мара Белчева"

Дейност "Изграждане на пазар за селскостопански и промишлени стоки в град Севлиево"

3.2.3.1.3 Подпрограма/мярка „Зелена система“

Дейност „Изготвяне на паспортизация на дървесната растителност и планиране развитието на градската зелена система“

Дейност "Доизграждане на парк "Казармите" - инфраструктурно"

Дейност "Рехабилитация на гробищни паркове в град Севлиево"

3.2.3.1.4 Програма/мярка „Ефективно използване на общинска собственост“

Дейност „Ремонт и реконструкция на общински сгради в съвременни социални жилища като инструмент за реализация на социална и подкрепяща демографията и икономическото развитие политика“

Дейности в обхвата на мярката:

- Анализ и разработване на мерки за подкрепа на различни целеви групи по отношение осигуряване на жилищни нужди: социално-уязвими групи; млади семейства; привлечени квалифицирани кадри извън общината и техните семейства.
- Ремонти и реконструкция на общински сгради в съвременни социални жилища

Дейност „Анализ и приоритизиране на различните типове общинска собственост за целите на социалното и икономическото развитие“

Потенциалните източници на финансиране включват ПРР 2021-2027 г., републиканския бюджет и национални фондове, както и План за възстановяване и устойчивост на Република България.

3.2.3.1.5 Програма/мярка „Устойчива градска мобилност“

Дейност „Изграждане на инфраструктура за велосипеден транспорт – велосипедни алеи, паркинги за велосипеди, специализирана маркировка и сигнализация“

Дейност „Подобряване на условията за използване на обществен транспорт“

Дейностите в обхвата на мярката включват:

- обновяване на общински автогари, автобусни спирки в града и селата
- изграждане/реконструкция на зони за паркиране и други мерки по организация на паркирането в близост до ключови възли на обществен градски транспорт извън градския център

Потенциалните източници на финансиране включват ПРР 2021-2027 г., републиканския бюджет и национални фондове, както и План за възстановяване и устойчивост на Република България.

3.2.3.1.6 Програма/мярка „Благоустрояване на публична инфраструктура в селата“

Приоритетно се осъществяват проекти в населените места, обхванати в зона I „Икономика, иновации и конкурентоспособност“ (без гр. Севлиево), както и селата, определени като вторични центрове на останалите пет зони.

Дейност „Рехабилитация на публични пространства – площади, детски и спортни площадки, зелени площи“

Дейност „Изграждане и реконструкция на улично осветление“

Дейност „Изграждане и реконструкция на уличната мрежа“

Дейност „Осигуряване на цифрова свързаност на малките населени места и изграждане на точки за достъп до интернет в читалищата“

Дейност "Обособяване на младежки центрове в селата"

Дейност „Разработване на устройствени планове за селата в съответствие с предвижданията на ОУПО“

Потенциалните източници на финансиране включват ПРР 2021-2027 г., републиканския бюджет и национални фондове, както и План за възстановяване и устойчивост на Република България.

3.2.3.2 Специфична цел 3.2. Подобряване на транспортната инфраструктура

Трасето на общеевропейски транспортен коридор (ОЕТК) № 9, което съвпада на с Трансбалкански културен коридор преминава в близост до територията на Община Севлиево. Изграждането на скоростен път по цялото трасе на ОЕТК № 9 на територията на България и изграждането тунел „Шипка“ ще осигури неговото по-ефективно и пълноценно функциониране, като заедно с това ще окаже силно влияние върху регионалната конкурентоспособност и териториалното сближаване. През 2020 г. е завършено част от строителството на т.н. „Западен обход“ на Габрово, като елемент от цялостното трасе на ОЕТК 9 и тунела „Шипка“, с пътен възел на П-44 при с. Киевци.

Друго трасе, което ще окаже влияние върху пътната транспортната система на страната и в това число на Севлиево и Габрово е продължението на АМ Хемус от Ябланица на изток към Велико Търново. **По този проект най-съществени за Севлиево ще се окажат новите транспортни връзки на преминаващата северно от града и път I-4 магистрала.** Такива са предвидени при км.193+86 с път III-405 Павликени-Батак (полу-детелина), с път III-504 при км. 214+45 Ресен-Градина (полу-детелина) и с път I-5 Русе-Търново-Габрово при км. 221+278 (тип пълна детелина).

В по-далечна перспектива (в края на плановия период) приетият ОУП на общината предвижда възможност за провеждане и на западен обход на гр. Севлиево за път П-44 «Севлиево – Габрово», при съответно доказване на трафик и изнасяне на транзитното движение.

Развитието и рехабилитацията на общинската пътна мрежа ще осигури и подобри достъпа до местата за предоставяне на публични услуги, до недвижими културни ценности и събития, до места за рекреация и туризъм, туристически обекти, както и до производствени и бизнес зони.

На територията на област Габрово се регистрират значителен брой ежедневни трудови пътувания, вкл. в посоки Севлиево-Габрово и обратно и Севлиево – Дряново и обратно. Подобряването на състоянието на пътната инфраструктура ще допринесе в значителна степен за осигуряване на необходимата работна ръка за бизнеса в Севлиево, като в същото време ще допринесе за икономическото развитие на целия регион и заетостта в съседните общини.

За осигуряване на транспортната свързаност на територията са предвидени следните мерки:

Мярка „Проучвателни дейности и проектиране на западен обход на гр. Севлиево за път II-44 „Севлиево – Габрово“ – определяне на трафик и трафична прогноза, изготвяне на техническо задание, проектиране (Зона I)

Мярка „Републикански пътища“ - ремонт и рехабилитация на пътища III клас, които осигуряват транспортни комуникации с регионално значение със съседни общини, вкл.:

Ш-404 „I-4-Богатово-Севлиево“ от км 0+000 до км 4+777

III-403, обслужващ направление Кормянско-Крамолин и осъществяващ връзка с общините Сухиндол и Павликени (Зони I и V), одобрен за изготвяне на технологичен проект за превантивен ремонт

III-401 „граница Ловеч – Кормянско-М.Вършец/“ от км 46+177 до км 56+344, одобрен за изготвяне на технологичен проект за превантивен ремонт

III- 406, обслужващ направление (I-4) – (III-4041) и осъществяващ връзка с община Дряново – 8.7 км (Зона IV)

III- 4041, Севлиево – Янтра – Скалско, обслужващ връзки на община Севлиево с Дряново- 13.1 км (Зона IV)

III- 3011, обслужващ връзките с община Летница и община Сухиндол- 11.3 км (Зона V)

III-4402 (Севлиево – Габрово) – Г. Росица – Гъбене в частта Г. Росица – Гъбене (Зона I)

III-6072 – Граница Ловеч – Кръвеник – Стоките – Батошево – (Г.Росица – Гъбене) (Зона III), от км 4+766 до км 26+594, одобрен за изготвяне на технологичен проект за превантивен ремонт

Мярка/Програма „Общински пътища с икономическо и социално значение“

Ремонт и рехабилитация на пътища III клас, които осигуряват транспортни комуникации с икономическо и социално значение – за индикатор минимум 40 км

Мярка/Програма „Общински пътища за териториална достъпност“

Ремонт и рехабилитация на пътища, които осигуряват транспортен достъп до отдалечени от общинския център населени места - за индикатор минимум 50 км

Мярка „Реализация на мерки за пътна безопасност, вкл. интелигентни транспортни системи и превенция и повишаване на осведомеността“

Потенциалните източници на финансиране включват ПРР 2021-2027 г., републиканския бюджет и национални фондове.

3.2.3.3 Специфична цел 3.3. Опазване на околната среда и изграждане на екологосъобразна инфраструктура

3.2.3.3.1 Програма/мярка „Водоснабдяване и канализация“

В периода 2021 – 2027 г. преимуществено ще бъдат подкрепяни инвестиционни проекти за пречистване на отпадъчни води и компонент за водоснабдяване и канализация - за постигане на съответствие с Директива 91/271/ЕИО, основани на Регионалните

прединвестиционни проучвания (РПИП) за обособени територии на консолидирани Регионални ВиК оператори (спазвайки принципа „един РПИП – една област – един бенефициент – един проект“), приоритетно в агломерации с над 10 000 екв.ж., а при наличен остатъчен финансов ресурс и в агломерации с между 2 000 и 10 000 екв. ж.

РПИП за дейността на новоконсолидирания Регионални ВиК оператор Габрово, разработван след 2019 г. включва територията на областта и необходимите инвестиции като операции от стратегическо значение, както са определени в проекта на ПОС 2021-2027 г. проектите за изграждане на ВиК инфраструктура в агломерации над 10 000 екв.ж. на територията на седемте новоконсолидирани ВиК оператори.

ПОС 2021-2027 г., чрез приоритет „Води“ може да финансира мерки, изпълнявани на териториално ниво чрез подхода за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ) на ниво NUTS 2 район регион за планиране. **Допустима е подкрепа за изграждане на Индустриални зони/паркове в случаите, в които необходимата ВиК инфраструктура е идентифицирана в разработено РПИП за обособената територия, на която се намира зоната/парка.**

Необходимостта от такива мерки на местно и регионално ниво може да бъде идентифицирана в интегрираните териториални стратегии за развитие на регионите за планиране от ниво 2. Проектите по ПОС, допустими в рамките на подхода ИТИ, ще се реализират въз основа на интегрирани концепции, които следва да бъдат разработвани и изпълнявани в партньорство между различни местни заинтересовани страни. Проектите по ПОС ще се осъществяват координирано с проектите по другите програми, финансиращи съответната интегрирана концепция.

3.2.3.3.2 Подпрограма „Водоснабдяване“

Въпреки предприетите мерки в изминалите 10 години, снабдяването с питейна вода на населените места в община Севлиево продължава да бъде сред основните предизвикателства пред подобряване качеството на живот и икономическо развитие. Окончателното разрешаване на проблема с водоснабдяването е свързано с **проектиране и изграждане на язовир „Мокра Бяла“** в землището на село Стоките. Предвид съществената по обем – финансов и времеви, инвестиция, в рамките на периода 2021-2027 се предвиждат дейности, свързани с предпроектни проучвания, планиране и техническо планиране на язовира. За реализацията на дейностите следва да се търси подкрепа на ниво СЦР за планиране, както и на национално ниво в секторните програми за развитие на ВиК сектора.

Дейност „Предпроектно проучване и проектиране на язовир „Мокра Бяла“

Предвид дългосрочния хоризонт за осъществяване на проекта **язовир „Мокра Бяла“** в периода 2021-2027 се предвижда изпълнението на следните мерки, имащи за цел подобряване на водоснабдяването на населените места в община Севлиево:

Дейност „Реконструкция на довеждащи водопроводи и съоръжения за допълнително водоснабдяване“

Реализация в цялост на частично изпълнен проект **“Реконструкция на довеждащ водопровод до ПСПВ „Стоките” и източен водопроводен клон за питейна вода”** в два подобекта:

- Довеждащ водопровод от изравнител 4000 м3 след ВЕЦ “Видима”, гр. Априлци до ПСПВ „Стоките” - етернит ф 400 и дължина 20 366 метра (възложени и осигурено целево финансиране за изпълнение на 10 059 м)
- Източен водопроводен клон от ПСПВ „Стоките” до разпределителна шахта при с. Буря – с. Добромирка етернит ф 546 и дължина 34 980 метра (възложени и осигурено целево финансиране за изпълнение на 7 774,3 м)

Реализация на **инвестиции за допълнително водоснабдяване и ремонт на водоснабдителни съоръжения** на населените места:

- Реконструкция на общ водомерен възел на обект: Допълнително водоснабдяване на гр. Севлиево от ШК и БПС
- Подмяна на ПА за БПС 1, БПС 2, БПС 3 и БПС 4 със съвременни модели, позволяващи честотно регулиране на двигателите им

Дейност „Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа в гр. Севлиево“

В обхвата на мярката са включени планирани и бъдещи дейности по продължаваща подмяна на водопроводната мрежа в гр. Севлиево.

Дейност „Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа в малките населени места“

В обхвата на мярката са включени планирани и бъдещи дейности по продължаваща подмяна на водопроводната мрежа в селата, с приоритет за селата, определени като вторични центрове от ОУПО за различните функционални зони: Горна Росица, Кормяноско, Ряховците, Градница, Душево, Батошево, Стоките, Добромирка, Ловнидол, Крамолин, Млечево, Шумата.

Дейност „Реконструкция и подмяна на оборудване на ПСПВ „Стоките”

Реализация на изготвен технически проект „Първото стъпало на пречистване (Ламелен утаител) в ПСПВ – с. Стоките“. След изграждането и въвеждането в експлоатация на липсващото в схемата за пречистване съоръжение на ПСПВ, изградена през 1965 г., ще бъде преодолян проблема със замътвания на водата в откритите речни водохващания след всеки интензивен валеж.

3.2.3.3.3 Подпрограма „Канализация“

Като част от инвестиционните дейности, свързани с реконструкцията и на водопроводната система и за повишаване качеството на живот в населените места на общината и условията за развитие не икономически инициативи се планира изпълнението на следните мерки:

Дейност „Реконструкция на вътрешна канализационна мрежа в гр. Севлиево“

В обхвата на мярката са включени планирани и бъдещи дейности по продължаваща подмяна на канализационната мрежа в гр. Севлиево.

Дейност „Изграждане и реконструкция на канализационна мрежа и пречиствателни съоръжения в малките населени места“

В обхвата на мярката са включени планирани и бъдещи дейности по изграждане и рехабилитация на канализационната мрежа и пречиствателни съоръжения в селата, с приоритет за селата, определени като вторични центрове от ОУПО за различните функционални зони: Горна Росица, Кормянско, Петко Славейков, Ряховците, Градница, Душево, Батошево, Добромирка, Шумата, Богатово, Сенник.

Потенциалните източници на финансиране включват ПОС 2021-2027 г., републиканския бюджет и национални фондове, както и План за възстановяване и устойчивост на Република България.

Принос към териториалния подход: По предварителна оценка като приложима е идентифицирана възможна мярка за осигуряване на разделно събиране и рециклиране на битови, масово разпространени и строителни отпадъци **в индустриални зони** (при доказана необходимост, без производствени и опасни отпадъци).

3.2.3.3.4 Програма/мярка „Управление на отпадъци“

Инфраструктурата за управление на отпадъци в общината в голяма степен е изградена и функционира в съответствие с екологичните изисквания. Съществен елемент на ресурсната ефективност е рециклирането чрез повторно вътрешно използване на материалите и намаляване генерирането образуването на отпадъци. Намаляването на количеството депонирани в депа отпадъци чрез тяхното разделното събиране и правилно третиране допринася директно за **намаляване на емисиите на парникови газове**, които се отделят от депонирането на отпадъци в депата.

Необходими са усилия за постигане на целите за рециклиране и намаляване на количествата на депонираните отпадъци. В тази връзка са предвидени мерки, вкл.:

Дейност „Изграждане на система за събиране, транспортиране ,контрол, оползотворяване и обезвреждане на строителни отпадъци от ремонтна дейност на територията на Регион за управление на отпадъците Севлиево“

Дейност „Изграждане на съоръжение за третиране на утайките от ПСОВ Севлиево“

Потенциалните източници на финансиране включват ПОС 2021-2027 г., републиканския бюджет и национални фондове, както и План за възстановяване и устойчивост на Република България, както и използване на финансови инструменти.

Принос към териториалния подход: По предварителна оценка като приложима е идентифицирана възможна мярка за осигуряване на разделно събиране и рециклиране на битови, масово разпространени и строителни отпадъци **в индустриални зони** (при доказана необходимост, без производствени и опасни отпадъци). Като приложими за прилагане чрез ИТИ са идентифицирани мерки за **изграждане на центрове за подготовка за повторна употреба и поправка, за осигуряване на разделно събиране и рециклиране на битови, масово разпространени и строителни отпадъци, вкл. в индустриални зони** при доказана необходимост (без производствени и опасни отпадъци).

3.2.3.3.5 Програма/мярка „Подобряване на екологичните фактори на средата“

Подпрограма „Подобряване качеството на атмосферния въздух“

Основна концентрация на нарушено КАВ (без преобладаващи превишения на нормите на замърсяване) се наблюдава на територията на общинския център и по протежение на основните пътни артерии между населените места. Програмата включва **мерки за превенция на вторично замърсяване на атмосферния въздух в Севлиевската равнина**, вкл. изпълнение на мерки за продължаващо газифициране на битови и производствени абонати, намаляване използването на отоплението на твърдо гориво; оптимизиране на автомобилния трафик; дейности по поддръжка на изградени зелени площи и изграждане на нови др.

Дейност „Намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление – поетапна подмяна на отоплителни уреди на твърдо гориво (приоритетно в енергийно ефективни жилища)“

Мерките за намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление следва да са в синергия с мерките за енергийната ефективност на сградния фонд, финансирани по ПРР в рамките на Специфична цел 3.1 по настоящия приоритет, вкл. ВЕИ, системи за климатизация и системи за отопление (с изключение на такива, използващи твърдо гориво), както и от националния бюджет. *Мярката приоритетно ще подкрепя подмяната на отоплителни системи и уреди на твърдо гориво/печки в енергийно ефективни сгради.*

Дейност „Превенция на вторичното разпрашаване – зелена инфраструктура в градските райони/зони“

Мярката включва създаване на „зелени пояси/зони“, закупуване на оборудване и машини за почистване на улици и др. Фокусът на тази мярка е върху качество на въздуха чрез инвестиции в растителни видове, с най-висока степен на ефективност по отношение улавянето на ФПЧ и пречистването на въздуха по естествен път.

Дейност „Превенция на шумовото замърсяване“

Шумовите емисии в общината са чувствително понижени. Следва да продължи прилагането на съществуващата политиката на увеличаване на зелените площи в селищата и общината като изграждане на естествени шумови екрани на пътните артерии и промишлените зони; подобряване на състоянието на пътната настилка, оптимизиране на автомобилния трафик; .

Дейност „Превенция на риска и изменения на климата“

Дейности в съответствие с предвидените в действащия План за управление на риска от наводнения на Дунавския район 2016-2021 г. и последващите.

Дейности в съответствие с предвидените в действащата Национална програма за превенция и ограничаване на свлачищата на територията на Република България, ерозията и абразията по Дунавското и Черноморското крайбрежие 2015-2020 г. и последващите

Дейности за повишаване на готовността на населението и капацитета на силите за реагиране в случай на наводнения, пожари и земетресения, вкл. дейности за повишаване на информираността на населението, обучения, информационно-образователни мерки за формиране, прилагане и изпълнение на целите на политиките, свързани с изменението на климата.

Потенциалните източници на финансиране включват ПОС 2021-2027 г., републиканския бюджет и национални фондове, както и използване на финансови инструменти.

3.2.3.3.6 Програма/ мярка „Опазване и валоризиране на защитените територии“

Защитените територии и защитените зони са част от Централен Балкан в рамките на Община Севлиево, в землището на с. Кръвеник и с. Стоките, защитени местности в община Севлиево, в землището на с. Батошево и с. Кастел; с. Млечево, с. Кормянско, с. Шумата, с. Крушево с. Дебелцово.

Дейност „Осигуряване на подкрепа за развитието и управлението на екосистемните услуги и оценка на елементите на зелената инфраструктура“

Дейност „Съхраняване, опазване и експониране на природното наследство и извън зоните на НАТУРА 2000 и защитените територии“

Дейности, насочени към изграждане на еко-пътеки до основните обекти на ЗТ, ЗМ и ПЗ; осигуряване на буферни паркинги за посетители, надеждна маркировка на пешеходни пътеки, изграждане на заслони, вело-трасета. Дейности за създаване на оптимална симбиоза между мрежите на НАТУРА и тези на КИН.

Потенциалните източници на финансиране включват ПОС 2021-2027 г., републиканския бюджет и национални фондове.

Принос към териториалния подход: Като приложими чрез (ИТИ) са идентифицирани конзервационни мерки, фокусирани върху видове и местообитания в неблагоприятно-незадоволително и неблагоприятно-лошо природозащитно състояние. Интегрираните проекти, получили финансиране от ПОС, следва да са съобразени с мерките на НРПД и ще се реализират въз основа на интегрирани концепции, които следва да бъдат разработвани и изпълнявани в партньорство между различни местни заинтересовани страни, с участието на органите за управление на Натура 2000.

4 Част III. Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност

4.1 Идентифициране на всички заинтересовани страни и участници в процеса по определяне на политиката за интегрирано устойчиво развитие на общината

Принципът за партньорство, публичност и прозрачност на всички нива е един от основните принципи, на които се основава разработването и прилагането на политиката за регионално развитие. Прилагането на принципа на партньорство е важен механизъм за повишаване на устойчивостта на взетите решения и планираните цели и задачи, за ефективността на тяхната реализация.

Основната цел на информиране и публичност на процеса на разработване на ПИРО е повишаване обществената осведоменост и осигуряване прозрачност при прилагане на местно и регионално развитие.

Публичните консултации повишават обществената ангажираност и съпричастност на местната общност и на всички заинтересовани страни и подпомагат процеса на събиране на ценна информация за вземане на правилни решения.

Идентифицираните заинтересовани страни в процеса на изготвяне на Плана за интегрирано развитие на община Севлиево са гражданите, представителите на бизнеса и неправителствени организации, работещи на територията на общината, представителите на общинската администрация, кметовете на населени места и кметските наместници, министерства, държавни и изпълнителни агенции или техни териториални звена, публични дружества.

Определянето на приоритетите и целите на ПИРО и на мерките, чрез които ще се реализират тези цели, са планирани с активното участие на всички партньори и заинтересовани страни.

Процесът на консултации стартира още в началото с цел актуализиране на наличните данни, необходими за разработването на ПИРО, и информиране на всички общинската администрация и основни заинтересовани страни за етапите на изготвяне на документа. В рамките на началния етап е направено предварително планиране на консултациите и първоначално идентифициране на заинтересованите страни и участници. Изготвен е списък на групите заинтересовани страни, вкл. конкретни фирми и неправителствени организации, работещи на територията на общината. Съгласно предвижданията на Техническото задание са планирани и инструментите за проучвания и консултиране – подготовка и провеждане на фокус групи с представители на бизнеса и НПО и представители на общината, интервюта с представители на бизнеса, подготовка и провеждане на анкетно проучване сред представители на бизнеса, НПО и гражданите на община Севлиево. С представители на бизнеса и НПО е осъществен телефонен контакт, като е предоставена и предварителна информация за провежданите консултации по

електронен път. С оглед усложнената обстановка във връзка с разпространението на Ковид-19 фокус групи и анкетните проучвания бяха проведени с помощта на онлайн-инструменти, което осигури участието на представителите на заинтересованите страни в безопасна среда.

4.2 Резюме на проведените обсъждания и приноса на партньорите при разработването на ПИРО

Преобладаващ дял от участниците в дискусиите определят състоянието на общината като задоволително. Един от сериозните проблеми на територията е състоянието на ВиК мрежата – недостиг и недобро качество на питейната вода, много стари тръби. Цялата ВиК инфраструктура има нужда от подмяна. Акцент също така беше поставен и върху състоянието на пътищата, в частност селските пътища.

Логично, най-ниско са оценени публичните услуги, свързани с водоснабдяване и канализация. Следващите проблемни публични услуги (с оценки по възходящ ред) са тези, свързани с пътната инфраструктура и обществения транспорт; нивата на замърсяване – шум, прах; социалните услуги за деца и възрастни; комунални услуги – почистване и озеленяване. Положително се оценяват публичните услуги в областта на културата, образованието, спорта и отдиха.

По въпроса за факторите за развитие на общината през следващия период има голяма степен на съгласие сред участниците в дискусиите. Два фактора има категоричен превес и това са **подобряване на техническата инфраструктура** и **развитие на човешките ресурси**. Очакването на хората е, че **ако проблемите с инфраструктурата бъдат решени, това ще привлече инвестиции в общината поради отличните ѝ природни дадености**. Обръща се внимание обаче, че за да може инвеститорите да предлагат адекватно заплащане на местните работници, е необходимо **повишаване на техните умения и квалификации**.

4.3 Комуникационен механизъм за осигуряване на информация, отчетност и прозрачност относно постигнатите резултати

Основните инструменти за осигуряване на информация и публичност са годишните доклади и междинната оценка, както и последващата оценка след края на периода на действие на ПИРО. В процеса на изпълнение на ПИРО те ще бъдат изготвени и обсъждани при спазване и изпълнение на основните форми на взаимодействие за осъществяване на партньорства и осигуряване на публичност. Годишните доклади за изпълнението и изготвените междинна и последваща оценка следва да бъдат публични и до тях да бъде осигурен достъп на интернет страницата на общината.

Механизмът за прилагане на принципа на партньорство и осигуряване на информация се прилага както в процеса на изготвянето на ПИРО, така и в процеса на изпълнението му. В настоящият период планирането и изпълнението на документите за развитие е фокусирано върху интегрираното териториално развитие. В тази връзка, **участието на представители на община Севлиево в изградената система за регионална координация** на основата на ефективни партньорства и широка информираност и публичност на действията, има ключова роля за изпълнението на ПИРО и за **ефективното партньорство с останалите местни власти и заинтересовани страни в региона**.

Действията на партньорите са важен фактор за интегриране на глобалните екологични въпроси в процеса на планиране, избягване на потенциалните рискове от климатичните промени и постигане на климатична сигурност. В етапите на наблюдение и оценка на ПИРО е от особена важност активното участие на местните и регионалните екологични власти за своевременно координиране и комуникиране при разрешаване на потенциални „конфликти“ между развитието и околната среда, при запазване на равновесието в екосистемите. Предпоставка за устойчиво развитие е и възможността за създаване на форуми за „нов диалог“, консултации и ясни механизми за комбинирането на становищата на всички консултирани.

За повишаване нивото на информираност и подпомагане процеса на участието на заинтересованите страни е подходящо използването на следните инструменти:

- интернет страница на община Севлиево;
- провеждане на консултации чрез електронна предоставяне на информация, използване на онлайн инструменти за провеждане на обсъждания и проучвания;
- изработка и разпространение на печатни информационни материали, обобщаващи целта и приоритетите на ПИРО, източници на информация и полезни контакти при прилагането на плана;
- провеждане на мероприятия, за да се представи процесът на изпълнение на ПИРО на партньорите, и други.

5 Част IV. Определяне на зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за сътрудничество с други общини

5.1 Приоритетни зони за въздействие в рамките на общината

Одобреният през 2017 г. Общ устройствен план на община Севлиево извежда на преден план „териториалния подход“ чрез определяне на гъвкаво зонироване, с предложение за прилагане на приоритетни политики към конкретни територии в зависимост от техните специфики и наличен потенциал. ОУПО предлага съчетаване на тематичните зони за териториално-устройствено и социално-икономическо въздействие с потенциални източници за финансиране на приложимите мерки за развитие.

Прилагайки принципите на устойчивото развитие за баланс между опазването на природните ресурси, стимулирането на икономически растеж и социално развитие, планът определя като приоритетни техническото, информационното и ресурсното обезпечаване на подобряване на качеството на жизнената среда в населените места и останалите обитавани територии в съответствие със съвременните европейски критерии и стандарти и засилване привлекателността за инвестиции и оживяване на малките селищни образувания. ОУП на община Севлиево очертава шест главни функционални зони, базирани на съществуващата селищна мрежа, която е определена като полицентрична, с известна концентрация в равнината част около единствения град Севлиево.

Общинският център е определен като **главен център**, като заедно с още три населени места са идентифицирани като приоритетни тематични инвестиционни точки/комплекси – Севлиево, Горна Росица, Кормянско и Боазът.

Зоната I „Икономика, иновации и конкурентоспособност“ обхваща землищата на гр. Севлиево и 6 села – Богатово, Горна Росица, Кормянско, Крушево, Петко Славейков и Ряховците.

Зоната II „Земеделие, образование, традиционно земеделие и животновъдство“ с потенциал за развитие на селско стопанство и икономически дейности, насочени към малки производства, био и еко земеделие обхваща 7 села – Берицево, Градница, Дамяново, Душево, Сенник, Столът и Хирево.

Зоната III „Оздравителен отдих, природна среда и биоразнообразие“ е идентифицирана въз основа на природни дадености, развитие на рекреационен потенциал, религиозен и културно-познавателен туризъм, както и развитие на водно и горско стопанство с традиции в дървообработване и локални иновативни производства. Територията на зоната е отворена към община Априлци. В териториалния обхват на зоната влизат 14 села в планинската част на общината, а като нейни вторични центрове са определени селата Батошево и Стоките.

Зона IV „Земеделие-Лидер, природна среда и смесена зона за стопански инициативи – селско и горско стопанство“ обхваща 6 села – Буря, Добромирка, Идилево, Ловнидол, Младен и Търхово.

Зоната V „Земеделие, туризъм „Платото“ обхваща 5 села – Агатово, Градище, Дебелцово, Крамолин и Малки Вършец. Като вторичен център е определено село Крамолин.

Зоната VI „Еко-туризъм, оздравителен отдих, малки вторични дейности“ включва 7 села – Боазът, Дисманица, Душевски колиби, Енев рът, Корията и Млечево.

Въз основа на представеното зонироване и с оглед ефективното оползотворяване на финансовите ресурси и постигане на цели за подобряване качеството на обитаване и забавяне на процесите за обезлюдяване на територията следва инвестициите за благоустрояването на населените места да бъдат насочени приоритетно към определените като главен, специфични и вторични центрове в дефинираните зони.

Концепцията на зоните за въздействие следва да бъде приложена и за целите на идентифициране на възможностите за развитие на функционалните връзки със съседни общини в зависимост от характеристиките и потенциала на всяка от зоните.

Зона	Центрове	Инвестиционни мерки	Специфични инвестиционни проекти	Функционални връзки със съседни общини	Потенциални проекти със съседни общини
Зона I „Икономика“	Севлиево	Благоустрояване		Община Габрово	Изграждане на икономическа зона Севлиево – Габрово (ИТИ)
	Горна Росица	Благоустрояване Канализация			
	Кормянско	Благоустрояване Канализация			
	Ряховците	Благоустрояване Канализация			
	Петко Славейков	Благоустрояване Канализация			
Зона II „Земеделие, образование ...“	Градница	Благоустрояване Канализация	Поливно земеделие в землищата на зоната	Община Троян	Туризм – екопътеки, пешеходен туризъм, пакетно представяне на селски туризъм Рехабилитация на пътна мрежа
	Душево	Благоустрояване Канализация			
Зона III „Оздравителен отдих, природна среда и биоразнообразие“	Батошево	Благоустрояване Здравно обслужване Канализация	Планиране, проектиране на язовир „Мокра Бяла“	Община Априлци	Туризм – екопътеки, пешеходен туризъм, пакетно представяне на селски туризъм (ИТИ) Рехабилитация на пътна мрежа (ИТИ)
	Стоките	Благоустрояване Здравно обслужване Канализация			
Зона IV „Земеделие-Лидер, природна среда и смесена зона за стопански инициативи – селско и горско стопанство“	Добромирка	Благоустрояване Канализация	Поливно екоземеделие Рехабилитация на пътна мрежа предвид възможността за преминаване през зоната на основната пътна връзка, свързваща територията на общината с автомагистрала Хемус Изграждане на общински път Идилево - Кантон	Община Велико Търново Община Павликени	Рехабилитация и развитие на транспортна инфраструктура (ИТИ)
	Ловнидол	Благоустрояване Канализация			
Зона V „Земеделие, туризъм „Платото“	Крамолин	Благоустрояване Здравно обслужване Канализация	Трасиране на общинския път до с. Дебелцево Консервиране и разкриване за посещения на крепостта „Градът“ Създаване на туристически маршрути към района на Деветашкото плато и към язовир Ал. Стамболийски	Община Летница Община Сухиндол	Развитие на туристически маршрути за оползотворяване на КИИ и природни ресурси – Деветашкото плато и язовир Ал. Стамболийски, местни лозаровинарски маршрути (ИТИ)
Зона VI „Еко-туризъм, оздравителен	Млечево	Благоустрояване Здравно обслужване Канализация	Възобновяване на съществуващите бази за профилактика и дълготраен отдих	Община Априлци	Туризм – екопътеки, пешеходен туризъм, пакетно

отдих, малки вторични дейности“	Шумата	Благоустрояване Здравно обслужване Канализация			представяне на селски туризъм (ИТИ) Рехабилитация на пътна мрежа (ИТИ)
---------------------------------	--------	--	--	--	---

5.2 Проекти за прилагане на интегриран подход и на възможностите за сътрудничество с други общини

5.2.1 Потенциални проекти за прилагане на интегриран териториален подход при сътрудничество с други общини

- Изграждане на нова зона за икономическо развитие между Севлиево и Габрово, вкл. съгласно предвижданията на Схемата за пространствено развитие на СЦР от ниво 2 за периода 2021-2027 г.

Реализацията на този проект ще подкрепи индустриалното развитие в съществуващата пространствена структура на ареала Габрово – Севлиево, като създаде възможност за усилване на ефекта от съвместна работа на бизнеса в двата икономически центъра и създаване на привлекателна среда за развитие на иновации с участието на Технически университет – Габрово. Изграждането на тази зона е включено като приоритетен проект в Работния проект на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северен централен регион за планиране от ниво 2 за периода 2021-2027 г.³⁹ Съгласно предвижданията на документа подкрепата за изграждане на нови или развитие на съществуващи индустриални зони ще бъде изпълнявана чрез подхода за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ).

Разработването на концепция за индустриалната зона включва:

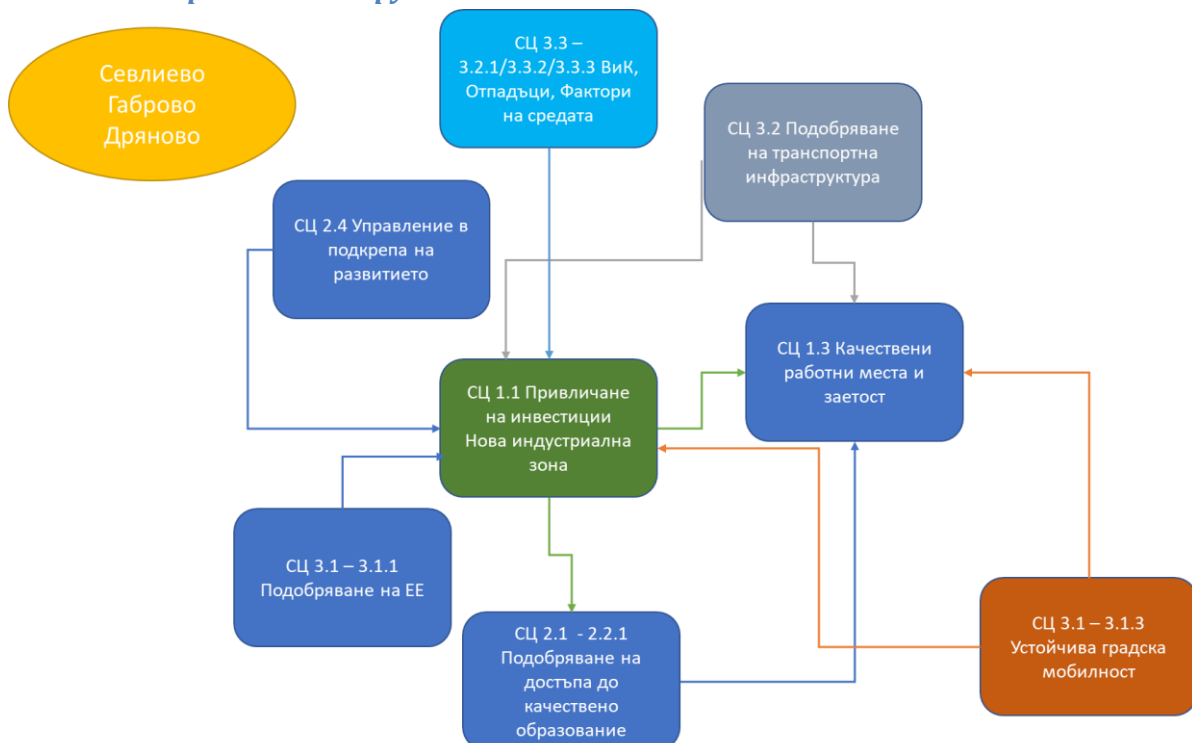
- Изготвяне на предпроектно проучване за:
 - идентифициране на заинтересовани страни
 - идентифициране на възможен лидер, вкл. икономически оператор на зоната
 - идентифициране на възможна локация и оценка на преимуществата и нуждите ѝ – съществуваща и необходима техническа инфраструктура, както и инфраструктура в секторите транспорт, логистика, услуги, ИТ структура и услуги, напр. обществен транспорт от населените места до икономическата зона, детска градина, занималня, подходящ вид социални услуги
 - идентифициране на потенциал и нужди в „меките“ сектори – наличности нужда от работна ръка, квалификация и професионално обучение, управленски кадри, вкл. участие на учебни заведения – ТУ Габрово, професионални гимназии
 - идентифициране на нужди от развитие на административните услуги, предоставяни от включените общини – както за икономическите оператори в зоната, така и за гражданите, работещи в нея
 - възможности за включване и подкрепа на социални предприятия за производствена дейност или търговия във връзка с наличните производства в зоната,

³⁹ Вариант, публикуван на 03 ноември 2020 г.

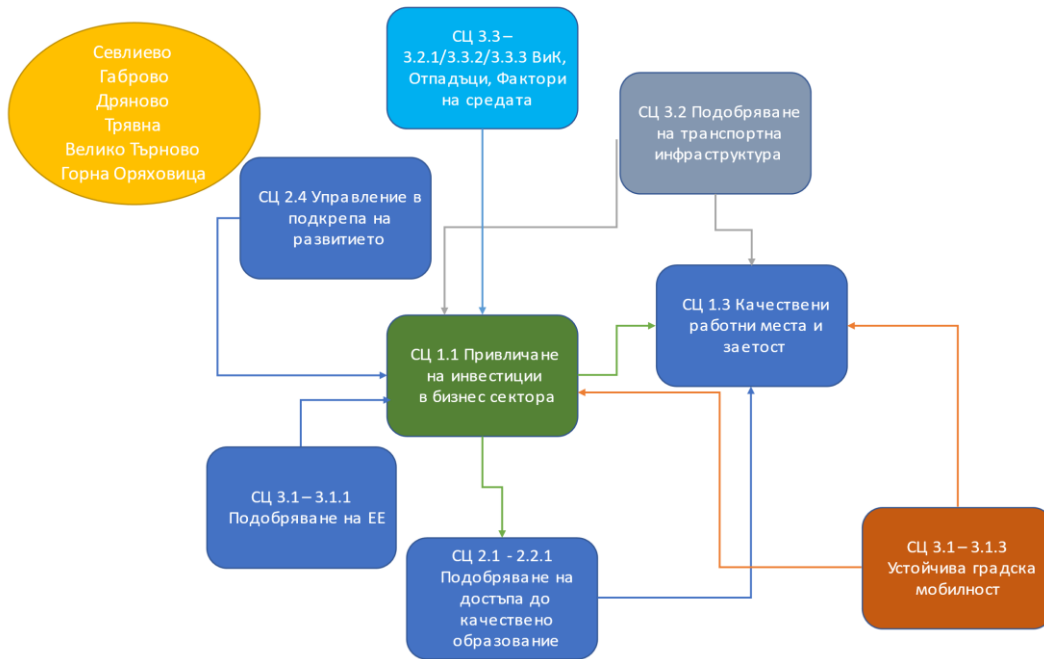
- подкрепа за земеделски производители, когато продукцията им или отпадъците от земеделското производство могат да обслужат производствените процеси в зоната,
 - изграждане на социални жилища за уязвими групи и семейства от региона, за които да бъде осигурена работа в зоната и т.н.
 - Формиране на партньорство и попълване на формуляр за ИТИ, съгласно утвърдени изисквания на финансиращите програми
- Реализация на съвместни проекти със заинтересовани страни от съседни общини за модернизиране на образованието и реконструкция и рехабилитация на пътната инфраструктура и модернизиране на общинския и междуобщинския транспорт
- Включване в образователни изследователски проекти в областта на приложните изкуства с университетите във Велико Търново, Габрово
- Включване в интегрирани туристически проекти
- Развитие на природен и еко туризъм с общините Габрово, Априлци, Троян, Сухиндол, Дряново, Велико Търново, Казанлък, Павел баня
- Валоризиране на природното наследство и потенциала на природните паркове и защитени местности – с общини Габрово, Казанлък, Павел баня
- Включване в проекти за екологични инвестиции
- Управление на отпадъците и развитие на регионално депо Севлиево

5.2.2 Визуализация на потенциални и примерни проекти за прилагане на ИТИ

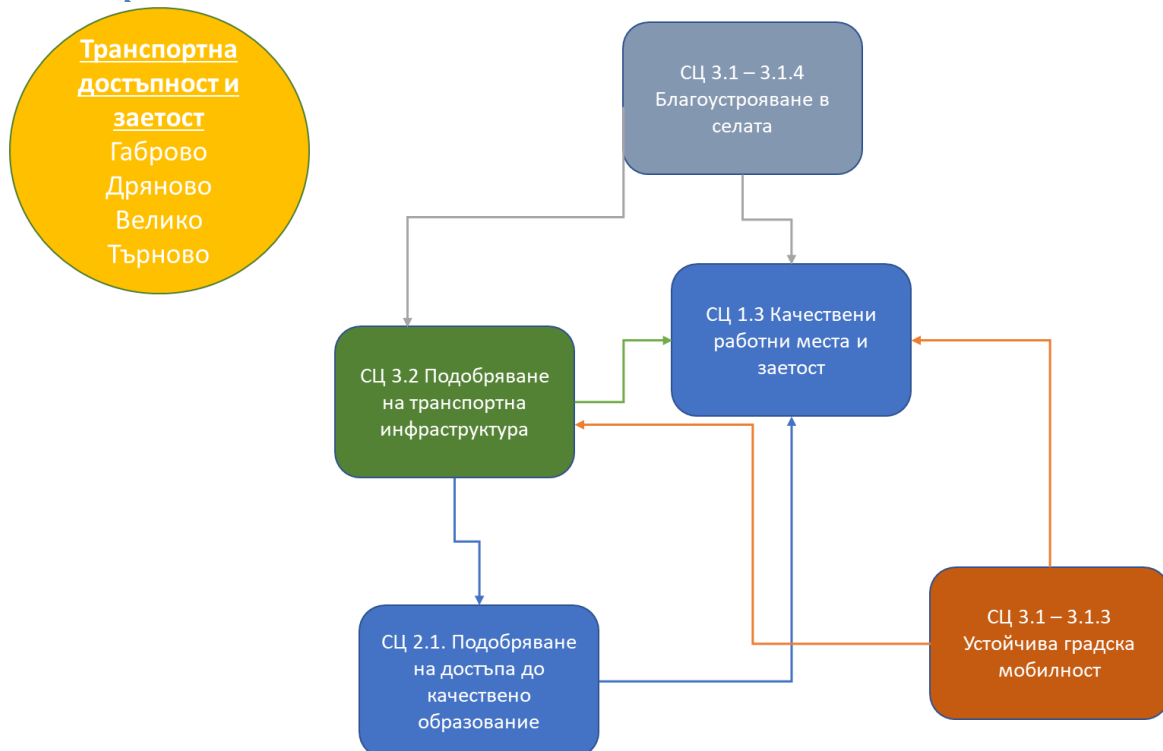
5.2.2.1 Изграждане на нови и развитие на съществуващи индустриални зони и насърчаване на трудовата мобилност

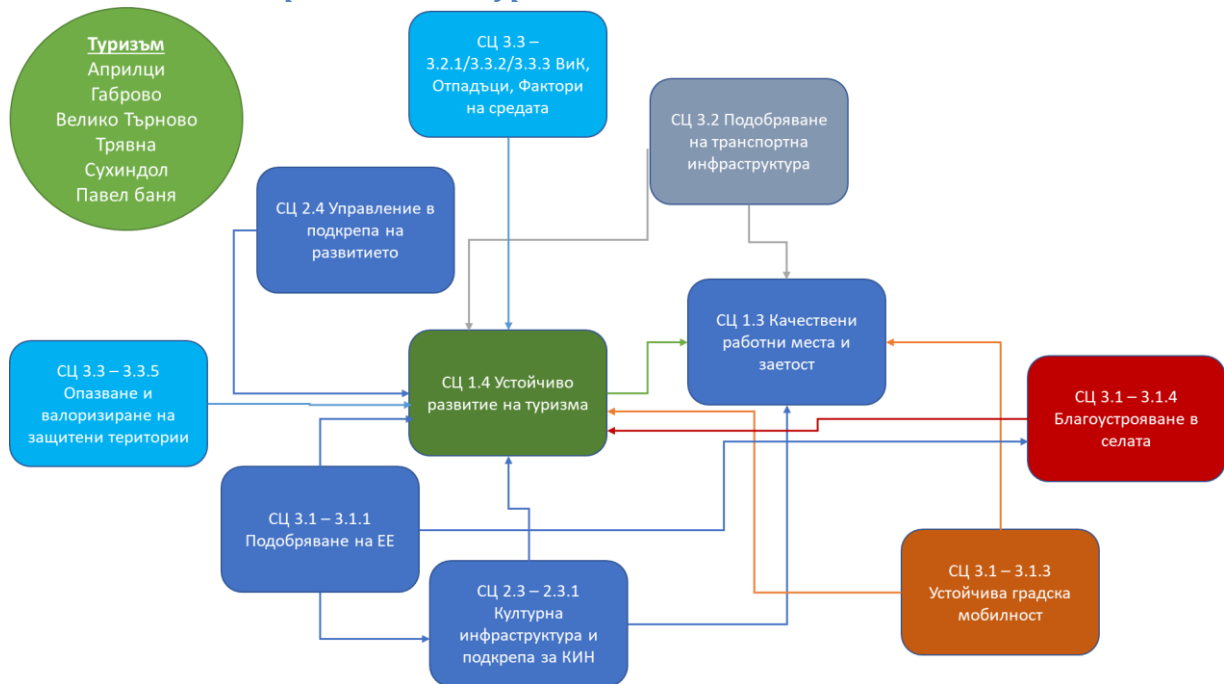
5.2.2.2 Привличане на инвестиции и създаване на качествени работни места

5.2.2.3 Подобрване на транспортната достъпност и създаване на качествени работни места

5.2.2.4 Устойчиво развитие на туризма

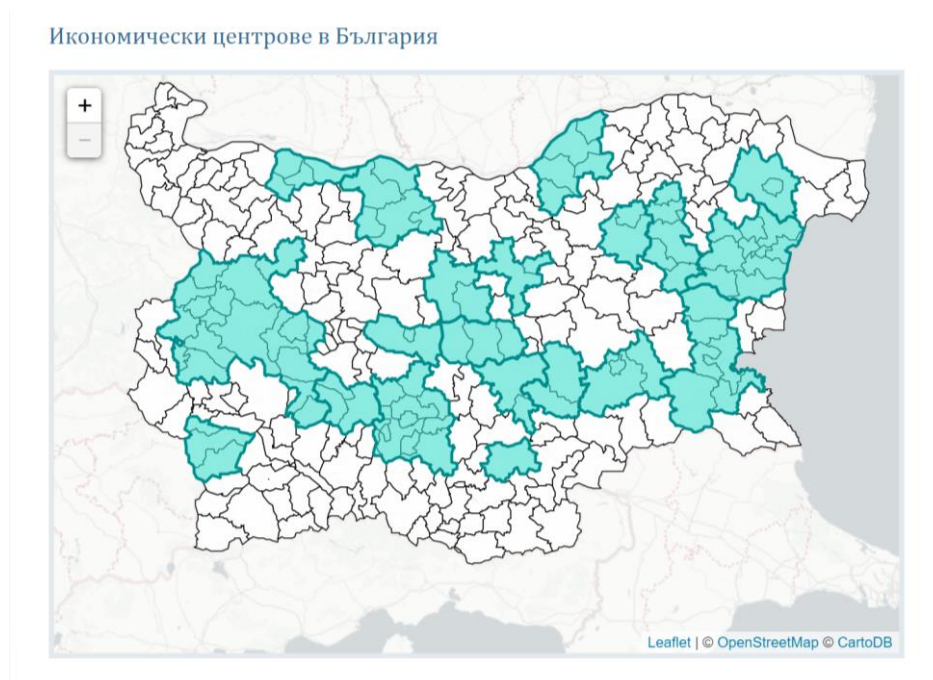

6 Част V. Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие

6.1 Прилаган интегриран подход и предвидените мерки и дейности за реализация на плана

Възприетият подход следва стратегия, която чрез решаването на съществуващи основни проблеми на инфраструктурата и обслужването ще **разгърне наличния потенциал за развитие на общината и преминаването на град Севлиево като център от 3-то ниво**, осигуряващ възможности за преодоляването на основните проблеми в общината, вкл. трайните негативни демографски тенденции.

Графика 43. **Икономически центрове в България**

Източник: Регионални профили, ИПИ⁴⁰

Община Севлиево е част от общините, определени от експерти като „икономически центрове“ на страната. Нейната територия се явява част от икономически развито ядро в центъра на България и граничещо с териториите на ИЦ „Велико Търново“, ИЦ „Казанлък“ и ИЦ „Карлово“. Това изключително географско положение следва да бъде оползотворено по максимално ефективен начин, чрез подобряване на транспортните връзки и достъпност във всички посоки, вкл. на юг чрез изграждането на тунела под Шипка, за да бъде преодолена вътрешната периферност на общината, обусловена от планинския релеф на голяма част от територията.

Основните области, върху които попада фокуса на идентифицираните приоритети, цели и мерки за развитие са свързани с:

- подобряване на средата на обитаване;
- подобряване на бизнес средата и възможности за развитие на предприемачеството;
- подобряване качеството и развитието на публичните услуги, предоставяни в общината;
- повишаване на енергийната ефективност и преодоляване на последствията от промените в климата.

Програмата за реализация и приложенията към нея подлежат на периодична актуализация с цел включване на нови мерки, дейности, проекти или източници на финансиране.

⁴⁰ <https://www.regionalprofiles.bg/bg/ec/gabrovo-sevlievo/>

Посочените финансови източници са индикативни и актуални към момента на завършване на ПИРО. Предвид факта, че програмите за периода 2021-2027 г. все още са в процес на разработване, който се очаква да продължи и през 2021 г., не е възможно да бъде направена точна прогноза за финансовите източници. След приемането на програмите за периода 2021-2027 г. е необходимо да бъде изготвена актуализация на Програмата за реализация на ПИРО в съответствие с предвижданията на ППРЗЗ (чл.22, ал.1, т.4)

Мерките в Програмата за реализация на ПИРО са представени в Приложение 1.

6.2 Индикативен списък на важни за общината проекти, които ще се разработват и изпълняват в рамките на програмата (Приложение №1А)

Индикативен списък на приоритетни за общината проекти, които ще се разработват и изпълняват в рамките на програмата е представен в Приложение №1А.

6.3 Програма за развитие на туризма и дейности, свързани с нейната реализация (в съответствие с чл.11 от Закона за туризма)

Туризма в община Севлиево е важен допълващ сектор в местната икономика. Основните направления на неговото развитие се основават на бизнес туризма – реализация на бизнес пътувания, свързани с работещите на територията предприятия и осъществявани основно в общинския център, и селски/еко туризъм – развиващ се преимуществено в планинската част на общината с настаняване в семейни хотели, къщи за гости, туристически хижи. Принос в развитието на сектора имат и паметниците на културата и историческите забележителности, в това число средновековен град-крепост Хоталич.

Ефективното оползотворяване на наличния потенциал за развитие на различни видове туризъм – културно – исторически, селски, еко туризъм, ще допринесе за създаване на работни места и развитие на местните вериги за доставки. Географското разположение на зоните с туристически потенциал, както и културно-историческите забележителности създават възможност за ползотворно влияние на развитието на туризма върху обезлюдяването на териториите.

Предвидените програми и мерки са съобразени с изготвения анализ и установените приоритети както в настоящата разработка, така и в приетия ОУП на общината и анализите на ИПГВР за периода 2014-2020 г., както и с предвижданията на Актуализираната версия на Националната стратегия за устойчиво развитие на туризма 2014-2030 г⁴¹. за развитието на туристически район Стара планина, в чийто обхват попада община Севлиево, като дестинация със собствена марка за планински, екологичен, винен и творчески туризъм.

6.3.1 Програма „Експониране на културното и културно-историческото наследство“

- **Дейност „Ревитализация на археологически парк „Антична и средновековна крепост „Хоталич“**

⁴¹ към момента на изготвяне на този документ не са налични приети или проекти на областна стратегия за развитие на туризма (област Габрово), както и стратегиите за развитие на отделните видове туризъм, с които следва да бъде съобразена настоящата програма съобразно изискванията на Закона за туризма

- Дейност „Дигитализация на експозициите и създаване на виртуални представяния и услуги с възможност за онлайн представяне и посещения“

6.3.2 Програма "Надграждане и доразвиване на ежегодни културни събития"

- Дейност „Надграждане и доразвиване на ежегодни културни събития“

Подкрепа за развитие на събития в ежегодния културен календар на общината "Семе Българско", "Празници на тиквата", "Рок фестивал" и др.

6.3.3 Програма „Туристически маршрути за създаване на оптимална симбиоза между мрежите на НАТУРА 2000 и тези на културно-историческото наследство“

- Дейност „Създаване на туристически маршрути към района на Деветашкото плато и към язовир Ал. Стамболийски“
- Дейност „Поетапно изграждане на велосипедни маршрути в общината, вкл. регионални връзки с други познавателни маршрути като обектите от „Деветашко плато“
- Дейност „Изграждане и развитие на екопътеки и пешеходен туризъм планинската част на общината“

6.3.4 Програма „Развитие на рекреационен планински туризъм“

- Дейност „Изграждане и развитие на екопътеки и пешеходен туризъм планинската част на общината, поддържане, рехабилитация и маркировка на туристическите маршрути и обекти“
- Дейност „Развитие на познавателен и приключенски екотуризъм и изграждане на екотуристическа инфраструктура, свързана с експониране и популяризиране на биологичното разнообразие и съвместно с управлението на защитените територии и природните паркове “
- Дейност „Развитие и информационно обезпечаване на функциониращия ИТЦ Севлиево“

Като приложими чрез ИТИ са идентифицирани проекти, насочени към свързване в обща мрежа от туристико-познавателни маршрути с обзаведени еко-пътеки и вело-трасета до основните обекти на зоните на НАТУРА 2000 и защитените територии в партньорство с общините Габрово, Априлци, Павел баня и Сухиндол:

- Летница и Сухиндол в посока Деветашко плато (културни и природни маршрути, риболов, велотуризъм);
- Априлци, Габрово ,Павел баня (планински и приключенски еко туризъм);
- Велико Търново, Габрово (културно-историческо наследство)

6.3.5 Програма „Културна инфраструктура и подкрепа за културната индустрия и културно-историческото наследство“

Мярка „Реконструкция, въвеждане на мерки за енергийна ефективност и развитие на материално-техническото състояние на сградния фонд на културните институции“

- Обновяване на исторически музей "Хаджистояново училище", АВК „Дандолови къщи“ и Табахана
- Ремонтни дейности и оборудване на читалища в населените места на общината
- Рехабилитация на войнишките паметници на територията на общината
- Изпълнение на мерки за енергийна ефективност в сградата на ДК „Мара Белчева“

Мярка „Съхраняване, опазване и частично експониране на недвижимо културно наследство“

- „Разширяване експозицията на „Град и крепост Хоталич“
- Адаптация на архитектурно - художествения облик на моста на Колю Фичето над р. Росица

Мярка „Дигитализация на музейни и библиотечни фондове“

Дейностите са насочени към съхранение, опазване и прилагане на модерни подходи за планиране и организация на експозициите (финансов ресурс на План за възстановяване).

Мярка „Създаване на публично – частни партньорства в културната сфера и развитие на културните индустрии“

6.4 Индикативна финансова таблица (Приложение № 2)

Изготвено е индикативно разпределение на източниците на финансови ресурси, необходими за изпълнение на мерките, планирани в рамките на всеки от определените приоритети. Предвид продължаващите дискусии по отношение на седем-годишната рамка на бюджета на ЕС и предстоящия процес на преговори, точната сума ще бъде определена на по-късен етап. Следва да се има предвид, че общата сума на посочените финансови ресурси, включително по отделните приоритети, е индикативна и може да претърпи корекции в зависимост от възприетите подходи и степента на изпълнение на приоритетите, промените в пазарните условия, необходимостта от гъвкаво управление и оптимизиране на предвидените средства чрез преразпределение между отделните приоритети на базата на аргументирани промени в предвидените мерки и проекти.

Индикативната финансова таблица за изпълнение на ПИРО е представена в Приложение №2.

7 Част VI. Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия

Въздействието на климатичните промени изискват идентифициране на необходимите мерки за адаптация и ограничаване на риска от природни бедствия.

Като основна мярка за противодействие на климатичните промени се разглежда възможността за използване на ВЕИ. Ограниченият потенциал, с изключение на вятърна енергия по високите планински върхове, за промишлено производство на енергия от ВЕИ на територията на община Севлиево ограничават възможностите за усвояване. Предвидените в плана мерки за въвеждане на ВЕИ за отопление и газоснабдяване на обществени сгради и системи ще допринесе за противодействието на климатичните промени.

В общината използването на твърди горива в малките населени места е основен източник за отопление както в обществения, така и в битовия сектор. Това е свързано със замърсяване на въздуха и особено с отделянето на парникови газове, пряко свързани с глобалното затопляне и климатичните промени. Възможност за намаляване използването

на твърди горива за отопление е развитието на мрежата за газифициране и в други населени места в общината. Следва да се насърчават мерки за подобряване енергийната ефективност на обществените и жилищните сгради, както и ефективността на сградните инсталации и мерки за поэтапна подмяна на отоплителни уреди на твърдо гориво.

Важна цел при адаптацията с климатичните промени е осигуряване на достатъчно водни количества и ограничаване на загубите на питейна вода. Изключително високият дял на загуба на вода по водопроводната мрежа на общината е проблем от първостепенна важност, чието разрешаване следва да бъде във фокуса на развитие на общината през следващите 7седем години.

Необходими са мерки за изграждането на канализационни мрежи и пречиствателни станции в малките населените места. Въпреки, че на територията на общината всички населени места, с изключение на общинския център, са с население под 2 000 е.ж. и съответно не попадат в приоритетите за изграждане на канализационни системи и ПСОВ, необходимо е предприемането на действия за проектиране и финансиране на тези системи най-малко в тези, които са в близост до изградената ГПСОВ на Севлиево. Следва да бъдат изследвани възможностите за изграждане на канализационни мрежи в селата с население над 500 души и изграждането на местни ПСОВ.

Отделяните отпадъци и по-конкретно отделяните битови отпадъци имат пряко отношение към натрупването на парникови газове в атмосферата. Следва да се предприемат мерки за постигане на целите за 2030 г. за рециклиране на отпадъците и намаляване на количествата на депонираните отпадъци; мерки за предотвратяване генерирането на отпадъци; мерки за подготовка за повторна употреба и рециклиране, изграждане, разширяване и/или надграждане на системата за разделно събиране на отпадъци и подобряване на базата от знания относно кръговата икономика.

Недобротото състояние на пътната мрежа също допринася за отделяне на парникови газове и други замърсители на въздуха, а така също и за създаването шумово ниво и риск от пътни инциденти. Следва да се ускорят мерките по подновяване на пътните покрития, както и да се насърчават инвестициите за преминаване към по-екологосъобразен обществен и личен транспорт.

По отношение на риска от природни бедствия основен фокус следва да бъде поставен върху управлението състоянието на хидротехническите съоръжения на територията на общината и продължаващите мерки за овладяване и превенция на свлачищните процеси.

8 Част VII. Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО

8.1 Общи положения

Целта на наблюдението и оценката на регионалното развитие, дефинирана в чл. 30 от ЗРР постигане на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на регионалното развитие. Наблюдението и оценката отчитат резултатите от изпълнението на документите, които допринасят за регионалното развитие.

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО има за цел да осигури ефективно изпълнение на плана, с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти. Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на плана обхваща съставните му елементи.

Предмет на наблюдение е изпълнението на целите и приоритетите за местно развитие съгласно определени физически и финансови индикатори, организацията и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление, и мерките за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на ПИРО.

Специфичните цели на наблюдението са:

- проверка на финансовото изпълнение на плана;
- проверка на изпълнение на плана в рамките на определен времеви период;
- проверка на изпълнение на изискванията за прилагане на плана;
- проверка за изпълнение на изискванията за информация и публичност;
- постигане на целевите стойности на индикаторите за наблюдение.

За постигане целите на наблюдението на изпълнението на ПИРО се използва система за наблюдение и оценка въз основа на:

- източниците, начините и периодичността за събиране, обработка и анализиране на информация;
- индикаторите за наблюдение;
- органите за наблюдение, организацията и методите на тяхната работа;
- системата на докладване и осигуряване на информация и публичност.

Наблюдението на изпълнението на ПИРО се извършва въз основа на официални данни на Националния статистически институт, на Евростат, на административната статистика на Агенцията по заетостта, както и на данни от други национални, регионални и местни източници на информация.

Системата за наблюдение и оценка на Плана за интегрирано развитие на община Севлиево за периода 2021 – 2027 г. включва следните основни елементи:

- система от индикатори за наблюдение и оценка;
- документи, представящи проследяването на изпълнението и изводите и препоръките от наблюдението и оценката;
- органи, отговорни за прилагането на системата за наблюдение и оценка

Основният инструмент за наблюдение изпълнението на ПИРО е Годишният доклад. Той се изготвя по определен от кмета на общината ред и се одобрява от общинския съвет по предложение на кмета на общината.

Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на ПИРО съдържа информация за:

- общите условия за изпълнение на ПИРО и в частност - промените в социално-икономическите условия в общината;

- постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ПИРО въз основа на индикаторите за наблюдение;
- действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на ПИРО, в т. ч.:
 - мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни;
 - преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на ПИРО през съответната година, както и мерките за преодоляване на тези проблеми;
 - мерките за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на плана за интегрирано развитие на общината;
 - мерките за постигане на необходимото съответствие на ПИРО със секторните политики, планове и програми на територията на общината, включително мерките за ограничаване изменението на климата и за адаптацията към вече настъпилите промени;
 - мерките за прилагане принципа на партньорство;
 - резултатите от извършени оценки към края на съответната година;
- изпълнението на проекти, допринасящи за постигане на целите и приоритетите на ПИРО с размера на усвоените средства за отчетния период и източниците на тяхното финансиране;
- заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението на ПИРО.

Наблюдението се отнася до разходите, осъществяването на планираните продукти и промените в индикаторите за резултат, оценени при наличието на необходимата информация. Наблюдение на продукти (директни, непосредствени резултати) означава проследяване дали те са осъществени и дали изпълнението им е в съответствие с планирания времеви и ресурсен план. Наблюдението, също така проследява промените в индикаторите за резултат (наблюдение на политиките). Проследяването на стойностите на индикаторите за резултат позволяват извършване на преценка, дали индикаторите се движат в желаната посока. Ако това не е така, това може да има сериозно отражение върху адекватността и ефективността на намесата, както и върху адекватността на избраните индикатори за резултат.

Оценката се фокусира върху приноса на конкретната политика върху постигнатите резултати или т.н. въздействие. Изготвянето на оценка следва бъде планирано предварително и да се осъществява два пъти през програмния период, съгласно нормативните и методически предвиждания.

Предвид националните системи за управление и координация на процесите на регионалното развитие и управление на средствата от ЕС, основните задачи, които следва да бъдат изпълнявани при управлението на ПИРО:

- проследяване на възможностите за финансиране на включените в Програмата за изпълнение проекти, вкл. очакваните графици и изисквания за финансиране;
- координация, организация и подготовка на необходимите предпроектни проучвания и изготвяне на технически проекти за включените в Програмата за изпълнение проекти, вкл. координация на графичите за изготвяне, заданията за проектиране и тръжните процедури;

- подготовка и окомплектоване на проектни предложения за осъществяване на планираните дейности в съответствие със специфичните изисквания на финансиращите институции;
- координация и наблюдение на изпълнението на договорите за финансиране на дейностите по ПИРО;
- подготовка на годишни доклади за наблюдение на изпълнението на ПИРО и представянето им пред Общинския съвет;
- осигуряване на прилагането на принципа за комуникации, координация и партньорство със заинтересованите страни чрез участието им в процесите на наблюдение и актуализация на ПИРО;
- подготовка на прегледи на средата и изготвяне на предложения за актуализация на ПИРО и на Програмата за изпълнение в случай на необходимост;
- координация на процесите по наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО.

Предвид това, че липсата на „зрели“ проекти, осигурени с адекватно предпроектно проучване и техническо проектиране, е потенциална слабост при реализацията на ПИРО, като основна задача в първоначалния период на екипа за управление на ПИРО може да се определи събирането и анализа на необходимата информация и изготвянето на необходимите предпроектни проучвания и технически проекти за включените в Програмата за изпълнение групи проекти.

Съгласно нормативно заложените изисквания, документите за проследяване на изпълнението и оценките включват:

- годишни доклади за наблюдение на изпълнението на ПИРО за периода 2021 – 2027 г.;
- междинен доклад за оценка изпълнението на ПИРО за периода 2021 – 2027 г. към края на 2024 г.;
- окончателен доклад за наблюдение на изпълнението на ПИРО за периода 2021 – 2027 г.;
- последваща оценка на ПИРО за периода 2021 – 2027 г., изготвен не по-късно от края на 2028 г.

8.2 Индикатори за наблюдение и оценка

Изработени са индикатори за наблюдение и оценка на три нива, представени в съответните приложения към ПИРО:

- Индикатори за продукт – Приложение 3.1
- Индикатори за резултат – Приложение 3.2
- Индикатори за въздействие – Приложение 3.2